

Vlaanderen
is open ruimte

LANDBOUWEFFECTENRAPPORT

rivierherstel Leie – 15 deelgebieden

Rapport

Regio West - 2024

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

VLM.be

Landbouweffectenrapport rivierherstel Leie - 15 deelgebieden

COLOFON

Uitvoerder:

Vlaamse Landmaatschappij
VAC Gent
Koningin Maria Hendrikaplein 70
9000 Gent
09 244 85 00
info@vlm.be
Contact: Joséphine Van Acker

Opdrachtgever:

Vlaamse Regering

Redactie:

Het 'Landbouweffectenrapport rivierherstel Leie – 15 deelgebieden' is opgemaakt door volgend projectteam:

Nel Ghyselinck, projectleiding
Joséphine Van Acker, specialist landbouw

nel.ghyselinck@vlm.be
josephine.vanacker@vlm.be

Coverfoto: Vlasteelt in het deelgebied 'Neerhoek-Ponthoek, VLM Fotoarchief, 2024

Datum Rapport: september 2024

Status/Revisie: definitief

INHOUDSTAFEL

1	Inleiding	7
1.1	Kader en doel van het LER	7
1.2	Situering van het studiegebied	8
1.3	Methodiek en gegevens	10
2	Juridisch en beleidskader	14
2.1	Landbouwbeleid	14
2.2	Ruimtelijke ordening	15
2.3	Maatregelen ter bescherming van natuur en landschap	17
2.4	Maatregelen ter bescherming van bodem en water	17
3	Beschrijving van de perceelskenmerken in het gebied	19
3.1	Bodemgeschiktheid	20
3.2	Bodemgebruik	21
3.3	Perceelsgrootte	23
3.4	Bedrijfszetel en landbouweconomische huiskavel	23
3.5	Eigendomssituatie	26
4	Beschrijving van de gebruikers in het gebied	28
4.1	Bedrijfstypologie	28
4.2	Bedrijfsdynamiek	31
4.2.1	Gemiddelde bedrijfsoppervlakte	31
4.2.2	Economische bedrijfsomvang	32
4.2.3	Inkomen uit land- en tuinbouw	34
4.2.4	Leeftijd van de bedrijfsleiders en opvolging	36
4.2.5	Landbouwverbreding, beheerovereenkomsten, nevenactiviteiten en projecten	38
4.3	Grondgebondenheid	39
4.3.1	Totale grondbalans en gevolgen	39
5	Effectenbeschrijving	42
5.1	Effecten op de landbouwsector	42
5.1.1	Verlies aan productieve oppervlakte	42
5.1.2	Verlies aan economische meerwaarde	43
5.1.3	Verlies aan werkgelegenheid	45
5.2	Effecten op de betrokken bedrijven	45
5.2.1	Absolute en relatieve oppervlakte inbreng	45
5.2.2	Indeling van de betrokken bedrijven in categorieën van effect	48
5.2.3	Effecten op bedrijfsniveau en andere opmerkingen en effecten	53
6	Flankerend Beleid en Remediërende maatregelen	55
6.1	Flankerend beleid	55
6.1.1	Lokale grondenbank	55
6.1.2	Financiële stimuli	55
6.1.3	Overzicht	56
6.1.4	Opkoopregeling	57
6.2	Remediërende maatregelen	57
6.2.1	Maatregelen voor het areaalverlies	57
6.2.2	Natuurbeheer met gebruiksovereenkomst	58
7	Conclusie	60
8	Literatuurlijst	64
9	Kaartmateriaal	66
10	Bijlage: Landbouwenquête	67

Lijst van tabellen

Tabel 1: Locatie en oppervlakte van de 15 deelgebieden	9
Tabel 2: Totale oppervlakte, aantal percelen, aantal gebruikers en de oppervlakte in landbouwgebruik (in ha en %) van de 15 deelgebieden	11
Tabel 3: Overzicht aanpak LER 5 deelgebieden en actualisatie data LER 10 deelgebieden	12
Tabel 4: Categorie ruimtelijke bestemming volgens gewestplan of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen per deelgebied (in ha en %)	16
Tabel 5: Oppervlakte in eigendom van de Vlaamse Overheid	19
Tabel 6: Landbouwgebruik in het studiegebied	19
Tabel 7: Oppervlakte geschikt voor landbouwteelten (in ha en in %) per deelgebied	21
Tabel 8: Geregistreerde oppervlakte (in ha en %) in het studiegebied per teeltgroep en per deelgebied	22
Tabel 9: Gemiddelde perceelsgrootte in hectare van de percelen per deelgebied	23
Tabel 10: Overzichtstabel m.b.t. oppervlakte (in ha en %) en aantal betrokken percelen en landbouweconomische huiskavel	24
Tabel 11: Gemiddelde afstand van bedrijfszetel tot grond(en) in deelgebied (in km)	25
Tabel 12: Eigendomssituatie per deelgebied in ha en in %	27
Tabel 13: Gegevens bedrijfstypes en oppervlakte in het studiegebied (uitgedrukt in ha en in %)	29
Tabel 14: Aantal landbouwers per bedrijfstypes in het studiegebied	30
Tabel 15: Indeling van de totale bedrijfsoppervlakte in categorieën (uitgedrukt in aantallen en in %) en oppervlakte in het studiegebied	31
Tabel 16: Aantal landbouwers per categorie bedrijfstype in het studiegebied	31
Tabel 17: Bedrijfsomvang, aantal bedrijven en oppervlakte in studiegebied (uitgedrukt in aantallen en in %) ..	33
Tabel 18: Economische bedrijfsomvang van de betrokken bedrijven per deelgebied	33
Tabel 19: Verdeling van de inkomensvorming van de betrokken bedrijven en inbreng van het gezinsinkomen per deelgebied (in aantallen en in %)	35
Tabel 20: Gegevens leeftijd bedrijfsleiders (uitgedrukt in aantallen en in %) en oppervlakte gebruik	36
Tabel 21: Aantal bedrijfsleiders in leeftijdscategorieën en aanduiding opvolging per deelgebied	37
Tabel 22: Totale grondgebondenheid van de betrokken bedrijven per deelgebied	39
Tabel 23: Gevolgen met betrekking tot het inkomen van de bedrijven door het project (in aantal en % aantal bedrijven per deelgebied)	40
Tabel 24: Verlies aan landbouwareaal, aantal betrokken landbouwbedrijven en percelen per deelgebied	43
Tabel 25: Standaardoutput en standaardverdien capaciteit per deelgebied	44
Tabel 26: Aantal betrokken landbouwbedrijven ingedeeld in klassen van absolute oppervlakte inbreng per deelgebied	46
Tabel 27: Aantal betrokken landbouwbedrijven ingedeeld in klassen van relatieve oppervlakte inbreng per deelgebied	47
Tabel 28: Aantal landbouwers en de betrokken oppervlakte (in ha en in %) per categorie van effect en per deelgebied	49
Tabel 29: Aantal landbouwers en de betrokken oppervlakte (in ha en in %) per categorie van effect en per deelgebied	50
Tabel 30: Financiële stimuli project rivierherstel Leie	56
Tabel 31: Overzicht gevraagde remediërende maatregelen van de betrokken landbouwers in per deelgebied ..	57
Tabel 32: Overzicht landbouwers met interesse in natuurbeheer via een gebruiksovereenkomst per deelgebied	59

Lijst van figuren

Figuur 1: Kaart 15 deelgebieden en zoekgebied project rivierherstel Leie.....	10
Figuur 2: Eigendomssituatie in het studiegebied	26
Figuur 3: Verdeling van de inkomensvorming in het studiegebied (Bron: enquête 2022-2023 en eigen berekeningen).....	34
Figuur 4: Grafische voorstelling van de opbouw van de standaardverdien capaciteit (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024d)	43
Figuur 5: Indeling van de betrokken bedrijven in categorieën van effect	48

Lijst van kaarten

Kaart 1: Situering 15 deelgebieden en landbouwgebruik
Kaart 2: Juridisch kader
Kaart 3: Perceelskenmerken: bodemgeschiktheid
Kaart 4: Perceelskenmerken: bodemgebruik
Kaart 5: Gebruikerskenmerken: bedrijfstype
Kaart 6: Gebruikerskenmerken: economische bedrijfsomvang
Kaart 7: Absolute oppervlakte inbreng
Kaart 8: Relatieve oppervlakte inbreng
Kaart 9: Effect op landbouw

1 INLEIDING

1.1 KADER EN DOEL VAN HET LER

Het project rivierherstel Leie omvat het Valleigebied van de Leie tussen Wervik en Deinze. Het project is een onderdeel van het **Europese Seine-Scheldeproject** dat de internationale binnenvaartverbinding tussen het Seinebekken en het Scheldebekken uitbouwt. In het Vlaams Gewest heeft het Seine-Scheldeproject als doel het verbeteren van de bevaarbaarheid van de Leie tussen Gent en Wervik en het herstel van de natuur- en landschapswaarden in de Leievallei tussen Deinze en Wervik.

Op 17 december 2010 heeft de Vlaamse Regering het geïntegreerd plan Seine–Schelde goedgekeurd. Het plan houdt in dat er voor de binnenvaart tussen Gent en Wervik werken zullen uitgevoerd worden om de bevaarbaarheid te verbeteren. Dit is het **luik binnenvaart** waarbij de ingrepen aan de waterweg Europees worden gesubsidieerd. Het **luik rivierherstel** omvat werken om de Leie en haar vallei tussen Deinze en Wervik op te waarderen op het vlak van natuur, landschap en recreatie.

Het project rivierherstel Leie omvat o.m.:

- Het herstellen van oude Leiemeanders (door De Vlaamse Waterweg, DVW);
- Het opnieuw koppelen van oude Leiemeanders aan de Leie zelf (door DVW);
- De ontwikkeling van 500 ha watergebonden natuur langs de Leie van Wervik tot Deinze (door het Agentschap voor Natuur en Bos, ANB).

De Vlaamse Waterweg coördineert de uitvoering van het totale plan.

In de plan-MER werden 15 deelgebieden onderzocht die in aanmerking komen voor de realisatie van de voorgenomen watergebonden, terrestrische natuur. Met de beslissing van de Vlaamse Regering (BVR) van 2010 werden hiervan slechts 10 deelgebieden weerhouden.

De VLM kreeg als gevolg van de BVR van 17 december 2010 de opdracht om een **landbouweffectenrapport (LER)** op te maken voor de 10 weerhouden deelgebieden waar er watergebonden, terrestrische natuur ontwikkeld moet worden met inbegrip van een voorstel van mogelijks te nemen flankerende maatregelen en om een **lokale grondenbank met stimuli** met ANB en DVW op te richten.

De VLM heeft in de periode 2010-2012 voor de 10 deelgebieden, aangeduid volgens de BVR van 2010, een landbouweffectenrapport opgemaakt dat de effecten beschrijft op de betrokken landbouwbedrijven. Medewerkers van de VLM bezochten de betrokken landbouwers. Om de effecten van het project op de landbouw in kaart te brengen werd er gepeild naar de naar de toekomstplannen van de landbouwbedrijven.

Om de effectieve realisatie van de vooropgestelde watergebonden, terrestrische natuur in het kader van rivierherstel Leie te versnellen, werden in september 2021 een aantal bijsturingen gedaan op het vlak van projectgebieden, timing en flankerend beleid. Met de beslissing Vlaamse Regering (BVR) rivierherstel Leie van 2021 breidde het projectgebied uit met 5 extra deelgebieden tot alle **15 (10+5) deelgebieden** uit de plan-MER van het geïntegreerde Seine-Schelde project. Zie hoofdstuk 1.2 Situering van het studiegebied.

De VLM krijgt de opdracht om een **landbouweffectenrapport op te maken voor de vijf extra aangeduide gebieden en om de resultaten van het LER van de tien gebieden te actualiseren**. De VLM moet het flankerend beleid van de grondenbank aanvullen met twee bijkomende vergoedingen voor het zoekgebied, met name de eigenaarstoelage en de pachtaanvaardingsvergoeding.

Door de inrichting ook voldoende te spreiden in de tijd kan de impact op de landbouw nog verminderd worden. Door de invoering van 3 fasen wordt rekening gehouden met de leeftijd van de landbouwers en kan gewerkt worden met een uitdoofbeleid.

- In een eerste fase wordt minstens 100 ha gerealiseerd tegen 31 december 2024 in de deelgebieden Neerhoek-Ponthoek deel 1 en Bavikhove-Ooigemboos, waarbij de verschillende instrumenten voor verwerving en inrichting worden benut.
- In een tweede fase wordt bijkomend minstens 200 ha gerealiseerd tegen 31 december 2027.
- Fase 3 omvat de resterende oppervlakte-doelstelling (ca. 200 ha) tegen 31 december 2031.

Het LER geeft een algemene beschrijving op beleidsmatig en landbouwkundig vlak van het kader waarin de landbouwers werken. **Het doel van dit landbouweffectenrapport is om een gebundeld overzicht te geven van de resultaten van de studie op landbouw in alle 15 deelgebieden en om een objectieve basis aan te reiken tot mogelijke bijsturing van het project en de uitvoering van het RUP.** Er wordt een globale inschatting gemaakt van wat het effect van het project rivierherstel Leie is op landbouw in de 15 deelgebieden. Verder worden er remediërende maatregelen gegeven en worden er suggesties door de betrokken landbouwers weergegeven.

De algemene doelstellingen van een LER zijn:

- Informatie verschaffen aan de landbouwers over het project;
- In kaart brengen van het effect op landbouw, op sector -en bedrijfsniveau;
- Een overzicht geven van de gevraagde remediërende maatregelen van de betrokken landbouwers;
- Dienen als informatiebron bij de verdere realisatie van het project.

1.2 SITUERING VAN HET STUDIEGEBIED

De 15 te onderzoeken deelgebieden zijn gelegen in de provincies Oost- en West-Vlaanderen. Tabel 1 hieronder geeft een overzicht van de locatie van de deelgebieden per provincie, per gemeente en hun respectievelijke oppervlakte. De totale oppervlakte van de deelgebieden is verkleint ten opzichte van de oppervlakte weergegeven in het LER 10 deelgebieden van 2014 omdat de Leie meanders niet meer meegeteld worden in de totale oppervlakte.

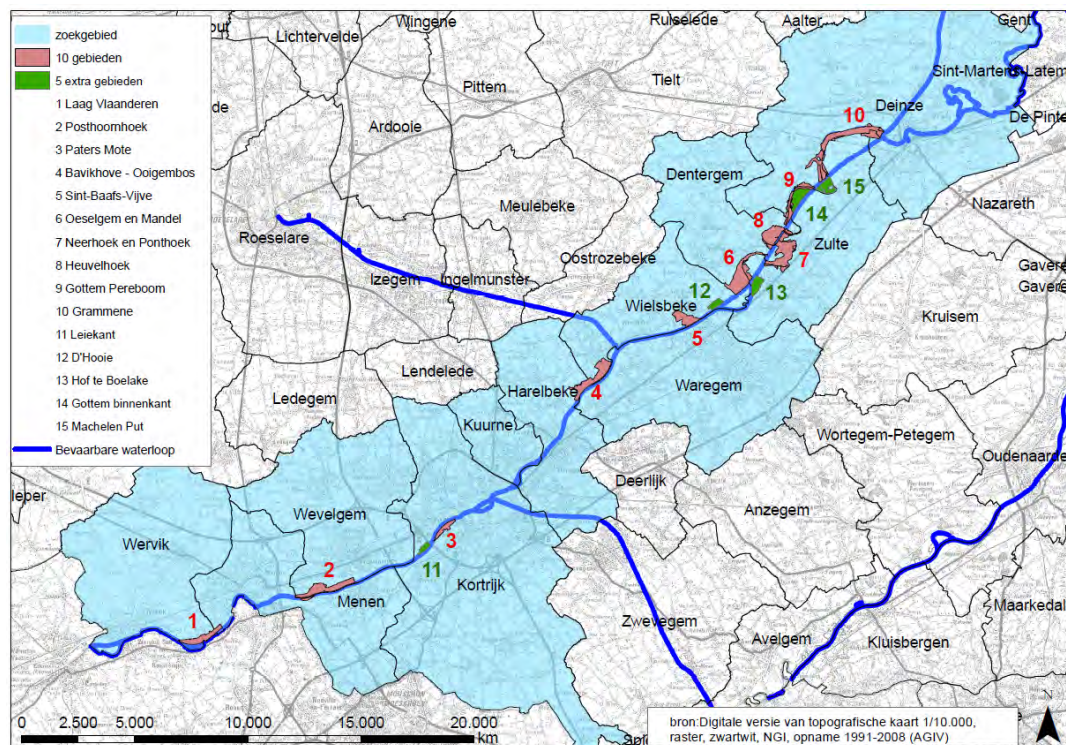

Tabel 1: Locatie en oppervlakte van de 15 deelgebieden

Provincie	Deelgebied (nummer op kaart)	Grondgebied	Oppervlakte (in ha)
West-Vlaanderen	Laag Vlaanderen (1)	Wervik + Menen	39,2
	Posthoornhoek (2)	Menen+ Wevelgem	67,4
	Leiekant (11)	Kortrijk	12,0
	Paters Mote (3)	Kortrijk	18,9
	Bavikhove-Ooigembos (4)	Harelbeke + Wielsbeke	66,5
	Sint-Baafs-Vijve (5)	Wielsbeke	34,0
	D'hooie (12)	Wielsbeke	16,1
West- en Oost-Vlaanderen	Hof te Boelake (13)	Wielsbeke + Zulte	30,4
	Oeselgem en Mandel (6)	Wielsbeke + Dentergem + Zulte	91,0
	Neerhoek en Ponthoek (7)	Dentergem + Zulte	100,4
	Heuvelhoek (8)	Dentergem + Zulte	52,8
Oost-Vlaanderen	Gottem Pereboom (9)	Deinze	38,3
	Gottem binnenkant (14)	Zulte	42,2
	Machelen Put (15)	Deinze + Zulte	32,1
	Grammene (10)	Deinze + Zulte	126,2
Eindtotaal			767,5

Bron: Oppervlakte 15 deelgebieden rivierherstel Leie ArcMap

Figuur 1 toont de locatie op kaart van alle 15 (10+5) deelgebieden uit de plan-MER van het geïntegreerde Seine-Schelde project. De 10 deelgebieden zijn in roze aangeduid en de 5 deelgebieden in groen. Het gebied waarin er gezocht wordt naar ruilgronden is aangeduid in lichtblauw (zoekgebied).

Figuur 1: Kaart 15 deelgebieden en zoekgebied project rivierherstel Leie.

1.3 METHODIEK EN GEGEVENS

Dit rapport is gebaseerd op de perceelsgegevens van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, de aangiftegegevens verzameld door de mestbank en geactualiseerd aan de hand van gegevens uit de landbouwenquêtes en de individuele bedrijfsfiches afgestemd met de bedrijfsleider. Verder werd de status questionis 31/12/2023 geraadpleegd waarin een jaarlijkse stand van zaken van de aankopen weergegeven wordt van het luik rivierherstel deel natte natuur en de realisaties per deelgebied (De Vlaamse Waterweg, 2023).

De gegevens die voor dit landbouweffectenrapport rivierherstel Leie - 15 deelgebieden gebruikt werden:

- De registratie van de **gebruikspcelen** voor de productie jaren 2021, 2022 en 2023;
- De mestbankaangifte van de **diergegevens** voor de productie jaren 2018-2019 en 2020-2021;
- **Landbouwenquêtes** afgenomen tussen juli 2022 en november 2023;

- **(Geactualiseerde) bedrijfsfiches** opgesteld in 2022, 2023, 2024 en afgestemd met de bedrijfsleider;
- De **status questionis editie 2023**.

De totale oppervlakte van de 15 deelgebieden samen bedraagt **767,5 ha** waarvan er **608,8 ha wordt geregistreerd door 130 gebruikers** (perceelsregistratie 2021, 2022 en 2023). Het gaat om de **hoofdgebruikers** van de percelen die de premierechten hebben. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) is ook gekend als landbouwer en meegerekend bij de 130 gebruikers.

Volgende deelgebieden zullen in de analyses samen genomen worden om de anonimiteit van de gebruikers te garanderen (GDPR). Het gaat om kleinere gebieden met een beperkt aantal gebruikers: Leiekant en Paters Mote, D’Hooie en Hof te Boelake en Heuvelhoek samen met Neerhoek en Ponthoek. De gebieden worden samen genomen op basis van hun geografische ligging. De gegevens van de deelgebieden Gottem binnenkant en Gottem Pereboom zullen worden weergegeven als ‘Gottem’ naar analogie met de Status Questionis.

In Tabel 2 is per deelgebied de oppervlakte, de oppervlakte in landbouwgebruik, het aantal gebruikspcelen, het aantal gebruikers en het aantal gebruikers die percelen gebruiken in meerdere deelgebieden weergegeven.

Tabel 2: Totale oppervlakte, aantal percelen, aantal gebruikers en de oppervlakte in landbouwgebruik (in ha en %) van de 15 deelgebieden

	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikrove-Ooigembos	Sint-Baafs-Vijve	D’ Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Oppervlakte deelgebied (in ha)	39,2	67,4	30,9	66,5	34,0	46,5	91,0	153,2	80,5	32,1	126,2	767,5
Opp. geregistreerd bij Agentschap Landbouw en Zeevisserij (in ha)	33,3	56,7	28,8	32,7	25,7	42,9	74,0	137,5	68,6	25,7	82,8	608,8
Aantal gebruikspcelen	39	17	12	25	20	27	48	81	42	10	67	388
Aantal gebruikers (inclusief ANB)	11	7	5	10	8	13	13	19	16	6	22	130
Aantal gebruikers meerdere deelgebieden	0	1	0	0	0	3	2	1	5	2	5	19

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij en eigen berekeningen

In dit landbouweffectenrapport zullen enkel de **betrokken landbouwers en de betrokken percelen** meegenomen worden in de verdere analyses. De percelen die reeds in eigendom zijn van de overheid (Agentschap voor Natuur en Bos of grondenbank rivierherstel Leie) en gebruikt worden via een kosteloze gebruiksovereenkomst of concessie worden niet meer in beschouwing genomen. De status questionis van 2023 geldt als uitgangspunt voor de verworven gronden. Indien er na de opmaak van een individuele bedrijfsfiche percelen geruild of verkocht zijn met verleden akte zullen deze percelen niet meer meegenomen worden in het LER.

In totaal zijn er **98 betrokken landbouwers** die **268 percelen** gebruiken met een totale oppervlakte van **388,1 ha** over de 15 deelgebieden. In het deelgebied Bavikhove-Ooigembos zijn alle percelen verworven en vrij van gebruik. Verder in dit rapport worden de betrokken percelen in de deelgebieden ook ‘**het studiegebied**’ genoemd. [Kaart 1](#) in bijlage toont het landbouwgebruik van de betrokken bedrijven binnen de 15 deelgebieden en de oppervlakte in eigendom van de overheid.

Het landbouweffectenrapport rivierherstel Leie - 15 deelgebieden wordt samengesteld op basis van de gegevens van het LER van de 5 extra aangeduide gebieden en de geactualiseerde data van de betrokken gebruikers van de 10 deelgebieden. Onderstaande Tabel 3 geeft een overzicht van de aanpak die gehanteerd werd bij de opmaak van enerzijds het LER van de 5 deelgebieden en anderzijds de actualisatie van de gegevens van de 10 oorspronkelijke deelgebieden. Al deze gegevens van de betrokken landbouwers zullen gebruikt worden voor de opmaak van dit **landbouweffectenrapport (LER) rivierherstel Leie - 15 deelgebieden**.

Tabel 3: Overzicht aanpak LER 5 deelgebieden en actualisatie data LER 10 deelgebieden

LER 5 deelgebieden	Actualisatie data LER 10 deelgebieden
Infovergaderingen te Wielsbeke op 16 mei 2022 en te Zulte op 7 juni 2022	Actualisaties individuele bedrijfsfiches op basis van desktopgegevens
Afname landbouwenquêtes tussen juli 2022 en februari 2023, deelname aan de enquête door 23 van 25 betrokken landbouwers	Terugkoppeling individuele bedrijfsfiche op zitdagen (samen met Agentschap Landbouw en Zeevisserij): • 23 januari 2023 - Dentergem • 30 januari 2023 - Zulte • 17 april 2023 - Grammene (Deinze) • 15 mei 2023 - Sint-Baafs-Vijve (Wielsbeke) • 9 september 2023 - Menen
Opmaak individuele bedrijfsfiches en terugkoppeling met betrokken landbouwers	Oktober 2024: contact telefonisch/via email met landbouwers niet aanwezig op zitdagen
Voorstelling finaal LER SDG werkgroep landbouw op 6 maart 2024	November 2023-mei 2024: bedrijfsbezoeken , afname landbouwenquêtes en herwerken individuele bedrijfsfiches van nieuw betrokken landbouwers
Landbouweffectenrapport rivierherstel Leie - 15 deelgebieden	

De gegevens op basis van de verzamelaanvraag van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en de mestbankaangifte zullen voor alle betrokken landbouwers in **dit rapport** worden weergegeven. De landbouwers die niet geënkquêteerd werden zijn weergegeven in de tabellen en grafieken onder '**geen gegevens**'. Het gaat in totaal om **2 van de 98 betrokken landbouwers**.

pagina 13 van 84 LER 15 deelgebieden – rivierherstel Leie 02/09/2024

2 JURIDISCH EN BELEIDSKADER

Vlaamse land- en tuinbouwers werken in een steeds veranderende omgeving. De bedrijfsvoering van de landbouwers wordt door talloze wetgevingen beïnvloed: het landbouw- en plattelandsbeleid, het beleid inzake ruimtelijke ordening, de mestwetgeving, de natuurwetgeving etc.

In dit deel wordt een overzicht gegeven van het juridisch en beleidskader relevant voor landbouw.

2.1 LANDBOUWBELEID

Het landbouwbeleid is in hoofdzaak geregeld door het **Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie**. Het GLB is erop gericht landbouwers een redelijke levensstandaard te bieden, de consument tegen een eerlijke prijs te voorzien van kwaliteitsvoedsel en ons landelijk erfgoed in stand te houden.

In december 2022 keurde de Europese Raad een nieuw GLB goed voor de periode 2023 – 2027, een ‘eerlijker, groener en prestatiegerichter landbouwbeleid’ moet leiden tot een duurzame toekomst voor de Europese landbouwers. Het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) startte op 1 januari 2023. Vlaanderen heeft hiervoor een Vlaams GLB Strategisch Plan (GLB SP) opgemaakt. Hierin wordt beschreven hoe Vlaanderen de algemene doelstellingen van het GLB zal realiseren. Het Vlaams GLB-plan werd door de Europese Commissie goedgekeurd op 5 december 2022 (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024b).

Het vertrekpunt bij de uitwerking van de meeste GLB-maatregelen is dat landbouwsteun moet worden toegekend aan de **actieve landbouwer**. De landbouwers moeten voldoen aan een aantal voorwaarden om in aanmerking te komen voor GLB-steun (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024f).

De ‘**conditionaliteit**’ vormt samen met **ecoregelingen**, **agromilieuklimaatmaatregelen** en de **beheerovereenkomsten** de basispijlers van de nieuwe groene architectuur, die invulling geeft aan de hogere milieu- en klimaatambities van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en de doelstellingen van de Europese Green Deal.

Conditionaliteit is de nieuwe term voor de randvoorwaarden in het vorige GLB waarin ook al een aantal ‘goede landbouw en milieucondities’ (GLMC) waren opgenomen. De verplichtingen zijn nog meer gericht op verduurzaming en omvatten ook verplichtingen die van toepassing waren voor het ontvangen van de vergroeningspremie in het vorige GLB. De vergroeningspremie zelf valt hierdoor weg. Europa legt het kader vast voor de conditionaliteit, maar Vlaanderen vult dit verder in op basis van de uitdagingen in Vlaanderen. Vlaanderen heeft ervoor gekozen om gekoppelde steun te voorzien voor het behoud van de **gespecialiseerde zoogkoeienhouderij** (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024c).

In het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027 wordt er voorzien in onderstaande inkomenssteun (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024c):

- **Basisinkomenssteun voor duurzaamheid:** draagt bij aan een leefbaar landbouwbedrijfsinkomen en heeft tot doel een buffer te vormen tegen prijs- en inkomensschommelingen. Het zorgt ook voor ruimte om te blijven investeren in een toekomstgericht bedrijf. De steun wordt uitbetaald aan de hand van **betalingsrechten** en is verbonden aan het naleven van de conditionaliteit en draagt daarmee bij aan doelstellingen gelinkt aan klimaatverandering, bodem, water, biodiversiteit en landschap;
- **Aanvullende herverdelende inkomenssteun voor duurzaamheid:** met als doel om bij te dragen tot een nog betere verdeling van de middelen. Landbouwers ontvangen deze steun voor hun eerste 30 subsidiabele hectaren bovenop de basisinkomenssteun voor duurzaamheid;
- **Aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers:** ter ondersteuning van de jonge landbouwers om zo instroom in en de verjonging van de landbouwsector te bevorderen;
- **Betalingsrechten uit de Vlaamse reserve 2023:** via de reserve kunnen nieuwe landbouwers instappen in het systeem van de basisinkomenssteun.

2.2 RUIMTELIJKE ORDENING

De bestemming van de landbouwgronden in het studiegebied worden juridisch gezien vastgelegd in de **gewestplannen**.

Op 20 januari 2006 werd het besluit houdende de definitieve vaststelling van het **gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) ‘afbakening regionaalstedelijk gebied Kortrijk’** door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Nagenoeg het volledig deelgebied Leiekant (grondgebied Wevelgem) werd door dit GRUP herbestemd naar natuurgebied met overdruk VEN.

De Vlaamse Regering gaf met haar beslissing van 7 november 2008 goedkeuring aan een eerste **gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) voor de regio ‘Leievallei en open ruimte omgeving Kortrijk’**. Met dit GRUP, dat ruimer gaat dan de deelgebieden van rivierherstel Leie aangeduid in het BVR van 17/12/2010, werd in totaal 200 ha herbestemd naar natuur (170 ha van landbouw naar natuur en 30 ha van bosgebied naar natuur). De deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Paters Mote en Bavikhove-Ooigembos werden hierbij betrokken.

Op 14 juli 2023 keurde de Vlaamse Regering de startnota en bijhorende procesnota goed voor de opmaak van **het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Leievallei van Wielsbeke tot Deinze** voor de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur (AGNAS-GRUP). Het plangebied situeert zich op de grondgebieden Deinze, Zulte (Oost-Vlaanderen) en Dentergem, Waregem en Wielsbeke (West-Vlaanderen) met een oppervlakte van ongeveer 1.900 ha. Met dit GRUP wil de Vlaamse Overheid de visie op landbouw, natuur en bos voor de Leievallei verder uitwerken tot een bestemmingsplan op perceelsniveau. Binnen het GRUP worden de noodzakelijke **herbestemmingen** doorgevoerd in overeenstemming met het project rivierherstel Leie. Dit onderdeel van het GRUP staat enerzijds in functie van de realisatie van watergebonden terrestrische natuur en anderzijds het vastleggen van de landbouwbestemmingen. Het GRUP wordt opgemaakt door het Departement Omgeving van de Vlaamse Overheid (Departement Omgeving, 2024a). Het GRUP Wielsbeke-Deinze valt over de deelgebieden Sint-Baafs-Vijve, D’Hooie, Oeselgem en Mandel, Hof te Boelake, Neerhoek en Ponthoek, Heuvelhoek, Gottem, Machelen Put en Grammene.

In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelde de Vlaamse overheid in 2008 een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos op voor de **regio Leiestreek**. Op 24 oktober 2008 nam de Vlaamse regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige **herbevestiging** van de bestaande gewestplannen voor ca. 82.200 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed. Een groot deel (24,6 ha of 80,9 %) van de totale oppervlakte van het deelgebied **Hof te Boelake** werd hieronder herbevestigd i.f.v. de agrarische structuur (Departement Omgeving, 2024b). Tabel 4 geeft de oppervlakte ruimtelijke bestemming volgens gewestplan of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen per deelgebied (in ha en %) weer.

Tabel 4: Categorie ruimtelijke bestemming volgens gewestplan of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen per deelgebied (in ha en %)

Oppervlakte categorie ruimtelijke bestemming (in ha en %)	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant	Paters Mote	Bavikhove- Ooigembos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie	Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek	Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Natuurgebied, groen, bos en overig groen	38,9 (99,2)	59,1 (87,7)	12,0 (100)	18,9 (100)	66,3 (99,7)	32,7 (96,2)	0	0	4,3 (4,7)	4,5 (4,5)	1,8 (3,4)	2,1 (2,6)	0,7 (2,2)	21,1 (16,7)	291,7 (38,0)
Agrarisch gebied (of landbouwgebied)	0,3 (0,8)	8,3 (12,3)	0	0	0,2 (0,3)	0	16,1 (100)	29,3 (96,4)	85,3 (93,7)	94,1 (93,7)	50,2 (95,1)	77,4 (96,1)	31,4 (97,8)	104,9 (83,2)	468,2 (61,0)
Bedrijvigheid	0	0	0	0	0	0	0	0	1,3 (1,4)	0,1 (0,1)	0	0	0	0	1,4 (0,2)
Bestaande waterweg	0	0	0	0	0	0	0	1,1 (3,6)	0	0	0	0	0	0	1,1 (0,2)
Gemeenschapsvoorzieningen en openbaar domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,9 (0,9)	0	0	0	0	0,9 (0,1)
Woon- en woonuitbreidingsgebied	0	0	0	0	0	1,3 (3,8)	0	0	0,1 (0,1)	0,8 (0,8)	0,8 (1,5)	1,0 (1,2)	0	0,1 (0,1)	4,1 (0,5)
Eindtotaal	39,2	67,4	12,0	18,9	66,5	34,0	16,1	30,4	91,0	100,4	52,8	80,5	32,1	126,1	767,5

Bron: Gewestplanbestemmingen 2024 en gewRUP dd mei 2024

[Kaart 2](#) toont de ruimtelijke bestemmingen volgens gewestplan of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen binnen het studiegebied.

2.3 MAATREGELEN TER BESCHERMING VAN NATUUR EN LANDSCHAP

Binnen het studiegebied zijn de deelgebieden Laag Vlaanderen, Leiekant en Bavikhove-Oogembos nagenoeg volledig aangeduid in VEN (**Vlaams Ecologisch Netwerk**). In de deelgebieden Posthoornhoek en Paters Mote kreeg slechts een deel van de gronden een overdruk VEN, respectievelijk 70,2 % en 47,7 % aangezien bepaalde delen nog in gebruik waren van professionele landbouw.

Het studiegebied overlapt niet met speciale beschermingszones in kader van de natuurwetgeving (**Europese Vogel- of Habitatrichtlijn**) en er zijn geen zones opgenomen als **beschermde landschap**.

2.4 MAATREGELEN TER BESCHERMING VAN BODEM EN WATER

Ter bescherming van de bodem wordt in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid conditionaliteiten opgelegd bij percelen die een hoge erosiegevoeligheid hebben. De beschermingsmaatregelen moeten ervoor zorgen dat betekenisvolle afspoeling van water en bodemdeeltjes van het perceel voorkomen en/of beperkt wordt. Uit de erosiegevoeligheidskaart blijkt dat de 15 deelgebieden voornamelijk in **verwaarloosbaar, zeer laag of laag erosiegevoelig gebied** liggen. Slechts 2 percelen (één in het deelgebied Grammene en één in het deelgebied Gottem) liggen in matig erosiegevoelig gebied en één perceel (in het deelgebied Oeselgem en Mandel) in hoog erosiegevoelig gebied.

Het **Mestdecreet** is het decreet van 22 december 2006 houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen. Het Mestdecreet bepaalt de verplichtingen waaraan land- en tuinbouwers in Vlaanderen moeten voldoen bij de productie en verwerking van mest, het bemesten van landbouwgrond en het transport en de opslag van meststoffen (Vlaamse Landmaatschappij, 2022).

Welk bemestingsregime op een perceel geldt, is onder meer afhankelijk van het gebied (gewestplan/RUP) waarin het perceel gelegen is en welk gewas er wordt geteeld. Het volledige grondgebied van het Vlaamse Gewest is sinds 1 januari 2007 aangeduid als **kwetsbaar gebied water**. Dit wil zeggen dat nergens meer dan 170 kg stikstof per hectare uit dierlijke mest bemest mag worden. Daarnaast worden bepaalde gebieden omwille van hun specifieke gevoeligheden extra beschermd door het opleggen van strengere bemestingsbepalingen (Vlaamse Landmaatschappij, 2015).

Om het decreet verder uit te voeren keurde het Vlaamse parlement verschillende mestactieplannen goed. In mei 2019 werd MAP 6 goedgekeurd in uitvoering van de nitraatrichtlijn voor de periode 2019 - 2022. Op 7 maart 2023 werd er een akkoord bereikt over de uitgangsprincipes voor een zevende mestactieplan (MAP 7) door de middenveldorganisaties. Dit nieuwe MAP zal ongetwijfeld terug veranderingen in de opgelegde maatregelen met zich meebrengen. Totdat er een goedgekeurd nieuw Mestdecreet is, blijven de bepalingen van MAP 6 onverminderd van toepassing (Vlaamse Landmaatschappij, 2024a).

Binnen MAP 6 wordt er gewerkt met verschillende **gebiedstypes**, variërend van gebiedstype 0 (groen), 1 (geel), 2 (oranje) tot gebiedstype 3 (rood). Om alle bepalingen van het gebiedstype te kennen, moet ook rekening gehouden worden met de textuur van de percelen. Er gelden immers andere

bemestingsrechten en -plichten op zandgronden en zware kleigronden in de Polders (Vlaamse Landmaatschappij, 2024b). De deelgebieden Bavikhove-Ooigembos, Sint-Baafs-Vijve en Hof te Boelake zijn volledig gelegen in **gebiedstype 0** wat inhoudt dat het gebieden zijn met een zeer goede waterkwaliteit. Het deelgebied Grammene is deels gelegen in gebiedstype 1 en deels in gebiedstype 2. De deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Leiekant en Paters Mote zijn gelegen in gebiedstype 2. De deelgebieden D'Hooie, Oeselgem en Mandel, Neerhoek-Ponhoek, Sint-Baafs-Vijve, Gottem en Machelen Put zijn gelegen in gebiedstype 3. Voor gebiedstypes 2 en 3 worden er extra maatregelen opgelegd aan de bedrijven aangezien de waterkwaliteit er slecht is.

Met het oog op het behoud en de versterking van natuurwaarden legt het Mestdecreet al sinds 2000 een bemestingsverbod op voor landbouwgebruikspercelen die in **“kwetsbaar gebied natuur”** liggen. Het Mestdecreet bakent “kwetsbaar gebied natuur” af in de bestemmingen “natuurgebied”, “natuurontwikkelingsgebied”, “natuurreservaat” en “bosgebied” volgens de gewestplannen en de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. De biologische waardering van het perceel speelt hierin een rol. Binnen die gebieden kan voor sommige percelen onder bepaalde voorwaarden vrijstelling van het bemestingsverbod verkregen worden door 2 bepalingen: de ontheffing en de huiskavel. De ontheffing is uitdovend en gaat verloren door overdracht van het gebruik van het perceel (Vlaamse Landmaatschappij, 2024c). De bemestingsbeperkingen die opgelegd worden binnen gebieden natuur gelden enkel voor gebieden aangeduid op de gewestplannen en op gewestelijke RUP's. Voor natuurgebieden aangeduid binnen gemeentelijke of provinciale RUP's worden er geen bemestingsbeperkingen opgelegd. Binnen het studiegebied zijn de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Paters-Mote en Bavikhove-Ooigembos met het GRUP van 7 november 2008 herbestemd naar natuurgebied. Het deelgebied Leiekant werd met het GRUP van 20 januari 2006 nagenoeg volledig herbestemd naar natuurgebied met overdruk VEN.

3 BESCHRIJVING VAN DE PERCEELSKENMERKEN IN HET GEBIED

De totale oppervlakte van de 15 deelgebieden bedraagt 767,5 ha waarvan er 608,8 ha in landbouwgebruik is door 130 landbouwers (perceelregistratie Agentschap Landbouw en Zeevisserij 2021, 2022, 2023). In dit landbouweffectenrapport zullen enkel de **betrokken landbouwers en de betrokken percelen** meegenomen worden in de analyses. De percelen die reeds in **eigendom van de overheid** zijn (Agentschap voor Natuur en Bos of grondenbank rivierherstel Leie) en gebruikt worden via een kosteloze gebruiksovereenkomst of concessie worden niet verder in beschouwing genomen. Er zijn er 120 percelen met een totale oppervlakte van 220,7 ha reeds in eigendom van de overheid. Onderstaande Tabel 5 geeft een overzicht.

Tabel 5: Oppervlakte in eigendom van de Vlaamse Overheid

	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigembos	Sint-Baafs-Vijve	D’ Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Oppervlakte in eigendom overheid (in ha)	1,4	18,3	0	32,7	12,3	10,3	1,5	85,7	39,8	0	18,6	220,7
Aantal percelen in eigendom overheid	2	7	0	25	8	5	1	39	22	0	11	120

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022, 2023 en eigen berekeningen

In totaal zijn er **98 betrokken landbouwers** die 268 percelen gebruiken over de 15 deelgebieden met een totale oppervlakte van 388,1 ha. Verder in dit rapport worden deze betrokken percelen in de 5 deelgebieden ook **‘het studiegebied’** genoemd. Tabel 6 hieronder geeft een overzicht.

Tabel 6: Landbouwgebruik in het studiegebied

	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigembos	Sint-Baafs-Vijve	D’ Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Betrokken oppervlakte (in ha)	31,9	38,4	28,8	0	13,4	32,6	72,6	51,8	28,7	25,7	64,2	388,1
Aantal betrokken percelen	37	10	12	0	12	22	47	42	20	10	56	268
Aantal betrokken landbouwers	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij en eigen berekeningen

De gegevens op basis van de perceelsregistratie bij het Agentschap landbouw en Zeevisserij zullen voor alle betrokken landbouwers in dit rapport worden weergegeven. De landbouwers die niet wensten deel te nemen of niet bevraagd werden zijn weergegeven in de tabellen en grafieken als 'geen gegevens'. In totaal gaat dit om **2 landbouwers** die samen 3 percelen gebruiken.

In dit hoofdstuk worden enkele landbouwkundige perceelskenmerken besproken van de geregistreerde oppervlakte in het **studiegebied** door landbouw. Volgende zaken komen aan bod: de bodemgeschiktheid, het bodemgebruik, de perceelsgrootte, de bedrijfszetel en de landbouweconomische huiskavel en de eigendomssituatie.

3.1 BODEMGESCHIKTHEID

De **bodemgeschiktheid** is grotendeels bepaald door een combinatie van textuur en drainageklasse. Op basis hiervan is voor elk bodemtype zijn geschiktheid voor zeven verschillende teeltgroepen (gras, akkerland, extensieve groenteteelt, intensieve groenteteelt, (vollegrond) groenten onder glas, fruitteelt, boomkwekerij) bepaald. Deze parameter is uitgedrukt in vijf klassen, van 'niet geschikt (5)', 'weinig geschikt (4)', 'matig geschikt (3)', 'geschikt (2)' tot 'zeer geschikt (1)' en antropogene gronden (= kunstmatige gronden).

Om een uitspraak te kunnen doen over de geschiktheid van de bodems voor landbouw in een gebied, is voor elk bodemtype de bodemgeschiktheid van de meest geschikte teeltgroep weerhouden. Dit betekent dat als een bodemtype zeer geschikt is voor slechts één van de teelten, het bodemtype als zeer geschikt voor landbouw in het algemeen is beschouwd.

[Kaart 3](#) toont de bodemgeschiktheid in het studiegebied. Tabel 7 toont de oppervlakte die **geschikt is voor de productie van landbouwteelten** in ha en in % ten opzichte van de totale oppervlakte van het deelgebied.

Tabel 7: Oppervlakte geschikt voor landbouwteelten (in ha en in %) per deelgebied

	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove- Ooigembos	Sint-Baafs-Vijve	D’ Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Totale oppervlakte deelgebied (in ha)	39,2	67,4	30,9	66,5	34,0	46,5	91,0	153,2	80,5	32,1	126,2	767,5
Oppervlakte in landbouwgebruik	33,3 (84,9)	56,7 (84,1)	28,8 (93,2)	32,7 (49,2)	25,7 (75,6)	42,9 (92,3)	74,0 (81,3)	137,5 (89,8)	68,6 (85,2)	25,7 (80,1)	82,8 (65,6)	608,8 (79,3)
Oppervlakte geschikt voor landbouw	23,3 (59,6)	42,7 (63,4)	27,7 (89,6)	61,0 (92,0)	26,6 (78,4)	37,9 (82,1)	77,2 (84,8)	123,4 (80,5)	70,0 (87,0)	29,2 (90,8)	96,2 (76,2)	615,2 (80,2)

Bron: Bodemgeschiktheidskaart Vlaanderen, Perceelsregistratie 2021, 2022,2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij en eigen berekeningen

Het merendeel van de gronden in de 15 deelgebieden (608,8 ha of 79,3 %) is op vandaag geregistreerd door landbouwers. Gemiddeld is 80,2 % van de totale oppervlakte van de deelgebieden geschikt voor de productie van landbouwteelten. De deelgebieden Laag Vlaanderen en Posthoornhoek hebben bodemtypes die het minst geschikt zijn voor landbouwteelten, desalniettemin is respectievelijk 84,9 % en 84,1 % van de totale oppervlakte van de deelgebieden in landbouwgebruik.

De deelgebieden Bavikhove-Ooigembos en Machelen Put hebben bodemtypes die voor respectievelijk 92 % en 90,8 % geschikt zijn voor de productie van landbouwteelten. In deze deelgebieden is er respectievelijk 32,7 ha (of 49,2 %) en 25,7 (of 80,1 %) van de totale oppervlakte van de deelgebieden in landbouwgebruik.

3.2 BODEMGEBRUIK

In het studiegebied komen **graslanden** (64,5 %), **maïs** (18,6 %), **graangewassen** (6,2 %), **aardappelen** (4,1 %), **voedergewassen** (3,0 %), **groententeelt** (3,0 %), **fruitteelt** (0,3 %) en **nijverheidsgewassen** (0,2 %) voor. Onder de categorie ‘**andere**’ valt hop en bomen in groep. Onder de categorie ‘**infrastructuur**’ vallen poelen van 0,1 ha, houtkanten en houtwallen en een deel van een stal (perceelsregistratie 2021, 2022, 2023).

Tabel 8 toont de geregistreerde oppervlakte (in ha en %) in het studiegebied per teeltgroep en per deelgebied. Op [Kaart 4](#) zijn de percelen ingekleurd volgens het **bodemgebruik** in verschillende teeltgroepen.

Tabel 8: Geregistreerde oppervlakte (in ha en %) in het studiegebied per teeltgroep en per deelgebied

Teeltgroep en oppervlakte in ha en (%)	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Grasland	18,3 (57,4)	35,2 (91,7)	26,4 (91,7)	6,2 (46,3)	27,1 (83,2)	49,4 (68,1)	32,2 (62,2)	9,8 (34,2)	4,4 (17,1)	41,2 (64,2)	250,3 (64,5)
Maïs	11,5 (36,1)	3,2 (8,3)	2,4 (8,3)	7,2 (53,7)	3,7 (11,4)	20,4 (28,1)	9,9 (19,1)	3,7 (12,9)	0,4 (1,6)	9,8 (15,3)	72,2 (18,6)
Graangewassen	1,6 (5,1)	0	0	0	0	0	3,7 (7,1)	6,9 (24,2)	1,8 (7,1)	9,9 (15,4)	23,9 (6,2)
Aardappelen	0	0	0	0	0	0,04 (0,06)	0	4,9 (17,1)	10,9 (42,4)	0	15,9 (4,1)
Voedergewassen	0	0	0	0	0	2,0 (2,8)	5,0 (9,7)	0	1,9 (7,3)	2,7 (4,2)	11,7 (3,0)
Groententeelt	0	0	0	0	1,0 (3,2)	0	0,2 (0,4)	3,3 (11,5)	6,3 (24,5)	0,6 (0,9)	11,5 (3,0)
Fruitteelt	0	0	0	0	0	0,5 (0,7)	0,7 (1,4)	0	0	0	1,2 (0,3)
Nijverheidsgewas	0	0	0	0	0,7 (2,2)	0	0	0	0	0	0,7 (0,2)
Andere	0,3 (1)	0	0	0	0	0,1 (0,1)	0	0	0	0	0,4 (0,1)
Infrastructuur	0,1 (0,3)	0	0	0	0	0,1 (0,1)	0,1 (0,1)	0,02 (0,1)	0	0	0,3 (0,08)
Eindtotaal	31,9	38,4	28,8	13,4	32,6	72,6	51,8	28,7	25,7	64,2	388,1

Bron: perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij en eigen berekeningen

In de deelgebieden Posthoornhoek, Leiekant en Paters Mote en D'Hooie en Hof te Boelake komt er voornamelijk grasland voor, respectievelijk 91,7 %, 91,7 % en 83,2 % van de oppervlakte van de deelgebieden. In alle deelgebieden wordt er in mindere mate maïs geteeld, niettegenstaande is dit de 2de meest voorkomende teelt in het studiegebied. Op 23,9 ha van de betrokken oppervlakte worden er graangewassen geteeld. In het deelgebied Machelen Put worden er voornamelijk aardappelen geteeld. In de deelgebieden D'Hooie en Hof te Boelake, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek, Gottem, Machelen Put

en Grammene worden er groenten geteeld (weliswaar in teeltrotatie met andere gewassen). Het gaat om bloemkool, prei, knolselder en groene selder. Enkel in het deelgebied D'Hooie en Hof te Boelake worden er suikerbieten (nijverheidsgewas) geteeld. Er wordt fruit geteeld in de deelgebieden Oeselgem en Mandel en Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek. Rekening houdend met de rotatie van de teelten

3.3 PERCEELSGROOTTE

De gemiddelde perceelsgrootte van de percelen in het studiegebied is ongeveer **1,4 ha**. Deze oppervlakte is gebaseerd op de percelen zoals ze geregistreerd zijn bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij in 2021, 2022, 2023. Tabel 9 geeft een overzicht per deelgebied. De gemiddelde perceelsgrootte in de provincie Oost-Vlaanderen in 2022 is 1.1 ha en in West-Vlaanderen in 2022 1,3 ha (perceelgegevens 2022 Agentschap Landbouw en Zeevisserij en eigen berekeningen).

Tabel 9: Gemiddelde perceelsgrootte in hectare van de percelen per deelgebied

	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Gemiddelde perceelsgrootte (ha)	0,9	3,8	2,4	1,1	1,5	1,5	1,2	1,4	2,6	1,1	1,4

Bron: perceelsregistratie 2021, 2022 Agentschap Landbouw en Zeevisserij en eigen berekeningen

De gemiddelde oppervlakte van de percelen in het studiegebied ligt hoger dan het Oost- en West-Vlaams gemiddelde. Een groter perceel is een belangrijke landbouweconomische troef. Er zijn 2 grote voordelen van grotere percelen: enerzijds zijn er minder kosten per ha (minder wendakkers, makkelijker om te oogsten etc.). Anderzijds zijn er meer opbrengsten omwille van de kleinere verliezen aan de randen van het perceel.

3.4 BEDRIJFSZETEL EN LANDBOUWECONOMISCHE HUISKAVEL

Het studiegebied is gelegen in de Provincies Oost- en West-Vlaanderen en beslaat de grondgebieden van de gemeentes Wervik, Menen, Wevelgem, Kortrijk, Harelbeke, Wielsbeke, Zulte, Dentergem en Deinze.

In het deelgebied Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek is er een **deel van een stal** gelegen binnen de perimeter. Verder zijn **geen bedrijfszetels** betrokken binnen het studiegebied. Binnen de perimeter van het deelgebied Grammene is er een **privé woning** gelegen.

Tabel 11 geeft aan dat 132,8 ha of 34,2 % van de gronden in de deelgebieden deel uitmaken van de landbouweconomische huiskavel van de betrokken landbouwers. Het gaat in totaal om 69 van de 268 betrokken percelen. De percelen zijn in gebruik door 20 landbouwers waarbij alle bedrijfszetels aan de rand van de respectievelijke deelgebieden gelegen zijn. Het gaat bij 15 van de 20 landbouwers met landbouweconomische huiskavel om een beroepsmatig landbouwbedrijf.

Het aandeel landbouweconomische huiskavel is het hoogst in Posthoornhoek (58,6 % van de betrokken oppervlakte) waarvan meer dan de helft van de oppervlakte landbouweconomische huiskavel in gebruik is door ‘kleine bedrijven’. Daaropvolgend is meer dan de helft van de oppervlakte (55,2 %) van het deelgebied Leiekant en Paters Mote betrokken als landbouweconomische huiskavel en enkel van beroepsmatige landbouwers. Er komen geen landbouweconomische huiskavels voor in de deelgebieden Sint-Baafs-Vijve en Machelen Put.

In het deelgebied D’Hooie en Hof te Boelake zijn er 7 percelen onderdeel van een landbouweconomische huiskavel. Het gaat om percelen in gebruik door 1 landbouwbedrijf met de bedrijfszetel gelegen aan de rand en een uitloper van de landbouweconomische huiskavel in het studiegebied. Verder zijn er in het deelgebied D’Hooie en Hof te Boelake nog 3 andere bedrijfszetels gelegen **aan de rand** van het deelgebied op respectievelijk 500 m, 1 km en nogmaals 1 km. Van deze landbouwbedrijven zijn er geen landbouweconomische huiskavelpercelen betrokken. In de deelgebied Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek en Gottem is er telkens nog 1 bedrijf met de bedrijfszetel aan de rand van het deelgebied maar waarbij er geen landbouweconomische huiskavel betrokken is. In het deelgebied Grammene zijn er 6 bedrijven betrokken met landbouweconomische huiskavel.

De gemiddelde afstand van de bedrijfszetel naar de grond(en) die de landbouwers gebruiken in het deelgebied is ongeveer **5,4 km**. Dit is de afstand die **via de openbare weg** genomen wordt. Tabel 11 hieronder geeft een overzicht per deelgebied van in totaal **95 landbouwers**. In deze tabel werden de gegevens van de 2 landbouwers die niet deelnamen aan de landbouwenquête niet opgenomen. Voor 1 bedrijf was deze vraag niet van toepassing omdat het gaat om een vennootschap. De verst gelegen bedrijfszetel ligt op een afstand van 41 km van het gebruikte perceel in het studiegebied.

Tabel 11: Gemiddelde afstand van bedrijfszetel tot grond(en) in deelgebied (in km)

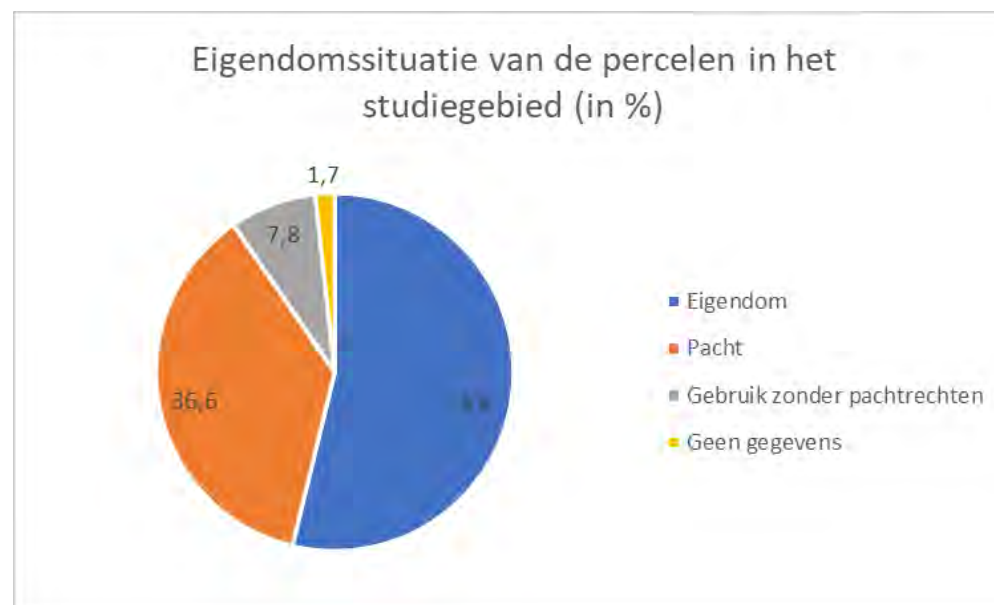
	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Sint-Baafs-Vijve	D’ Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Gemiddelde afstand van bedrijfszetel tot grond(en) in deelgebied (in km)	4,7	2,1	4,3	5,2	6,9	4,9	7,1	3,9	5,5	6,0	5,4

Bron: Landbouwenquête 2022 en 2023 en eigen berekeningen

3.5 EIGENDOMSSITUATIE

Tijdens de landbouwenquête werd er bevraagd of de betrokken percelen **eigendom** waren, **gepacht** werden of er een '**gebruik zonder pachtrechten**' van toepassing was. Onder de categorie 'gebruik zonder pachtrechten' vallen onder meer seizoenspachten, (kosteloze) gebruiksovereenkomsten voor gebruik van gronden (van bijvoorbeeld OCMW, Natuurpunt, particuliere eigenaars) en bezettingen ter bedde. Van de 2 landbouwers die niet deelnamen aan de enquête zijn er 'geen gegevens' beschikbaar.

Het taartdiagram (Figuur 2) toont de eigendomssituatie van de betrokken percelen in het studiegebied en Tabel 12 geeft een overzicht van de eigendomssituatie per deelgebied in ha en in %.

Figuur 2: Eigendomssituatie in het studiegebied

4 BESCHRIJVING VAN DE GEBRUIKERS IN HET GEBIED

In dit deel worden de bedrijfskenmerken van de **98 betrokken gebruikers** in de deelgebieden beschreven aan de hand van:

- Bedrijfstypologie;
- Bedrijfsdynamiek: economische bedrijfsomvang, inkomen uit landbouw, leeftijd en opvolging, landbouwverbreding, nevenactiviteiten en projecten;
- Grondgebondenheid: totale grondgebondenheid en de gevolgen aangegeven door de landbouwers.

De gegevens op basis van de verzamelaanvraag van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en de mestbankaangifte zullen voor alle 98 betrokken landbouwers in dit rapport worden weergegeven. Twee landbouwers hebben niet deelgenomen aan de landbouwenquête en worden in de tabellen en grafieken weergegeven als 'geen gegevens'.

4.1 BEDRIJFSTYPOLOGIE

Op basis van de aanwezige dieren en teelten op het bedrijf, kent men aan het bedrijf een **bedrijfstype** toe. Een bedrijf kan meerdere productierichtingen combineren of kan zich in één bepaalde tak specialiseren. De meest voorkomende **productierichting** met de grootste economische omvang bepaalt het bedrijfstype. Tabel 13 en Tabel 14 geven respectievelijk een overzicht van de oppervlakte in het studiegebied en per deelgebied (in ha en in % van de oppervlakte van het deelgebied) en van het aantal bedrijven per bedrijfstype.

Onder het bedrijfstype '**rundveebedrijf**' vallen landbouwbedrijven gespecialiseerd in enerzijds melkvee, vleesvee of bedrijven met combinaties van melk- en vleesvee. Binnen het bedrijfstype '**klein bedrijf**' vallen landbouwbedrijven met een kleine omvang zoals landbouwbedrijven die niet-beroepsmatig worden uitgebaat, bedrijven van gepensioneerde landbouwers die te klein zijn om opgevolgd te worden en hobby landbouwers.

Tabel 13: Gegevens bedrijfstypes en oppervlakte in het studiegebied (uitgedrukt in ha en in %)

Bedrijfstypes en oppervlakte in ha en %	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove- Ooigemboos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Betrokken oppervlakte	31,9	38,4	28,8	0	13,4	32,6	72,6	51,8	28,7	25,7	64,2	388,1
Rundveebedrijf	7,5 (23,7)	7,5 (19,6)	26,4 (91,7)	0	1,8 (13,1)	1,7 (5,4)	44,6 (61,4)	26,8 (51,8)	14,2 (49,6)	8,4 (32,7)	30,1 (46,9)	169,2 (43,6)
Klein bedrijf	5,7 (17,9)	11,9 (30,9)	0	0	0	3,7 (11,3)	4,2 (5,8)	12,7 (24,5)	0	14,0 (54,3)	10,1 (15,7)	62,2 (16,0)
Gemengd bedrijf met akkerbouw en rundvee	6,4 (20,1)	0	1,1 (3,9)	0	5,3 (39,8)	11,8 (36,2)	10,8 (14,9)	5,0 (9,6)	3,7 (12,8)	0	0,6 (0,9)	44,7 (11,5)
Akkerbouwbedrijf	12,2 (38,4)	0	0	0	0	10,2 (31,2)	0	0	0	0	2,4 (3,8)	24,9 (6,4)
Gemengd bedrijf met akkerbouw en varkens	0	12,4 (32,3)	1,3 (4,4)	0	0,9 (6,5)	2,1 (6,6)	7,3 (10,1)	0,9 (1,7)	0	0	0	24,9 (6,4)
Varkensbedrijf	0	0	0	0	0	2,0 (6,1)	1,1 (1,6)	5,7 (10,9)	6,9 (24,2)	3,3 (13,0)	1,1 (1,8)	20,2 (5,2)
Gemengd bedrijf met veeteeltcombinaties	0	0	0	0	0	0	0	0	1,1 (4,0)	0	14,5 (22,5)	15,6 (4,0)
Gemengd bedrijf met akkerbouw en veeteelt	0	6,6 (17,1)	0	0	0	0	4,5 (6,2)	0	0	0	0	11,1 (2,8)
Groentenbedrijf	0	0	0	0	0	1,0 (3,2)	0	0	0	0	5,4 (8,4)	6,4 (1,7)
Fruitteeltbedrijf	0	0	0	0	5,5 (40,7)	0	0	0,7 (1,4)	0	0	0	6,2 (1,6)
Pluimveebedrijf	0	0	0	0	0	0	0	0	1,9 (6,6)	0	0	1,9 (0,5)
n.v.t.	0	0	0	0	0	0	0	0	0,8 (2,9)	0	0	0,8 (0,2)

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022, 2023 en eigen berekeningen

4.2 BEDRIJFSDYNAMIEK

4.2.1 Gemiddelde bedrijfsoppervlakte

De **gemiddelde bedrijfsoppervlakte** van de landbouwbedrijven betrokken in het studiegebied is ongeveer **36,5 ha** (perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 en landbouwenquête 2022-2023). De gemiddelde bedrijfsoppervlakte van de bedrijven in het studiegebied is hoger in vergelijking met de gemiddelde bedrijfsoppervlakte van 27,6 ha in 2022 van de land- en tuinbouwbedrijven in Vlaanderen (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024a). De hogere gemiddelde bedrijfsoppervlakte kan verklaard worden door het feit dat er grondgebonden rundveebedrijven voorkomen in het studiegebied. Rundveebedrijven en gemengde bedrijven met akkerbouw en rundvee gebruiken meer dan de helft van de percelen (213,9 ha of 55,1 %) in het studiegebied. Tabel 15 en Tabel 16 geven respectievelijk een overzicht van de totale bedrijfsoppervlakte van de bedrijven in het studiegebied en per deelgebied (in ha en in % van de oppervlakte van het deelgebied) en van het aantal bedrijven per categorie van totale bedrijfsoppervlakte per deelgebied.

Tabel 15: Indeling van de totale bedrijfsoppervlakte in categorieën (uitgedrukt in aantallen en in %) en oppervlakte in het studiegebied

Categorie totale bedrijfsoppervlakte en oppervlakte in ha en (%)	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigembos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
<10 ha	5,7 (17,9)	0	0	0	0	4,5 (13,7)	4,2 (5,8)	5,3 (10,3)	2,7 (9,4)	0	11,7 (18,2)	34,1 (8,8)
10-<20 ha	0	20,2 (52,6)	0	0	6,3 (47,0)	1,0 (3,0)	19,7 (27,1)	8,0 (15,5)	16,1 (56,0)	14,0 (54,3)	0	85,3 (22,0)
20-<40 ha	13,8 (43,2)	12,4 (32,3)	18,3 (63,5)	0	0,9 (6,7)	11,9 (36,6)	10,2 (14,0)	3,9 (7,5)	2,1 (7,4)	0,4 (1,4)	8,2 (12,8)	82,1 (21,2)
40-<60 ha	0	0	0	0	0	2,1 (6,6)	13,5 (18,7)	9,5 (18,3)	7,2 (25,2)	8,0 (31,2)	36,3 (56,5)	76,7 (19,8)
≥60 ha	12,4 (39,0)	5,8 (15,1)	10,5 (36,5)	0	6,2 (46,3)	13,1 (40,1)	25,0 (34,4)	25,0 (48,3)	0,6 (1,9)	3,3 (13,0)	8,0 (12,4)	109,9 (28,3)
Eindtotaal	31,9	38,4	28,8	0	13,4	32,6	72,6	51,8	28,7	25,7	64,2	388,1

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022, 2023 en eigen berekeningen

Tabel 16: Aantal landbouwers per categorie bedrijfstype in het studiegebied

Aantal landbouwers per categorie totale bedrijfsoppervlakte	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigemboos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
<10 ha	2	0	0	0	0	3	3	4	2	0	6	20
10-<20 ha	0	3	0	0	2	1	3	4	4	1	0	18
20-<40 ha	4	1	4	0	1	4	3	1	2	1	3	24
40-<60 ha	0	0	0	0	0	1	2	1	2	3	6	15
≥60 ha	3	1	1	0	2	2	2	2	1	1	6	21
Eindtotaal	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022, 2023 en eigen berekeningen

Bijna de helft van de oppervlakte in het studiegebied (186,6 ha of 48,1 %) wordt uitgebaat door 36 bedrijven met een bedrijfsoppervlakte groter dan 40 ha. Er zijn 42 bedrijven met een bedrijfsoppervlakte tussen 10 ha en <40 ha. Deze bedrijven nemen 43,2 % van het studiegebied in. Verder zijn er 20 landbouwbedrijven (waarvan 15 kleine bedrijven) met een bedrijfsoppervlakte kleiner dan 10 ha. Deze bedrijven gebruiken 8,8 % van het studiegebied.

4.2.2 Economische bedrijfsomvang

De bedrijven kunnen ook ingedeeld worden op basis van hun economische omvang, berekend aan de hand van **standaardopbrengsten**. Dat is een maat voor economische omvang en omzet van een landbouwbedrijf. De standaardopbrengsten worden berekend per dier en per hectare van een bepaalde teelt. Op basis van het aantal dieren en de oppervlaktes kunnen dan de totale standaardopbrengsten per bedrijf berekend worden.

Deze cijfers geven echter alleen de economische omvang weer, het is geen maat voor het arbeidsinkomen per bedrijf. Dat hangt af van de toegevoegde waarde die het bedrijf realiseert en van de interestlasten die het bedrijf draagt.

De bedrijven worden zo in vijf klassen ingedeeld, namelijk van **‘zeer klein’ tot ‘zeer groot’**. In Tabel 17 is de verdeling van de bedrijven in het studiegebied weergegeven. [Kaart 6](#) toont de verdeling in het studiegebied.

Tabel 17: Bedrijfsomvang, aantal bedrijven en oppervlakte in studiegebied (uitgedrukt in aantallen en in %)

Bedrijfsomvang	Aantal bedrijven	% bedrijven	Oppervlakte in studiegebied (ha)	Oppervlakte in studiegebied (%)
Zeer klein	21	21,4	62,4	16,1
Klein	9	9,2	21,8	5,6
Matig	26	26,5	123,1	31,7
Groot	15	15,3	50,2	12,9
Zeer groot	26	26,5	129,7	33,4
N.v.t.	1	1,1	0,8	0,3
Eindtotaal	98	100	388,1	100

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022,2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022, 2023 en eigen berekeningen

De meeste oppervlakte wordt gebruikt door de bedrijven met economisch matige (26) tot grote (15) tot zeer grote (26) omvang landbouwbedrijven (303,0 ha of 78 % van het studiegebied). De zeer kleine (21) en kleine (9) betrokken landbouwbedrijven gebruiken 84,2 ha of 21,7 % van de oppervlakte in het studiegebied. Onder de categorie n.v.t. valt een particulier persoon die 0,8 ha of 0,3 % gebruikt in het studiegebied. Tabel 18 geeft de economische bedrijfsomvang van de betrokken bedrijven weer per deelgebied.

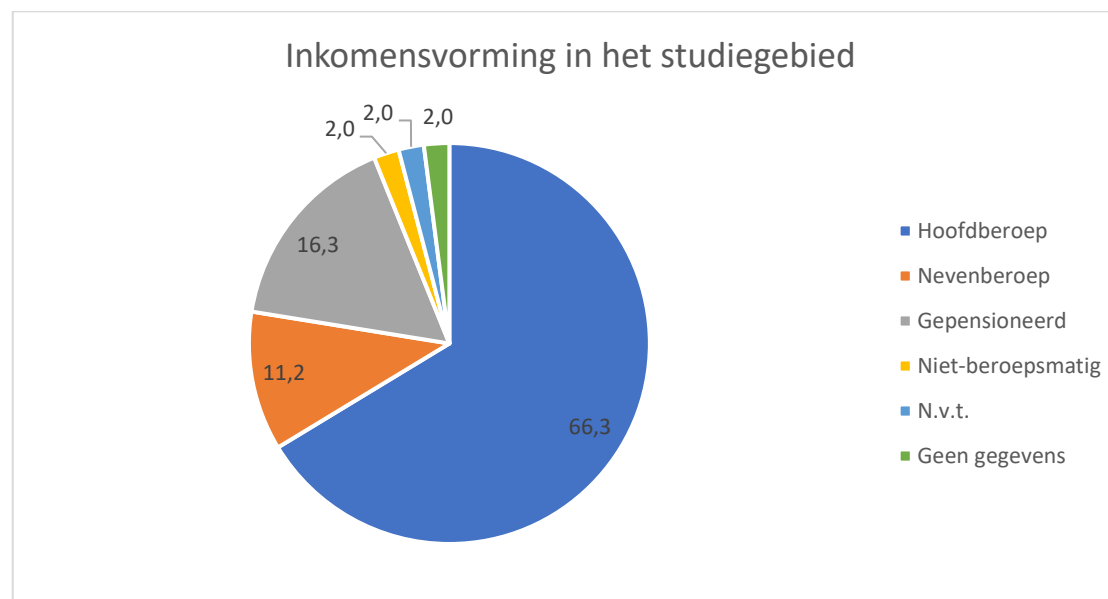
Tabel 18: Economische bedrijfsomvang van de betrokken bedrijven per deelgebied

Aantal landbouwers per categorie bedrijfsomvang	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigemboos	Sint-Baafs-Vijve	D’ Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Zeer klein	2	1	0	0	0	3	3	6	0	1	5	21
Klein	0	2	0	0	0	2	1	1	2	0	1	9
Matig	3	1	2	0	2	5	5	1	3	1	3	26
Groot	1	0	3	0	1	0	1	1	3	1	4	15
Zeer groot	3	1	0	0	2	1	3	3	2	3	8	26
N.v.t.	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Eindtotaal	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022, 2023 en eigen berekeningen

4.2.3 Inkomen uit land- en tuinbouw

Het taartdiagram (Figuur 3) hieronder toont de inkomensvorming van de bedrijven in het studiegebied.

Figuur 3: Verdeling van de inkomensvorming in het studiegebied (Bron: enquête 2022-2023 en eigen berekeningen)

In totaal zijn er 98 betrokken landbouwbedrijven in het studiegebied. Hiervan gaven 65 bedrijfsleiders (of 66,3%) aan dat landbouw het **hoofdberoep** is. Daarnaast zijn er 11 bedrijven of 11,2% waarbij landbouw een **nevenberoep** is. Er zijn 16 bedrijfsleiders (of 16,3 %) **gepensioneerd** en er zijn 2 bedrijven (of 2 %) die **niet-beroepsmatig** worden uitgebaat. In de categorie 'n.v.t.' komen er 2 bedrijven (of 2,0 %) voor: 1 bedrijf zonder pachtrechten en 1 particulier persoon. Over 2 bedrijven zijn er 'geen gegevens' beschikbaar aangezien ze niet wensten deel te nemen aan de enquête. Tijdens de enquête werd er gevraagd of het gezinsinkomen enkel uit de landbouwactiviteiten komt of indien er nog een inkomen is naast landbouw. Tabel 19 geeft de inkomensvorming en inbreng van het gezinsinkomen van de betrokken bedrijven weer per deelgebied.

Tabel 19: Verdeling van de inkomensvorming van de betrokken bedrijven en inbreng van het gezinsinkomen per deelgebied (in aantallen en in %)

Inkomensvorming en inbreng van het gezinsinkomen in aantal bedrijven en (%) per deelgebied	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigemboos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Hoofdberoep	4 (6,2)	2 (3,1)	5 (7,7)	0	5 (7,7)	5 (7,7)	10 (15,4)	6 (9,2)	8 (12,3)	4 (6,2)	16 (24,5)	65 (66,3)
• Enkel uit landbouw	4	2	3	0	4	4	9	5	7	3	9	50
• Uit landbouw en niet-landbouw	0	0	2	0	1	1	1	1	1	1	7	15
Nevenberoep	2 (18,2)	1 (9,1)	0	0	0	2 (18,2)	1 (9,1)	3 (27,2)	0	0	2 (18,2)	11 (11,2)
• Enkel uit landbouw	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
• Landbouw aanvullend	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	5
• Uit landbouw en niet-landbouw	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
• Voornamelijk uit niet-landbouw	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
• Geen gegevens	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gepensioneerd	3 (18,8)	2 (12,5)	0	0	0	2 (12,5)	2 (12,5)	2 (12,5)	2 (12,5)	1 (6,2)	2 (12,5)	16 (16,3)
• Landbouw aanvullend	3	2	0	0	0	2	2	2	2	1	2	16
Niet-beroepsmatig	0	0	0	0	0	0	0	1 (50,0)	0	0	1 (50,0)	2 (2,0)
• Landbouw aanvullend	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
N.v.t.	0	0	0	0	0	1 (50,0)	0	0	1 (50,0)	0	0	2 (2,0)
Geen gegevens	0	0	0	0	0	1 (50,0)	0	0	0	1 (50,0)	0	2 (2,0)
Eindtotaal	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: landbouwenquête 2022-2023 en eigen berekeningen

Van de 65 landbouwbedrijven die geëxploiteerd worden in **hoofdberoep** gaven er 50 bedrijfsleiders (of 76,9 %) aan dat het inkomen enkel uit de landbouwactiviteiten komt en zijn er 15 landbouwbedrijven waarvan het gezinsinkomen uit landbouw en niet-landbouw activiteiten komt. Er zijn 10 betrokken landbouwers die aangaven dat het landbouwbedrijf een **nevenactiviteit** is. Bij deze personen is landbouw een aanvulling op het gezinsinkomen (5), komt het gezinsinkomen uit landbouw en niet-landbouw activiteiten (2) of komt het gezinsinkomen voornamelijk uit niet-landbouw (2). Eén landbouwer in nevenberoep gaf in de enquête aan toch enkel een inkomen uit landbouw te hebben omdat hij naast het betrokken bedrijf nog een ander landbouwbedrijf uitbaat. Landbouw is een aanvulling op het gezinsinkomen bij 16 **gepensioneerde** landbouwers en bij 2 bedrijven die **niet-beroepsmatig** uitgebaat worden. Verder zijn er 2 bedrijven in de categorie ‘n.v.t.’: één bedrijf zonder pachtrechten en er is 1 particulier persoon betrokken. Over 2 bedrijven zijn er ‘**geen gegevens**’ beschikbaar aangezien ze niet wensten deel te nemen aan de enquête.

4.2.4 Leeftijd van de bedrijfsleiders en opvolging

Op basis van de leeftijd van de bedrijfsleider kunnen de bedrijven ingedeeld worden in klassen. Tabel 20 geeft een overzicht van het aantal landbouwers per leeftijdsklasse in het studiegebied.

Indien het bedrijf uitgebaat is onder de vorm van een samenuitbating is met de leeftijd van de **jongste bedrijfsleider** rekening gehouden. In de categorie ‘n.v.t.’ valt een bedrijf zonder pachtrechten en een particulier persoon.

Tabel 20: Gegevens leeftijd bedrijfsleiders (uitgedrukt in aantallen en in %) en oppervlakte gebruik

Leeftijdscategorie bedrijfsleider	Aantal bedrijven	% bedrijven	Oppervlakte in studiegebied (ha)	Oppervlakte in studiegebied (%)
<40	13	13,3	76,0	19,6
40-<50	15	15,3	67,8	17,5
50-<65	43	43,9	134,4	34,6
≥65	25	25,5	104,3	26,9
n.v.t.	2	2,0	5,6	1,4
Eindtotaal	98	100	388,1	100

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022, 2023 en eigen berekeningen

De gemiddelde leeftijd van de bedrijfsleiders met gebruik in het studiegebied is **56 jaar**. De jongste bedrijfsleider is 28 jaar, de oudste is 84 jaar in 2024. De grootste groep van landbouwers is tussen **50 en 65 jaar oud**. Het gaat om 43 landbouwbedrijven die 134,4 ha of 34,6 % van de oppervlakte binnen het studiegebied gebruiken. Verder zijn er 25 landbouwers die reeds de **pensioenleeftijd (≥ 65 jaar)** bereikt hebben en 104,3 ha of 26,9 % van het studiegebied gebruiken. Van deze 25 landbouwers ontvangen 17 personen reeds een pensioen en zijn er 8 bedrijfsleiders die tijdens de enquête aangaven dat landbouw nog hun hoofdberoep is. Eén landbouw in deze leeftijdscategorie nam niet deel aan de enquête.

Bovenstaande gegevens zijn in dezelfde lijn als de zichtbare trend in Vlaanderen van **vergrijzing in de landbouwsector**. In 2022 was de gemiddelde leeftijd van de bedrijfshoofden van professionele landbouwbedrijven **56 jaar**. Deze evolutie lijkt nog niet te keren. In 2022 was 25,7 % van de bedrijfshoofden van professionele landbouwbedrijven ouder dan 65 jaar (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024a).

Tijdens de landbouwenquête werd er gevraagd aan landbouwers vanaf de leeftijd van 50 jaar of men opvolging heeft voor het bedrijf. Tabel 21 geeft een overzicht van de leeftijdscategorieën van de bedrijfsleiders per deelgebied en de kans tot overname van het bedrijf. In de categorie ‘geen gegevens’ vallen de landbouwbedrijven die niet deelnamen aan de landbouwenquête of die geen informatie meedeelden over opvolging van hun bedrijf. In de categorie ‘n.v.t.’ valt een bedrijf zonder pachtrechten en een particulier persoon.

Tabel 21: Aantal bedrijfsleiders in leeftijdscategorieën en aanduiding opvolging per deelgebied

Leeftijdscategorie en opvolging per deelgebied	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikrove- Ooigemboos	Sint-Baafs-Vijve	D’ Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
<40	2	0	0	0	0	2	1	3	0	0	5	13
40-<50	3	1	2	0	1	0	2	2	0	0	4	15
50-<65	1	2	3	0	4	5	7	5	4	2	10	43
• Ja	0	1	1	0	1	2	3	4	2	2	5	21
• Nee	0	0	1	0	0	1	2	0	1	0	0	5
• Weet het niet	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	2	6
• Geen gegevens	1	1	0	0	3	1	1	1	0	0	3	11
≥65	3	2	0	0	0	3	3	2	6	4	2	25
• Ja	1	0	0	0	0	2	3	2	5	3	1	17
• Nee	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
• Weet het niet	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
• Geen gegevens	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	4
N.v.t	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
Eindtotaal	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022, 2023 en eigen berekeningen

In het studiegebied zijn er 28 bedrijven met bedrijfsleider met een **leeftijd jonger dan 50 jaar** waarbij **opvolging** nog niet aan de orde is.

Van de bedrijfsleiders **ouder dan 50 jaar** (68 bedrijven in het studiegebied) hebben er 38 bedrijven (of 55,9 %) tijdens de enquête meegedeeld dat er opvolging is voor het bedrijf. Bij al deze bedrijven gaat het om een familielid. Slechts 7 bedrijven weten nu al zeker dat ze geen opvolger hebben en 8 bedrijfsleiders weten nog niet of het bedrijf verdergezet zal worden. Over 14 bedrijven zijn er geen gegevens beschikbaar.

In het deelgebied Grammene komen het meest aantal bedrijfsleiders voor met een leeftijd jonger dan 50. In het deelgebied Gottem komen het meest aantal bedrijfsleiders voor met een leeftijd ≥ 65 jaar.

Deze gegevens zijn opvallend als ze vergeleken worden met het gemiddelde in Vlaanderen. Slechts 13 % van de bedrijfshoofden van 50 jaar en ouder geeft in 2020 aan een vermoedelijke opvolger te hebben. Opvolging is het vaakst gegarandeerd op bedrijven gespecialiseerd in melkproductie. Voornamelijk bij kleine bedrijven is er geen opvolger en veel van deze bedrijven blijven niet meer bestaan (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024a).

4.2.5 Landbouwverbreding, beheerovereenkomsten, nevenactiviteiten en projecten

De laatste jaren zijn heel wat landbouwers op zoek naar een stabielere inkomen in de vorm van **verbredingsactiviteiten**. In 2020 doet 26,3 % van de landbouwbedrijven in Vlaanderen een verbredingsactiviteit (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024a). In het studiegebied gaven er 15 bedrijven (16,3 %) aan dat men verbredingsactiviteiten uitvoert gaande van zuivelverwerking, thuisverkoop, bezoekhoeve, zelfpluktuin tot zorgboerderij. 1 bedrijf denkt eraan om in de toekomst een verbredingsactiviteit op te starten.

Er zijn 2 **biologische bedrijven** aanwezig in het studiegebied. Bioboeren maken 2,8 % uit van het totale aantal Vlaamse landbouwbedrijven (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024a).

In het Vlaams programma voor plattelandontwikkeling (PDPO III) zijn subsidies voorzien voor de toepassing van verschillende **ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen**. De ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen van Agentschap LV. worden verleend in het kader van vijfjarige verbintenissen (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2022). Daarnaast kunnen er ook beheerovereenkomsten afgesloten worden met de VLM voor een periode van 5 jaar en op deze percelen (of delen van percelen) met beheerovereenkomst worden er beheermaatregelen uitgevoerd voor meer biodiversiteit in het landbouwgebied (Vlaamse Landmaatschappij, 2024d). In het studiegebied gaven er 4 bedrijven aan één of meerdere beheerovereenkomsten of agromilieuklimaatmaatregelen toe te passen: ecoregeling mechanische onkruidbestrijding, BO perceelsrandenbeheer, BO botanisch beheer, BO kleine landschapselementen (KLE's).

Tijdens de landbouwenquête werd de vraag gesteld of men andere **nevenactiviteiten** heeft of indien men betrokken is bij andere **projecten**. Er waren 6 landbouwers die positief antwoordden op deze vraag. 4 landbouwers hebben een nevenactiviteit gaande van loonwerken, seizoensarbeid, het verbouwen van wijn of marktkramer. Verder zijn er 2 bedrijven betrokken bij een project. Het ging om een boslandbouw project en een Europees project ('Beespoke').

4.3 GRONDGEBONDENHEID

Het grondgebonden karakter van een bedrijf wordt bepaald aan de hand van de **mestbalans, de ruwvoederbalans en de balans van de landbouwpremies**. Het is een sterkte voor een bedrijf wanneer er voldoende bedrijfsgronden zijn voor de afzet van de bedrijfseigen mest, de productie van het bedrijfseigen ruwvoeder en voor de activatie van alle bedrijfsgebonden landbouwpremies (betalingsrechten). De meest kwetsbare bedrijven in een studiegebied waarin grondinnames worden voorzien zijn de landbouwbedrijven met grondtekort of een grondbalans in evenwicht. Om een uitspraak te doen over de totale grondgebondenheid van een bedrijf, werden alle drie de grondbalansen bepaald en primeert de balans met het minste grondoverschot of grootste grondtekort.

4.3.1 Totale grondbalans en gevolgen

In Tabel 22 is de **totale grondgebondenheid** van de betrokken bedrijven weergegeven.

Tabel 22: Totale grondgebondenheid van de betrokken bedrijven per deelgebied

Totale grondgebondenheid van de betrokken bedrijven per deelgebied	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigemboos	Sint-Baafs-Vijve	D’ Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Tekort	1	1	5	0	1	3	5	3	5	3	9	36
Evenwicht	8	4	0	0	4	6	8	9	5	2	11	57
Overschot	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
N.v.t.	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Geen gegevens (*)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
Eindtotaal	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: landbouwenquête 2022-2023 en eigen berekeningen (*) 2 landbouwbedrijven verkozen om niet deel te nemen aan de landbouwenquête

In totaal hebben 57 landbouwbedrijven een goed evenwicht tussen de beschikbare gronden voor de activatie van premies, de voorziening in bedrijfseigen ruwvoeder en de afzet van mest op eigen grond. 36 landbouwers hebben een negatieve grondbalans en reeds gronden tekort voornamelijk ten gevolge van de mestbalans. Er valt 1 persoon onder ‘n.v.t.’ (niet van toepassing) nl. een particulier persoon. Er zijn slechts 2 bedrijven in de deelgebieden D’Hooie en Hof te Boelake en Grammene die een algeheel overschot aan gronden hebben.

De meest kwetsbare bedrijven in een studiegebied waarin grondinnames worden voorzien zijn de **landbouwbedrijven met grondtekort of een grondbalans in evenwicht**. In het studiegebied gaat dit om 93 van de 95 landbouwbedrijven (of 97,9 %). Voor 1 persoon waren deze vragen niet van toepassing ('n.v.t.'). Tijdens de enquête vroeg men wat het project tot **gevolgen** zou kunnen hebben met betrekken tot het **inkomen van het bedrijf**. Onderstaande Tabel 23 toont welke gevolgen werden aangehaald door de bevroagde landbouwbedrijven (in aantallen en %). Alle bedrijven gaven één of meerdere gevolgen aan. Drie bedrijven betrokken in de deelgebieden Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek (2) en Oeselgem en Mandel (1) gaven aan geen gevolgen te hebben met betrekking tot het inkomen. Er is een opdeling gemaakt per deelgebied en een totaal weergegeven van alle geënquêteerde bedrijven (totaal 96 bedrijven, 2 landbouwers namen niet deel aan de enquête).

Tabel 23: Gevolgen met betrekking tot het inkomen van de bedrijven door het project (in aantal en % aantal bedrijven per deelgebied)

Inkomensverlies door: (in aantal en % aantal bedrijven)	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikho- Ooigembos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Tekort of verlies aan akkerland	2 (22,2)	1 (20,0)	1 (20,0)	0	3 (60,0)	4 (40,0)	2 (15,4)	2 (16,7)	3 (27,3)	4 (80,0)	6 (28,6)	28 (29,1)
Tekort of verlies aan grasland	7 (77,8)	3 (60,0)	4 (80,0)	0	2 (40,0)	6 (60,0)	7 (53,8)	7 (58,3)	4 (36,4)	1 (20,0)	6 (28,6)	47 (49,0)
Verlies van betalingsrechten	7 (77,8)	2 (40,0)	5 (100)	0	4 (80,0)	9 (90,0)	10 (76,9)	6 (50,0)	10 (90,9)	5 (100)	17 (81,0)	75 (78,1)
Tekort of verlies aan ruimte voor mestafzet	0	1 (20,0)	4 (80,0)	0	3 (60,0)	5 (50,0)	10 (76,9)	5 (41,7)	9 (81,8)	3 (60,0)	13 (61,9)	53 (55,2)
Tekort of verlies aan bedrijfseigen ruwvoeder	3 (33,3)	0	4 (80,0)	0	3 (60,0)	2 (20,0)	7 (53,8)	5 (41,7)	5 (45,5)	3 (60,0)	11 (52,4)	43 (44,8)
Toenemende vaste kosten	0	0	1 (20,0)	0	0	4 (40,0)	2 (15,4)	2 (16,7)	3 (27,3)	2 (40,0)	2 (9,5)	16 (16,7)
Te grote veebezetting	0	0	0	0	0	1 (10,0)		1 (8,3)	2 (18,2)	1 (20,0)	7 (3,3)	12 (12,5)
Verlies inkomensondersteuning (bv. duurzame zoekkoeienhouderij of VLIF steun)	1 (11,1)	0	0	0	1 (20,0)	0	0	1 (8,3)	0	0	0	3 (3,1)

Daling rendabiliteit van investeringen (machines/bedrijf/productie)	0	1 (20,0)	0	0	1 (20,0)	0	0	0	0	0	2 (9,5)	4 (4,2)
Verlies huur- en pachtinkomsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 (9,5)	2 (2,1)
Totaal aantal geënquêteerde landbouwers per deelgebied	9	5	5	0	5	10	13	12	11	5	21	96

Bron: landbouwenquête 2022-2023 en eigen berekeningen

Van de 96 geënquêteerde bedrijven gaven er 75 (of 78,1 %) aan dat ze een inkomensverlies zullen lijden door een **verlies aan betalingsrechten**. In de deelgebieden Leiekant en Paters Mote en Machelen Put hebben alle geënquêteerde landbouwers (100 %) een verlies van betalingsrechten. Er gaven 3 landbouwers aan dat ze een **verlies aan inkomensondersteuning** (zoals de premie voor duurzame zoogkoeienhouderij of VLIF steun) zullen lijden.

Een **tekort of verlies aan ruimte voor mestafzet** werd aangehaald door meer dan de helft van de geënquêteerde bedrijven (53 bedrijven of 55,2 %). Het gaat om 33 rundveebedrijven, 5 gemengde bedrijven met akkerbouw en rundvee, 3 gemengde bedrijven met akkerbouw en varkens, 1 gemengd bedrijf met akkerbouw en veeteelt, 4 varkensbedrijven, 2 kleine bedrijven en 5 gemengde bedrijven met veeteeltcombinaties. Een **verlies of tekort aan bedrijfseigen ruwvoeder** werd aangegeven door 43 bedrijven (of 44,8 %). Voornamelijk in het deelgebied Leiekant en Paters Mote (80 % van de geënquêteerde bedrijven) wordt dit verlies of tekort aangehaald door 3 rundveebedrijven en 1 gemengd bedrijf met akkerbouw en rundvee.

Voornamelijk in het deelgebied Machelen Put gaven de geënquêteerde landbouwers aan dat ze een **verlies of een tekort zullen hebben aan akkerland** (80 %). De oppervlakte van het deelgebied Machelen Put wordt voor 82,9 % gebruikt als akkerland voor de teelt van aardappelen, groenten, voedergewassen en granen. Een **tekort of verlies aan grasland** werd voornamelijk aangegeven door de geënquêteerde landbouwers in de deelgebieden Laag Vlaanderen (77,8 %), Posthoornhoek (60 %), Leiekant en Paters Mote (80 %) en D'Hooie en Hof te Boelake (60 %). In deze deelgebieden wordt de totale oppervlakte voornamelijk gebruikt als grasland voor respectievelijk 57,4 % (Laag Vlaanderen), 91,7 % (Posthoornhoek), 91,7 % (Leiekant en Paters Mote) en 83,2 % (D'Hooie en Hof te Boelake). Verder worden een **te grote veebezetting** (12 bedrijven), **toenemende vaste kosten** (16 bedrijven), een **daling van de rendabiliteit van investeringen** (4 bedrijven) en een **verlies van huur- en pachtinkomsten** (2 bedrijven) aangehaald als inkomensverliezen.

Naast een inkomensverlies werd ook de vraag gesteld of er mogelijks problemen kunnen ontstaan met de **bedrijfsuitbating**. 83 van de 96 geënquêteerde landbouwers (of 86,5 %) gaven aan dat er **geen gevolgen** zullen zijn met betrekking tot de uitbating van hun bedrijf. 13 landbouwers (of 13,5 %) zullen wel gevolgen ondervinden gaande van een verlies van eigendom rond de woning (5 personen), een te kleine oppervlakte voor contractteelten bijvoorbeeld suikerbieten en aardappelen (3 bedrijven), een mindere goede bereikbaarheid van percelen (2 landbouwers), een effect op het verkrijgen van een vergunning (1 bedrijf), niet kunnen voldoen aan de voorwaarden voor weidemelk (1 bedrijf) en problemen met beregening van onderliggende percelen (1 landbouwer).

5 EFFECTENBESCHRIJVING

Dit hoofdstuk biedt een antwoord op de volgende vragen:

- “Wat is het effect op **de landbouwsector** bij verlies van de gronden in de 15 deelgebieden ten gevolge van het project rivierherstel Leie?” (hoofdstuk 5.1).
- “Wat is het effect op **de betrokken bedrijven** bij verlies van de gronden in de 15 deelgebieden ten gevolge van het project rivierherstel Leie?” (hoofdstuk 5.2).

5.1 EFFECTEN OP DE LANDBOUWSECTOR

5.1.1 Verlies aan productieve oppervlakte

Het onttrekken van landbouwgronden aan een landbouwbedrijf heeft meerdere gevolgen voor de betrokken landbouwbedrijven. Landbouwbedrijven zijn afhankelijk van hun gronden voor hun **inkomen**. Dit zowel rechtstreeks omdat er minder teelten kunnen verbouwd worden, maar ook onrechtstreeks omwille van een **lagere ruwvoederproductie en een verlies van mestafzetmogelijkheden**. Daardoor kan het zijn dat men de veestapel moet afbouwen of kan deze minder efficiënt aangehouden worden.

De landbouwgronden zijn eveneens van belang voor het **activeren van betalingsrechten** en om te voldoen aan de “conditionaliteit”, de voorwaarden voor subsidies van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), ecoregelingen, agromilieuklimaatmaatregelen en eventuele beheerovereenkomsten.

Bij onttrekking aan landbouw in de 15 deelgebieden en volledige inrichting voor watergebonden terrestrische natuur betekent dit een verlies aan **388,1 ha productieve landbouwoppervlakte** voor de landbouwsector. Tabel 24 geeft een overzicht van het verlies aan oppervlakte van geregistreerde landbouwpercelen, hoeveel landbouwpercelen er betrokken zijn en het aantal betrokken landbouwers per deelgebied.

Tabel 24: Verlies aan landbouwareaal, aantal betrokken landbouwbedrijven en percelen per deelgebied

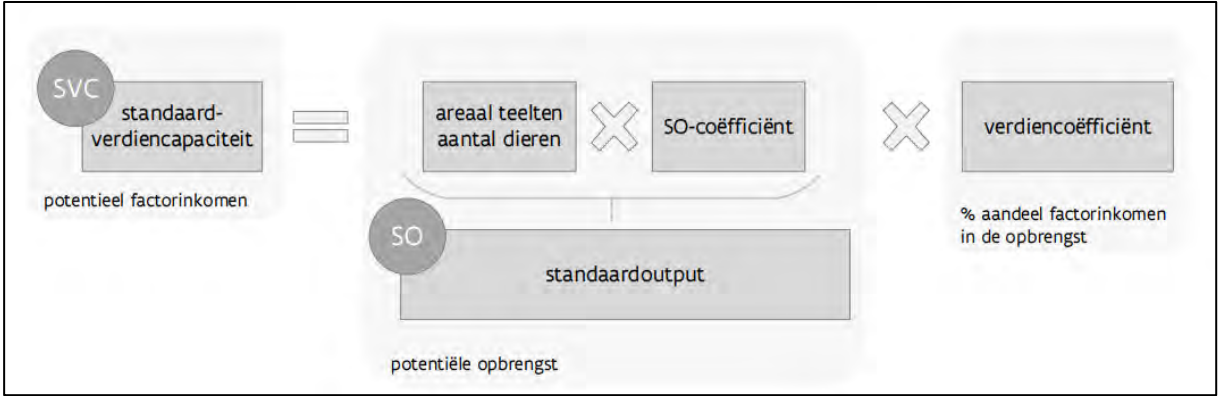
	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigembos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Betrokken oppervlakte (in ha)	31,9	38,4	28,8	0	13,4	32,6	72,6	51,8	28,7	25,7	64,2	388,1
Aantal betrokken percelen	37	10	12	0	12	22	47	42	20	10	56	268
Aantal betrokken landbouwers	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij en eigen berekeningen

5.1.2 Verlies aan economische meerwaarde

Op basis van de **standaardverdiencapaciteit (SVC)** of **het potentieel factorinkomen** wordt het jaarlijks verlies berekend voor de **teelten** in de 15 deelgebieden. Het werkelijk verlies aan standaardverdiencapaciteit is groter omdat er hier enkel rekening wordt gehouden met de teelten en niet met de standaardverdiencapaciteit van de dieren per bedrijf.

Door een combinatie van individuele teelt- en diergegevens van de landbouwer en algemene gemiddelde coëfficiënten wordt dit potentieel factorinkomen berekend. Het geeft een inschatting van wat het werkelijke factorinkomen van het bedrijf zou kunnen zijn (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024d). Figuur 4 hieronder geeft een grafische voorstelling van de opbouw van de standaardverdiencapaciteit (SVC).

Figuur 4: Grafische voorstelling van de opbouw van de standaardverdiencapaciteit (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024d)

Het **factorinkomen** is het deel van de opbrengsten dat overschiet om de productiefactoren (arbeid, kapitaal, grond) te vergoeden. Elke teeltcode en diersoort kan gekoppeld worden aan zowel een SO-coëfficiënt (standaardoutput) als een verdiencoëfficiënt. De opbrengsten worden bepaald door de **standaardoutput (SO)**. Dit is een bedrag in euro. Deze standaardoutput wordt vermenigvuldigd met de **verdiencoëfficiënt**. Dit is een getal tussen 0 en 1. Wat overblijft is bijgevolg het **potentieel factorinkomen (in euro)**, ook wel de **standaardverdien capaciteit** (Departement Landbouw en Visserij, 2023d).

Op basis van de teeltgegevens van de betrokken percelen gelegen in de 15 deelgebieden werd het totaal jaarlijks verlies aan productieve landbouwoppervlakte berekend. **De standaardoutput (SO) bedraagt 709.562,90 euro en de standaardverdien capaciteit (SVC) 250.121,90 euro voor het volledig studiegebied.** Tabel 25 geeft een overzicht van de standaardoutput en standaardverdien capaciteit per deelgebied.

Tabel 25: Standaardoutput en standaardverdien capaciteit per deelgebied

	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Standaardoutput (SO)	46.034,0	55.506,0	41.644,7	19.531,1	51.018,4	135.640,8	89.713,2	72.124,8	101.322,8	97.027,1	709.562,9
Standaardverdien capaciteit (SVC)	15.389,0	18.095,0	13.576,2	6.367,1	16.903,9	50.341,9	33.279,4	26.448,7	35.750,5	33.970,2	250.121,9
Eindtotaal	31,9	38,4	28,8	13,4	32,6	72,6	51,8	28,7	25,7	64,2	388,1

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij en eigen berekeningen

De deelgebieden D’Hooie, Oeselgem en Mandel, Neerhoek en Ponthoek, Heuvelhoek, Gottem, Machelen Put en Grammene hebben, op vandaag voornamelijk een landbouw bestemming. Wanneer het in de toekomst niet meer mogelijk blijkt om mest af te zetten op die gronden en die hoeveelheid **mest dient verwerkt te worden**, betekent dit **jaarlijks een extra kost van ongeveer 150.710,30 euro voor de sector**. Dit bedrag werd bepaald mits aanname van een dierlijke afzet van 170 kg N/ha op 257,9 ha (betrokken oppervlakte in landbouwgebruik van deze deelgebieden) met 6,4 kg N/ton (gemiddelde van 4,8 kg N/ton bij runderen en 8 kg N/ton bij varkens). Voor de verwerking van varkens- of runderdrijfmest betaalt de veehouder gemiddeld 17-18 euro/ton ruwe mest excl. 21 % btw (Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking, 2024). Dus gemiddeld 22 euro/ton incl. btw.

Het niet meer kunnen activeren van landbouwpremies op de gronden, kan een verlies betekenen van ongeveer 71.798,50 euro die uit de sector wegvloeit. De gemiddelde waarde van een **betalingsrecht** in 2024 bedraagt 185 euro per hectare. In het GLB vanaf 2023 beoogt men tegen 2026 een gemiddelde waarde van 180 à 185 euro per betalingsrecht (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2023).

Daarnaast kunnen landbouwers die in aanmerking komen een bijbetaling aanvragen onder de ‘aanvullende inkomenssteun voor jonge landbouwers’ (steunbedrag van 105 euro per hectare, toegekend voor maximum 90 subsidiabele hectares) en de ‘duurzame zoogkoeienhouderij’ (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2023 en 2024e).

In het kader van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB vanaf 2023) komen alleen ‘actieve landbouwers’ in aanmerking voor landbouwsteun. Om beschouwd te worden als actieve landbouwer moet de landbouwer aan alle voorwaarden voldoen (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024f). Eén van de voorwaarden is dat de landbouwer beschikt over een standaardverdiencapaciteit, kortweg SVC, van minstens €7.500.

5.1.3 Verlies aan werkgelegenheid

Bij de opmaak van deze studie worden de betrokken gronden in alle deelgebieden gebruikt door 98 landbouwbedrijven. De landbouwsector op zich zorgt voor tewerkstelling maar ook in de afgeleide sectoren, zoals in de toelevering, verwerking, handel en bij uitbreiding voor het volledige agrobusinesscomplex (ABC). De **agrovoedingsketen** is een grote werkgever in Vlaanderen en zorgt voor lokale tewerkstelling (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024a).

Voor de landbouwbedrijven zijn er, gemiddeld over de periode 2012-2021, **1,6 familiale arbeidskrachten (FAK)** en voor de tuinbouw is dat 1,9 FAK. In de tuinbouw bedraagt het aantal voltijdse arbeidskrachten (VAK) 6,5, waarvan 4,6 afkomstig van externe arbeid, tegenover **1,8 VAK in de landbouw**. Wanneer een landbouwbedrijf ten gevolge van het project de bedrijfsactiviteit stopt en uit de sector stapt, betekent dit een verlies aan 1,8 voltijdse arbeidskracht (VAK) in de landbouw en bijkomend een indirect verlies van voltijdse arbeidskrachten in de agro-en voedingsindustrie (Agentschap Landbouw en Zeevisserij, 2024g).

5.2 EFFECTEN OP DE BETROKKEN BEDRIJVEN

5.2.1 Absolute en relatieve oppervlakte inbreng

5.2.1.1 Absolute oppervlakte inbreng

De **absolute oppervlakte inbreng** is de oppervlakte die de betrokken landbouwbedrijven kunnen verliezen bij de uitvoering van het project. Voor de bedrijven is de absolute oppervlakte belangrijk voor de productie van ruwvoeder, inkomensvorming uit akkerbouwteelten, afzet van mest en activatie van premies. Als norm kan worden gesteld dat het verlies van 5 ha overkomelijk is voor een traditioneel groter landbouwbedrijf. Een bedrijf dat meer dan 5 ha verliest, ondervindt reeds een omvangrijk effect*. Vanaf 10 ha verlies aan landbouwgronden per bedrijf wordt de impact zeer groot. Tabel 26 geeft een overzicht.

* De norm 5 ha en 20% zijn afkomstig uit het flankerend landbouwbeleid waar gesteld wordt dat wanneer een landbouwbedrijf meer dan 20 % van de gronden verliest het ernstig getroffen is en in aanmerking komt voor maatregelen. 5 ha is 20 % van een gemiddeld Vlaams landbouwbedrijf.

Tabel 26: Aantal betrokken landbouwbedrijven ingedeeld in klassen van absolute oppervlakte inbreng per deelgebied

Aantal betrokken landbouwbedrijven ingedeeld in klassen van absolute oppervlakte inbreng per deelgebied	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigemboos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
<5 ha	7	1	2	0	3	8	11	10	8	3	18	71
5-10 ha	1	2	2	0	2	1	1	1	3	2	1	16
>10 ha	1	2	1	0	0	2	1	1	0	1	2	11
Eindtotaal	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022-2023 en eigen berekeningen

Wat de absolute oppervlakte inbreng betreft zijn de meeste bedrijven in het studiegebied (71 van de 98 of 72,4 %) betrokken in de categorie van < 5 ha. Er zijn 16 bedrijven die 5-10 ha grond kunnen verliezen. Verder zijn er 11 bedrijven met een inbreng > 10 ha. Het gaat telkens om één bedrijf in de deelgebieden Laag Vlaanderen, Leiekant en Paters Mote, Oeselgem en Mandel, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek en Machelen Put. In de deelgebieden Posthoornhoek, D'Hooie en Hof te Boelake en Grammene zijn er telkens 2 bedrijven met een inbreng > 10 ha.

[Kaart 7](#) in bijlage toont de absolute oppervlakte inbreng van de betrokken landbouwbedrijven op perceelsniveau per deelgebied.

5.2.1.2 Relatieve oppervlakte inbreng

De **relatieve oppervlakte inbreng** is de oppervlakte die de betrokken landbouwbedrijven kunnen verliezen bij uitvoering van het project ten opzichte van de totale bedrijfsoppervlakte.

Hoe lager de relatieve oppervlakte inbreng, hoe beter het landbouwbedrijf het verlies aan landbouwgrond zal kunnen opvangen. De impact zal des te groter zijn, naarmate het landbouwbedrijf kleiner is in oppervlakte. Er wordt aangenomen dat wanneer een landbouwbedrijf 20 % of meer van zijn bedrijfsoppervlakte verliest, de leefbaarheid van het bedrijf in het gedrang komt.

Tabel 27 geeft een overzicht. [Kaart 8](#) in bijlage toont de relatieve oppervlakte inbreng van de betrokken landbouwbedrijven op perceelsniveau per deelgebied.

Tabel 27: Aantal betrokken landbouwbedrijven ingedeeld in klassen van relatieve oppervlakte inbreng per deelgebied

Aantal betrokken landbouwbedrijven ingedeeld in klassen van relatieve oppervlakte inbreng per deelgebied	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigemboos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
<20 %	7	2	3	0	4	5	9	7	7	5	16	65
20-40 %	0	1	2	0	1	4	1	2	1	0	2	14
40-60 %	1	1	0	0	0	1	2	1	1	0	3	10
60-80 %	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
>80 %	1	1	0	0	0	0	1	2	1	1	0	7
Eindtotaal	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022-2023 en eigen berekeningen

Bij 65 van de 98 betrokken bedrijven (of 66,3 %) is de relatieve oppervlakte inbreng kleiner dan 20 %. Er zijn 14 bedrijven in het studiegebied met een relatieve oppervlakte inbreng tussen 20-40 %. Verder zijn er 10 bedrijven in het studiegebied die tussen 40 en 60 % oppervlakte kunnen verliezen bij uitvoering van het project ten opzichte van de totale bedrijfsoppervlakte. In de deelgebieden D'Hooie en Hof te Boelake en Gottem is er telkens 1 bedrijf betrokken met een inbreng tussen 60-80 %. In de categorie > 80 % relatieve oppervlakte inbreng zijn er in totaal 7 bedrijven betrokken in de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Oeselgem en Mandel, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek, Gottem en Machelen Put.

Bij het lezen van deze tabellen moet er rekening gehouden worden met een mogelijk **vertekend beeld** van de impact op de landbouwbedrijven. Landbouwbedrijven met een kleine bedrijfsoppervlakte hebben bij een beperkte absolute oppervlakte inbreng reeds een groot percentage relatieve oppervlakte verlies, terwijl dit dikwijls 'kleine bedrijven' zijn: niet-beroepsmatige landbouwbedrijven, hobbylandbouwers of gepensioneerde landbouwers met een niet-opvolgbaar bedrijf. In de paragraaf hieronder 5.2.2 wordt er een indeling gemaakt van de betrokken bedrijven in 5 categorieën van effect.

5.2.2 Indeling van de betrokken bedrijven in categorieën van effect

Op basis van de absolute en relatieve oppervlakte inbreng, het al dan niet betrokken zijn van de landbouweconomische huiskavel en het al dan niet zijn van een beroepsmatig landbouwbedrijf, worden de betrokken bedrijven ingedeeld in 5 categorieën van effect. De schematische indeling wordt geïllustreerd aan de hand van Figuur 5.

Effect op landbouw		verlies van			totale score	categoriegén van effect
		> 5 ha	>20 %	lbeco. hk.		
b e r o e p s l a n d b o u w	ja	1	1	1	3 ptn	zeer groot
		1	1	0	2 ptn	groot
		1	0	1		
		0	1	1		
		1	0	0	1 pt	matig
		0	1	0		
		0	0	1	0 ptn	beperkt
	nee	minimaal effect				

Figuur 5: Indeling van de betrokken bedrijven in categorieën van effect

Onderstaande tabellen Tabel 28 en Tabel 29 geven een overzicht van het aantal landbouwers en de betrokken oppervlakte (in ha en in %) per categorie van effect en per deelgebied. [Kaart 9](#) in bijlage toont het de indeling van de betrokken landbouwers in categorieën van effect op perceelsniveau.

Tabel 28: Aantal landbouwers en de betrokken oppervlakte (in ha en in %) per categorie van effect en per deelgebied

Categorieën van effect op landbouw	Laag Vlaanderen		Posthoornhoek		Leiekant en Paters Mote		Bavikhove-Ooigembos		Sint-Baafs-Vijve		D' Hooie en Hof te Boelake	
	aantal	opp. ha (%)	aantal	opp. ha (%)	aantal	opp. ha (%)	aantal	opp. ha (%)	aantal	opp. ha (%)	aantal	opp. ha (%)
Zeer groot effect	1	11,2 (35,0)	1	12,4 (32,3)	2	15,9 (55,2)	0	0	0	0	1	11,1 (34,0)
Groot effect	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5,5 (40,7)	2	10,6 (32,5)
Matig effect	1	4,6 (14,5)	1	1,7 (4,5)	1	10,5 (36,5)	0	0	1	5,3 (39,8)	1	1,1 (3,5)
Beperkt effect	3	3,2 (10,1)	0	0	2	2,4 (8,3)	0	0	3	2,6 (19,6)	4	5,1 (15,5)
Minimaal effect	4	12,9 (40,3)	3	24,3 (63,2)	0	0	0	0	0	0	3	4,7 (14,5)
Eindtotaal	9	31,9	5	38,4	5	28,8	0	0	5	13,4	11	32,6

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022-2023 en eigen berekeningen

Tabel 29: Aantal landbouwers en de betrokken oppervlakte (in ha en in %) per categorie van effect en per deelgebied

Categorieën van effect op landbouw	Oeselgem en Mandel		Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek		Gottem		Machelen Put		Grammene		Eindtotaal	
	aantal	opp. ha (%)	aantal	opp. ha (%)	aantal	opp. ha (%)	aantal	opp. ha (%)	aantal	opp. ha (%)	Aantal (%)	opp. ha (%)
Zeer groot effect	1	34,9 (48,1)	1	20,7 (40,0)	1	7,8 (27,1)	0	0	2	20,2 (31,5)	10 (10,2)	134,2 (34,6)
Groot effect	1	14,5 (20,0)	0	0,9 (1,7)*	2	8,8 (30,8)	0	0	1	10,8 (16,8)	7 (7,1)	51,0 (13,2)
Matig effect	0	0,7 (0,9)*	1	7,5 (14,4)	1	3,3 (11,5)	2	8,4 (32,7)	0	0	9 (9,2)	43,2 (11,1)
Beperkt effect	8	18,3 (25,2)	3	9,8 (18,8)	6	8,0 (27,8)	3	3,3 (13,0)	11	17,4 (27,1)	43 (43,9)	70,4 (18,1)
Minimaal effect	3	4,2 (5,8)	7	12,9 (25,0)	1	0,8 (2,9)	1	14,0 (54,3)	7	15,8 (24,6)	29 (29,6)	89,3 (23,0)
Eindtotaal	13	72,6	12	51,8	11	28,7	6	25,7	21	64,2	98	388,1

Bron: Perceelsregistratie 2021, 2022, 2023 Agentschap Landbouw en Zeevisserij, landbouwenquête 2022-2023 en eigen berekeningen

* Bij het lezen van deze tabel moet er rekening gehouden worden dat elke betrokken landbouwer met gebruik in meerdere deelgebieden slechts éénmaal worden meegeteld in een bepaald deelgebied en in de kolom van het totaal. De betrokken landbouwer wordt meegeteld in een ander deelgebied maar heeft ook gebruik in dit deelgebied.

5.2.2.1 Minimaal effect

In deze categorie worden ‘kleine bedrijven’ en landbouwers met een ‘gebruik zonder pachtrechten’ ingedeeld. ‘Kleine bedrijven’ zijn landbouwbedrijven met een kleine omvang zoals landbouwbedrijven die niet-beroepsmatig worden uitgebaat, bedrijven van gepensioneerde landbouwers die te klein zijn om opgevolgd te worden en hobby landbouwers. Deze bedrijven halen het hoofdaandeel van het inkomen uit niet-landbouw (bv. pensioenuitkering, inkomen buiten landbouw etc.). Het inkomen uit landbouw is aanvullend. De effecten bij verlies van gronden voor deze bedrijven kunnen leiden tot een verlies van het persoonlijk, aanvullend inkomen maar hebben weinig impact op de landbouw als economische sector op zijn geheel. Ze hebben dan ook een minimaal effect op hun landbouwbedrijf. Deze bedrijven komen wel in aanmerking voor flankerende maatregelen maar dienen toch als aparte categorie aangegeven te worden. Onder een ‘gebruik zonder pachtrechten’ behoren onder meer seizoenspachten, (kosteloze) gebruiksovereenkomsten voor gebruik van gronden (van bijvoorbeeld OCMW, Natuurpunt, particuliere eigenaars) en bezettingen ter bedde. De landbouwers hebben een beperkt persoonlijk gebruiksrecht op

de grond(en) met een bepaald duurtijd. Gezien het tijdelijk karakter van het gebruik van de gronden is het effect bij verlies ervan minimaal. Het effect op landbouw is minimaal aangezien alles verloopt volgens eerder gemaakte afspraken.

In het studiegebied zijn er 29 gebruikers met een minimaal effect waarvan 21 'kleine bedrijven', 7 landbouwbedrijven met een gebruik zonder pachtrechten en 1 particulier persoon. Deze landbouwers gebruiken in totaal 89,3 ha of 23 % in de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, D'Hooie en Hof te Boelake, Oeselgem en Mandel, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek, Gottem, Machelen Put en Grammene.

5.2.2.2 Beperkt effect

In deze categorie worden beroepsmatige landbouwbedrijven ingedeeld die een absoluut oppervlakteverlies hebben < 5 ha en een relatief oppervlakteverlies $< 20\%$ en er zijn geen landbouweconomische huiskavelpercelen betrokken. Door een beperkt verlies aan oppervlakte en een beperkt relatief verlies ten opzichte van de totale bedrijfsoppervlakte en geen landbouweconomische huiskavel, ondervinden deze bedrijven beperkte en remedieerbare gevolgen. Afhankelijk van de bedrijfsspecifieke situatie kunnen de effecten worden geremedieerd door een financiële vergoeding of eventueel ruilgrond.

Effecten bij verlies aan gronden in het deelgebied kunnen zijn:

- Beperkt verlies aan akkerland
- Beperkt verlies aan grasland en ruwvoederwinning
- Beperkt verlies aan ruimte voor mestafzet
- Beperkt inkomensverlies o.a. door verlies aan gronden voor activatie betalingsrechten
- Toenemende kosten o.a. door minder vruchtafwisseling, hogere vaste kosten

In deze categorie worden er 43 betrokken bedrijven (of 43,9 %) ingedeeld. Deze beroepsmatige bedrijven met beperkt effect gebruiken 70,4 ha of 18,1 % van het studiegebied. De bedrijven gebruiken percelen in alle deelgebieden behalve in Posthoornhoek en Bavikhove-Ooigembos.

5.2.2.3 Matig effect

In deze categorie worden beroepsmatige landbouwbedrijven ingedeeld die of een absoluut oppervlakteverlies hebben > 5 ha of een relatief oppervlakteverlies > 20 % of waarbij landbouweconomische huiskavelpercelen betrokken zijn. De effecten op deze bedrijven zijn belangrijk en verschillend maar te overleven mits aanpassingen in de bedrijfsvoering of de toekomstplannen. Afhankelijk van de bedrijfsspecifieke situatie kunnen de effecten worden geremedieerd door een financiële vergoeding of ruilgrond.

Effecten door verlies van de gronden in de deelgebieden kunnen zijn:

- Aanzienlijk verlies aan akkerland
- Aanzienlijk verlies aan grasland en ruwvoederwinning
- Aanzienlijk verlies aan ruimte voor mestafzet
- Aanzienlijk inkomensverlies o.a. ook door hogere vaste kosten en verlies aan gronden voor activatie betalingsrechten
- Verlies aan percelen dichtbij de bedrijfszetel

In de categorie van beroepsmatige landbouwbedrijven met matig effect worden er 9 bedrijven ingedeeld. Het gaat telkens om 1 bedrijf met gebruik in de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Leiekant en Paters Mote, Sint-Baafs-Vijve, D’Hooie en Hof te Boelake, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek, Gottem en 2 bedrijven in het deelgebied Machelen Put. In totaal gebruiken deze 9 bedrijven 43,2 ha of 11,1 % van het studiegebied.

5.2.2.4 Groot effect

In deze categorie worden beroepsmatige landbouwbedrijven ingedeeld die en/of een absoluut oppervlakteverlies hebben > 5 ha en/of een relatief oppervlakte verlies > 20 % en/of waarbij landbouweconomische huiskavelpercelen betrokken zijn. Gezien het groot effect (grote oppervlakte of groot aandeel in de totale oppervlakte) verkiezen deze bedrijven meestal ruilgrond als remediërende maatregel. Ze hebben immers hun gronden nodig voor het verder bestaan van het bedrijf. Wanneer het niet om landbouweconomische huiskavelpercelen gaat, is ruilgrond (indien beschikbaar) een haalbare optie.

Effecten door verlies van de gronden in de deelgebieden kunnen zijn:

- Groot verlies aan akkerland
- Groot verlies aan grasland en ruwvoederwinning
- Groot verlies aan ruimte voor mestafzet
- Groot inkomensverlies o.a. ook door hogere vaste kosten en verlies aan gronden voor activatie betalingsrechten
- Groot verlies aan percelen dichtbij de bedrijfszetel

In totaal zijn er 7 betrokken bedrijven ingedeeld in de categorie van groot effect. Deze bedrijven nemen 51 ha of 13,2 % van het studiegebied in. Deze gronden zijn gelegen in de deelgebieden Sint-Baafs-Vijve, D'Hooie en Hof te Boelake, Oeselgem en Mandel, Gottem en Grammene.

5.2.2.5 Zeer groot effect

In deze categorie worden beroepsmatige landbouwbedrijven ingedeeld die een absoluut oppervlakteverlies hebben > 5 ha en een relatief oppervlakteverlies > 20 % en waarbij landbouweconomische huiskavelpercelen betrokken zijn. Deze bedrijven ondervinden zeer grote economische verliezen tot een mogelijke stopzetting van het bedrijf. De bedrijven zijn sterk verbonden aan het projectgebied (landbouweconomische huiskavel) en de effecten remediëren is moeilijk. Deze bedrijven vragen vaak een totaaloplossing.

Effecten door verlies van de gronden in de deelgebieden kunnen zijn:

- Zeer groot verlies aan akkerland
- Zeer groot verlies aan grasland en ruwvoederwinning
- Zeer groot verlies aan ruimte voor mestafzet
- Zeer groot inkomensverlies o.a. ook door hogere vaste kosten en verlies aan gronden voor activatie betalingsrechten
- Verlies aan een groter geheel van (landbouweconomische) percelen

Ongeveer 1/3 van het studiegebied (134,2 ha of 34,6 %) wordt gebruikt door beroepsmatige bedrijven met een zeer groot effect. Het gaat om 10 landbouwbedrijven die gronden gebruiken in de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Leiekant en Paters Mote, D'Hooie en Hof te Boelake, Oeselgem en Mandel, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek, Gottem en Grammene.

5.2.3 Effecten op bedrijfsniveau en andere opmerkingen en effecten

De landbouwers zijn in veel gevallen eigenaar van de bedrijfszetel en van een **beperkt tot groot deel van hun landbouwpercelen** (zie hoofdstuk 3.4 Bedrijfszetel en landbouweconomische huiskavel en hoofdstuk 3.5 Eigendomssituatie). De landbouwers geven volgende zaken aan: “het project zal een effect hebben op de **marktwaarde** van het landbouwbedrijf”, “Men verwacht een daling in waarde” en “De bedrijfszetel en de woning zullen minder aantrekkelijk zijn voor eventuele overnemers”. “Indien de huiskavel kleiner wordt, worden de bedrijfsgebouwen te groot voor het gebruik”. “De landbouwer kan **geen maximaal rendement** meer halen uit de gedane investeringen”. “Kleinere landbouwbedrijven zijn per éénheid van oppervlakte minder waard”.

Verschillende landbouwers (16 personen) gaven aan dat ze de **toekomstplannen** zullen moeten aanpassen indien ze percelen verliezen omwille van het project. In totaal gaven er 4 geënuquêteerde landbouwers aan dat er mogelijks een **effect is voor de opvolger** van het landbouwbedrijf. Hiervan zijn er 2 landbouwbedrijven gelegen in Machelen Put en 2 landbouwbedrijven in Gottem.

In totaal gaven er 15 bedrijven specifiek aan dat de **bedrijfsvoering in het gedrang** kan komen. Het gaat om één bedrijf met percelen in het deelgebied Leiekant en Paters Mote, 7 bedrijven betrokken in D’Hooie en Hof te Boelake, één ‘klein bedrijf’ betrokken in het deelgebied Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek met een **verlies van het levenswerk**, 4 bedrijven betrokken met percelen in het deelgebied Gottem en 2 bedrijven betrokken met percelen in het deelgebied Machelen Put.

Verder gaf er één 'klein bedrijf' betrokken in het deelgebied Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek gaf aan dat men de **activiteiten zal moeten stopzetten**. Een bedrijfsleider gaf aan dat hij door het project een **aanpassing van het landbouwbedrijfsbeleid** zal moeten doorvoeren bij verlies van de gronden. Het gaat om een bedrijf met grond in het deelgebied D'Hooie en Hof te Boelake.

Tijdens het gesprek waren er verschillende landbouwers die vroegen of er een mogelijkheid was tot **aanpassing van de perimeter** van het betrokken deelgebied. Door een wijziging van de perimeter zou hun perceel niet meer betrokken zijn. In totaal gaat het om 3 landbouwers, allen met percelen in het deelgebied D'Hooie en Hof te Boelake.

Een andere landbouwer, betrokken in het deelgebied D'Hooie en Hof te Boelake, vermeldde dat er een indirect effect is op zijn **activiteiten als loonwerker**. Als andere landbouwers gronden verliezen ten koste van het project, zullen er bijgevolg mindere gronden zijn waarop er loonwerken moeten uitgevoerd worden.

Verder gaven er 6 landbouwers aan dat ze in het verleden reeds gronden verloren door **andere overheidsprojecten** of dat ze momenteel betrokken zijn bij andere overheidsprojecten waardoor er een bijkomend oppervlakteverlies is. Onder meer: grondverlies door uitbreiding van het industriegebied te

Wielsbeke, herinrichting van de gewestweg te Schoonaarde, inrichting van fietspaden op de N35, inrichting van het stadsrandbos Waregem-Wielsbeke, Ruilverkaveling (RVK) Schelde-Leie of in het verleden de RVK Wontergem.

Verschillende landbouwers gebruiken percelen in de buurt van de **natuurgebieden Meikensbossen (regio Dentergem) of dichtbij de Zeverenbeekvallei (Deinze)** en ervaren hierdoor effecten op hun gebruik.

- Als de **eigenaar ook de gebruiker** is van het perceel, ontvangt hij - naast de toeslag van maximaal 20% op de geschatte waarde van de grond - ook de wijkersstimulus (2.000 euro per ha) bij het beëindigen van zijn gebruik.

Bij beëindiging van gebruik of verkoop van gronden **buiten de projectgebieden** (zoekgebied) geldt de volgende financiële regeling:

- Een **gebruiker** die ook gronden gebruikt in de projectgebieden, ontvangt bij het beëindigen van zijn gebruik een extra financiële toeslag bovenop de vergoeding voor het beëindigen van het gebruik, de zogenaamde wijkersstimulus (2.000 euro per hectare).
- Een **gebruiker** die geen gronden gebruikt in de projectgebieden, ontvangt bij het beëindigen van zijn gebruik een extra financiële toeslag bovenop de vergoeding voor het beëindigen van het gebruik, de zogenaamde wijkersstimulus (1.000 euro per hectare).
- De **eigenaar** van gronden buiten de projectgebieden ontvangt een toeslag van maximaal 20 % bovenop de geschatte waarde van de grond.
- De **eigenaar** van gronden buiten het projectgebied ontvangt een pachtaanvaardingsvergoeding van 20 % van de aankoopssom van een grond bij aanvaarden van een pachter op hun grond.

6.1.3 Overzicht

Onderstaande Tabel 30 geeft een overzicht van de vergoedingen en toelagen in het kader van het project rivierherstel Leie.

Tabel 30: Financiële stimuli project rivierherstel Leie

Flankerend beleid	Grond(en) in projectgebied(en)	Grond(en) in zoekgebied
Gebruiker	vergoeding voor het beëindigen van het gebruik + wijkersstimulus (2.000 euro/ha)	vergoeding voor het beëindigen van het gebruik + wijkersstimulus (2.000 euro/ha)
Eigenaar	geschatte waarde van de grond + toeslag van maximaal 20 %	geschatte waarde van de grond + toeslag van maximaal 20 % of pachtaanvaardingsvergoeding van 20 % van de aankoopssom grond
Eigenaar-gebruiker	geschatte waarde van de grond + toeslag van maximaal 20 % + wijkersstimulus (2.000 euro/ha) bij beëindigen van het gebruik	Indien vrij van gebruik: geschatte waarde van de grond + toeslag van maximaal 20 %
Niet-betrokken landbouwer	/	vergoeding voor het beëindigen van het gebruik + wijkersstimulus (1.000 euro/ha)

6.1.4 Opkoopregeling

De opkoopregeling of de aankoop van het volledig landbouwbedrijf, is voorzien in de overeenkomsten tussen LGB VLM-ANB en LGB VLM-DVW. Mits toestemming van ANB en DVW en indien er voldaan is aan een aantal voorwaarden kan VLM opdracht geven aan de dienst vastgoedtransacties om te onderhandelen over de aankoop van een volledig bedrijf (eerder theoretisch mits hoge aankoopprijs).

6.2 REMEDIËRENDE MAATREGELEN

6.2.1 Maatregelen voor het areaalverlies

Tijdens de landbouwenquête werd er bevraagd wat de getroffen landbouwers wensen als mogelijke **remediërende maatregel voor het areaalverlies** door het project. Onderstaande Tabel 31 geeft een overzicht van de remediërende maatregelen die werden gevraagd door de betrokken landbouwers per deelgebied.

Tabel 31: Overzicht gevraagde remediërende maatregelen van de betrokken landbouwers in per deelgebied

Gevraagde remediërende maatregel van de betrokken landbouwers in per deelgebied	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigemboos	Sint-Baafs-Vijve	D’ Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Financiële vergoeding	2	1	2	0	1	1	4	1	3	1	0	16 (16,3)
Ruilgrond	4	0	0	0	3	5	4	6	5	2	16	45 (45,9)
Totaaloplossing	0	1	2	0	1	0	0	0	1	0	0	5 (5,1)
Zelfrealisatie	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2 (2,0)
Nog geen keuze	0	1	0	0	0	3	5	3	2	2	2	18 (18,3)
N.v.t.	2	2	0	0	0	1	0	0	0	0	3	8 (8,2)
Geen gegevens	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0	4 (4,2)
Eindtotaal	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: Landbouwenquête 2022-2023 en eigen berekeningen

Van de 98 betrokken landbouwers wensen 45 personen (of 45,9 %) **ruilgrond** als remediërende maatregel voor het mogelijks areaalverlies. Er zijn 16 bedrijfsleiders (of 16,3 %) die zich kunnen vinden in een **financiële vergoeding**. Er vragen 5 betrokken bedrijfsleiders een **totaaloplossing** voor hun bedrijf. Het gaat om: één beroepsmatige landbouwer met zeer groot effect betrokken in het deelgebied Posthoornhoek, twee beroepsmatige landbouwers met matig effect en zeer groot effect betrokken in het deelgebied Leiekant en Paters Mote, één beroepsmatige landbouwer met matig effect betrokken in het deelgebied Sint-Baafs-Vijve en één beroepsmatige landbouwer met groot effect betrokken in het deelgebied Gottem.

Er zijn 2 bedrijven met gebruik in de deelgebieden Laag Vlaanderen en Leiekant en Paters Mote die aangeven dat ze open staan voor '**zelfrealisatie**'. Zelfrealisatie via natuurbeheerplannen houdt in dat de eigenaar de grond(en) behoudt maar zelf instaat voor de inrichting en het beheer ervan. De eigenaar moet de vooropgestelde doelstellingen uit het inrichtingsplan van het deelgebied zelf uitvoeren en nadien voldoen aan de beheerdoelstellingen.

In totaal zijn er 18 landbouwers die **nog geen keuze** gemaakt hebben welke remediërende maatregel ze wensen voor het mogelijke areaalverlies. Er zijn 8 landbouwers die **niet in aanmerking** (categorie n.v.t.) komen voor remediërende maatregelen omdat ze de betrokken gronden gebruiken via een 'gebruik zonder pachtrechten'. Voor 4 betrokken landbouwers zijn er 'geen gegevens' beschikbaar: 2 landbouwbedrijven wensten niet deel te nemen aan de landbouwenquête en 2 bedrijven deelden hun keuze niet mee.

Het aanbieden van ruilgronden verloopt via twee **lokale grondenbanken** (zie hoofdstuk 6.1.1). Tijdens de enquête werd er bevraagd of de betrokken landbouwers interesse zouden hebben om gronden te verkopen in het zoekgebied. Op deze vraag antwoordden alle landbouwers negatief behalve twee landbouwers met gebruik in de deelgebieden Oeselgem en Mandel en Gottem. Verder vroeg men of er landbouwers interesse zouden hebben om alle gronden af te staan en te stoppen met het bedrijf. Op deze vraag reageerde iedereen negatief behalve dezelfde persoon uit het deelgebied. De laatste vraag met betrekking tot het afstaan van gronden was of men de bedrijfszetel met bijhorende gronden wenste af te staan en te stoppen met boeren. Op deze vraag gaf één bedrijfsleider betrokken in de deelgebieden Leiekant en Paters Mote een positief antwoord maar wel met de voorwaarde dat men dan op een andere locatie opnieuw zou kunnen herbeginnen. Eén bedrijf betrokken in het deelgebied Gottem zou interesse hebben om de bedrijfszetel met bijhorende gronden af te staan maar wenst wel alle andere gronden te behouden.

6.2.2 Natuurbeheer met gebruiksovereenkomst

Na inrichting van het projectgebied worden er gebruiksovereenkomsten afgesloten met landbouwers die wensen aan natuurbeheer te doen binnen de deelgebieden. Dit betekent dat de landbouwers gratis gebruik kunnen maken van de gronden maar wel de opgelegde beperkingen moet nakomen zodat de vastgelegde natuurdoelstellingen bereikt kunnen worden. Tijdens de enquête werd er gevraagd of de betrokken landbouwer interesse zou hebben in zo een samenwerking. Tabel 32 geeft een overzicht.

Tabel 32: Overzicht landbouwers met interesse in natuurbeheer via een gebruiksovereenkomst per deelgebied

Interesse in natuurbeheer	Laag Vlaanderen	Posthoornhoek	Leiekant en Paters Mote	Bavikhove-Ooigembos	Sint-Baafs-Vijve	D' Hooie en Hof te Boelake	Oeselgem en Mandel	Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek	Gottem	Machelen Put	Grammene	Eindtotaal
Ja	5	1	3	0	3	2	3	6	5	2	12	42 (42,9)
Nee	2	1	1	0	1	8	9	4	5	1	5	37 (37,8)
Nog geen keuze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3 (3,1)
N.v.t.	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1 (1,0)
Geen gegevens	2	3	1	0	1	1	1	2	0	1	3	15 (15,2)
Eindtotaal	9	5	5	0	5	11	13	12	11	6	21	98

Bron: Landbouwenquête 2022-2023 en eigen berekeningen

Van de 98 betrokken landbouwers hebben 37 personen (of 37,8 %) geen interesse in natuurbeheer na inrichting van het projectgebied. In totaal hebben 42 geënuquêteerde landbouwers (of 42,9 %) wel interesse. De meeste personen gaven wel aan dat de opbrengst bruikbaar moet zijn en dat er een meerwaarde moet zijn voor de bedrijfsvoering. Verder voorwaarden die gekoppeld werden aan het afsluiten van een gebruiksovereenkomst waren: enkel maaien, enkel begrazen met 2GVE, enkel wanneer het natuurbeheer past binnen de plannen van de opvolger, enkel interesse in gebruik van een volledig deelgebied, enkel tijdens het seizoen, niet te verre locatie van de bedrijfszetel.

In de deelgebieden Machelen Put en Grammene zijn er 3 landbouwers (of 3,1 %) die nog niet beslist hebben of ze interesse hebben. Er is één persoon ingedeeld in de categorie n.v.t. omdat het gaat om een particulier persoon. Verder zijn er 15 landbouwers die hun keuze niet meegedeeld hebben.

7 CONCLUSIE

Dit rapport beschrijft de resultaten van de studie op landbouw in de 15 deelgebieden en geeft de effecten weer op de landbouwsector en op de betrokken landbouwbedrijven bij eventueel verlies van de gronden door het project rivierherstel Leie. Verder wordt er een overzicht gegeven van het flankerend beleid en de gevraagde remediërende maatregelen.

De totale oppervlakte van de 15 deelgebieden bedraagt 767,5 ha waarvan er 608,8 ha wordt geregistreerd door landbouw door 130 hoofdgebruikers (perceelsregistratie 2021, 2022 en 2023). In dit landbouweffectenrapport worden enkel de betrokken landbouwers en de betrokken percelen meegenomen in de analyses. De percelen die reeds in eigendom zijn van de overheid (Agentschap voor Natuur en Bos of grondenbank rivierherstel Leie) en gebruikt worden via een kosteloze gebruiksovereenkomst of concessie worden niet meer in beschouwing genomen.

De deelgebieden Leiekant en Paters Mote, D’Hooie en Hof te Boelake, Heuvelhoek en Neerhoek en Ponthoek, Gottem Pereboom en Gottem binnenkant worden samen genomen in de analyses om de anonimiteit van de gebruikers te garanderen (GDPR). Het gaat om kleinere gebieden met een beperkt aantal gebruikers. De gebieden worden samen genomen op basis van hun geografische ligging.

In totaal zijn er 98 betrokken landbouwers die 268 percelen gebruiken met een totale oppervlakte van 388,1 ha over de 15 deelgebieden. In het deelgebied Bavikhove-Ooigembos zijn alle percelen verworven en vrij van gebruik. Verder in dit rapport worden de betrokken percelen in de 15 deelgebieden ook ‘het studiegebied’ genoemd. Van de 98 betrokken landbouwers zijn er 2 landbouwers die niet wensten deel te nemen aan de landbouwenquête.

Het grootste deel van de geregistreerde oppervlakte (250,3 ha of 64,3 %) in het studiegebied wordt uitgebaat als **grasland**. **Akkerland** beslaat 137,5 ha of 35,4 % van het studiegebied.

In het deelgebied Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek is er **een deel van een stal** gelegen binnen de perimeter. Verder zijn **geen bedrijfszetels** betrokken binnen het studiegebied. Binnen de perimeter van het deelgebied Grammene is er een **privé woning** gelegen. Er maakt 132,8 ha of 34,2 % van de gronden in de deelgebieden deel uit van de **landbouweconomische huiskavel** van de betrokken landbouwers. Het gaat in totaal om 69 van de 268 betrokken percelen. De percelen zijn in gebruik door 20 landbouwers waarbij alle bedrijfszetels aan de rand van de respectievelijke deelgebieden gelegen zijn. Het gaat bij 15 van de 20 landbouwers met landbouweconomische huiskavel om een beroepsmatig landbouwbedrijf. Het aandeel landbouweconomische huiskavel is het hoogst in Posthoornhoek (58,6 % van de betrokken oppervlakte) maar er dient opgemerkt te worden dat meer dan de helft van de oppervlakte landbouweconomische huiskavel in gebruik is door ‘kleine bedrijven’. Daaropvolgend is meer dan de helft van de oppervlakte (55,2 %) van het deelgebied Leiekant en Paters Mote betrokken als landbouweconomische huiskavel en enkel van beroepsmatige landbouwers. Er komen geen landbouweconomische huiskavels voor in de deelgebieden Sint-Baafs-Vijve en Machelen Put. In het deelgebied D’Hooie en Hof te Boelake zijn er 7 percelen onderdeel van een landbouweconomische huiskavel. Het gaat om percelen in gebruik door 1 landbouwbedrijf met de bedrijfszetel gelegen aan de rand en een uitloper van de landbouweconomische huiskavel in het studiegebied.

Van de totale betrokken oppervlakte van de 15 deelgebieden wordt er 36,6 % **gepacht** en is er 53,8 % in **eigendom** van de gebruikers. Het aandeel percelen dat wordt gepacht is het hoogst in de deelgebieden Leiekant en Paters Mote (91,7 %) en Sint-Baafs-Vijve (87 %). De meest percelen zijn in eigendom van de gebruikers in het deelgebied D'Hooie en Hof te Boelake (78,8 %). In de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, D'Hooie en Hof te Boelake, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek en Grammene worden er percelen gebruikt via een **gebruik zonder pachtrechten**.

Rundveebedrijven (39) en gemengde bedrijven met akkerbouw en rundvee (10) gebruiken meer dan de helft van de oppervlakte van de percelen (213,9 ha of 55,1 %) in het studiegebied. Daaropvolgend gebruiken 21 'kleine bedrijven' 62,2 ha (of 16,0 %) van de gronden in het studiegebied. In de deelgebieden Laag Vlaanderen, D'Hooie en Hof te Boelake en Grammene zijn er 5 akkerbouwbedrijven die samen 24,9 ha (of 6,4 %) van de betrokken percelen gebruiken. Gemengde bedrijven met akkerbouw en varkens en varkensbedrijven gebruiken samen 45,1 ha (of 11,6 %) van het studiegebied. Verder zijn er in totaal 5 gemengde bedrijven met veeteeltcombinaties en 2 gemengde bedrijven met akkerbouw en veeteelt. In de deelgebieden D'Hooie en Hof te Boelake en Grammene gebruiken 2 groentenbedrijven 6,4 ha en in de deelgebieden Sint-Baafs-Vijve en Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek gebruiken 2 fruitteeltbedrijven 6,2 ha van het studiegebied. Er komt slechts 1 pluimveebedrijf voor in het volledige studiegebied. Dit bedrijf is betrokken in het deelgebied Gottem. Onder de categorie n.v.t. valt een particulier persoon.

De gemiddelde bedrijfsoppervlakte van de landbouwbedrijven betrokken in het studiegebied is ongeveer 36,5 ha. De meeste oppervlakte wordt gebruikt door de bedrijven met economisch matige (26) tot grote (15) tot zeer grote (26) omvang landbouwbedrijven (303,0 ha of 78 % van het studiegebied). De zeer kleine (21) en kleine (9) betrokken landbouwbedrijven gebruiken 84,2 ha of 21,7 % van de oppervlakte in het studiegebied.

In totaal zijn er 98 betrokken landbouwbedrijven in het studiegebied. Hiervan gaven 65 bedrijfsleiders (of 66,3%) aan dat landbouw het **hoofdberoep** is. Daarnaast zijn er 11 bedrijven of 11,2% waarbij landbouw een **nevenberoep** is. Er zijn 16 bedrijfsleiders (of 16,3 %) **gepensioneerd** en er zijn 2 bedrijven (of 2 %) die **niet-beroepsmatig** worden uitgebaat. In de categorie 'n.v.t.' komen er 2 bedrijven (of 2,0 %) voor: 1 bedrijf zonder pachtrechten en 1 particulier persoon.

De gemiddelde leeftijd van de bedrijfsleiders met gebruik in het studiegebied is **56 jaar**. De jongste bedrijfsleider is 28 jaar, de oudste is 84 jaar in 2024. De grootste groep van landbouwers is tussen **50 en 65 jaar oud**. Het gaat om 43 landbouwbedrijven die 134,4 ha of 34,6 % van de oppervlakte binnen het studiegebied gebruiken. Verder zijn er 25 landbouwers die reeds de **pensioenleeftijd (≥ 65 jaar)** bereikt hebben en 104,3 ha of 26,9 % van het studiegebied gebruiken. Van de bedrijfsleiders **ouder dan 50 jaar** (68 bedrijven in het studiegebied) hebben er 38 bedrijven (of 55,9 %) tijdens de enquête meegedeeld dat er opvolging is voor het bedrijf. Bij al deze bedrijven gaat het om een familielid.

De meest kwetsbare bedrijven in een studiegebied waarin grondinnames worden voorzien zijn de landbouwbedrijven met grondtekort of een grondbalans in evenwicht. In het studiegebied gaat dit om 93 van de 95 landbouwbedrijven (of 97,9 %). Voor 1 persoon waren deze vragen niet van toepassing ('n.v.t.').

Van de 96 geënquêteerde bedrijven gaven er 75 (of 78,1 %) aan dat ze een inkomensverlies zullen lijden door een **verlies aan betalingsrechten**. Er gaven 3 landbouwers aan dat ze een **verlies aan inkomensondersteuning** (zoals de premie voor duurzame zoogkoeienhouderij of VLIF steun) zullen lijden.

Een **tekort of verlies aan ruimte voor mestafzet** werd aangehaald door meer dan de helft van de geënquêteerde bedrijven (53 bedrijven of 55,2 %). Een **verlies of tekort aan bedrijfseigen ruwvoeder** werd aangegeven door 43 bedrijven (of 44,8 %). Voornamelijk in het deelgebied Machelen Put gaven de

geënquêteerde landbouwers aan dat ze een **verlies of een tekort zullen hebben aan akkerland** (80 %). Een **tekort of verlies aan grasland** werd voornamelijk aangegeven door de geënquêteerde landbouwers in de deelgebieden Laag Vlaanderen (77,8 %), Posthoornhoek (60 %), Leiekant en Paters Mote (80 %) en D'Hooie en Hof te Boelake (60 %). Verder worden een **te grote veebezetting** (12 bedrijven), **toenemende vaste kosten** (16 bedrijven), een **daling van de rendabiliteit van investeringen** (4 bedrijven) en een **verlies van huur- en pachtinkomsten** (2 bedrijven) aangehaald als inkomensverliezen.

83 van de 96 geënquêteerde landbouwers (of 86,5 %) gaven aan dat er geen gevolgen zullen zijn met betrekking tot de **uitbating van hun bedrijf**. 13 landbouwers (of 13,5 %) zullen wel gevolgen ondervinden gaande van een verlies van eigendom rond de woning (5 personen), een te kleine oppervlakte voor contractteelten bijvoorbeeld suikerbieten en aardappelen (3 bedrijven), een mindere goede bereikbaarheid van percelen (2 landbouwers), een effect op het verkrijgen van een vergunning (1 bedrijf), niet kunnen voldoen aan de voorwaarden voor weidemelk (1 bedrijf) en problemen met berekening van onderliggende percelen (1 landbouwer).

Bij onttrekking aan landbouw in de 15 deelgebieden en volledige inrichting voor watergebonden terrestrische natuur betekent dit een verlies aan **388,1 ha** productieve landbouwoppervlakte voor de landbouwsector. Op basis van de teeltgegevens van de betrokken percelen gelegen in de 15 deelgebieden werd het totaal jaarlijks verlies aan productieve landbouwoppervlakte berekend. **De standaardoutput (SO) bedraagt 709.562,90 euro en de standaardverdien capaciteit (SVC) 250.121,90 euro voor het volledig studiegebied.** Wanneer het in de toekomst niet meer mogelijk blijkt om mest af te zetten op die gronden en die hoeveelheid mest dient verwerkt te worden, betekent dit jaarlijks een extra kost van ongeveer 150.710,30 euro voor de sector.

Op basis van de absolute en relatieve oppervlakte inbreng, het al dan niet betrokken zijn van de landbouweconomische huiskavel en het al dan niet zijn van een beroepsmatig landbouwbedrijf, worden de betrokken bedrijven ingedeeld in 5 categorieën van effect.

In de categorie **‘minimaal effect’** zijn er 29 gebruikers met een minimaal effect waarvan 21 ‘kleine bedrijven’, 7 landbouwbedrijven met een gebruik zonder pachtrechten en 1 particulier persoon. Deze landbouwers gebruiken in totaal 89,3 ha of 23 % in de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, D’Hooie en Hof te Boelake, Oeselgem en Mandel, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek, Gottem, Machelen Put en Grammene. In de categorie van **beroepsmatige landbouwbedrijven met beperkt effect** worden er 43 betrokken bedrijven (of 43,9 %) ingedeeld. Deze bedrijven gebruiken 70,4 ha of 18,1 % verspreid over alle deelgebieden behalve in Posthoornhoek en Bavikhove-Ooigembos. In de categorie van **beroepsmatig bedrijven met matig effect** worden er 9 bedrijven ingedeeld. Het gaat telkens om 1 bedrijf met gebruik in de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Leiekant en Paters Mote, Sint-Baafs-Vijve, D’Hooie en Hof te Boelake, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek, Gottem en 2 bedrijven in het deelgebied Machelen Put. In totaal gebruiken deze 9 bedrijven 43,2 ha of 11,1 % van het studiegebied. In de deelgebieden Sint-Baafs-Vijve, D’Hooie en Hof te Boelake, Oeselgem en Mandel, Gottem en Grammene zijn er in totaal 7 bedrijven betrokken in de categorie van **groot effect**. Ongeveer 1/3 van het studiegebied (134,2 ha of 34,6 %) wordt gebruikt door **beroepsmatige bedrijven met een zeer groot effect**. Het gaat om 10 landbouwbedrijven die gronden gebruiken in de deelgebieden Laag Vlaanderen, Posthoornhoek, Leiekant en Paters Mote, D’Hooie en Hof te Boelake, Oeselgem en Mandel, Neerhoek en Ponthoek en Heuvelhoek, Gottem en Grammene.

Andere effecten die werden aangehaald door de betrokken landbouwbedrijven waren: effecten op de marktwaarde van het landbouwbedrijf, wijziging van de toekomstplannen van het bedrijf, mogelijks in het gedrang komen van de bedrijfsvoering, effecten voor de opvolger van het landbouwbedrijf, vragen tot aanpassing van de perimeter van de deelgebieden, aanpassing van het landbouwbedrijfsbeleid, effect op loonwerk activiteiten en bijkomend oppervlakteverlies door betrokkenheid in andere overheidsprojecten.

Van de 98 betrokken landbouwers hebben 37 landbouwers (of 37,8 %) geen interesse in **natuurbeheer na inrichting** van het projectgebied. In totaal hebben 42 geënkquêteerde landbouwers (of 42,9 %) wel interesse. In de deelgebieden Machelen Put en Grammene zijn er 3 landbouwers (of 3,1 %) die nog niet beslist hebben of ze interesse hebben. Er is 1 personen ingedeeld in de categorie n.v.t. omdat het gaat om een particulier persoon. Verder zijn er 15 landbouwers die hun keuze niet meegedeeld hebben.

8 LITERATUURLIJST

Al onderstaande bronnen werden geconsulteerd in de periode van opmaak van dit landbouweffectenrapport: tussen begin juni 2024 en eind september 2024.

Agentschap Landbouw en Zeevisserij. (2022). *Agromilieumaatregelen*. Beschikbaar via: <https://lv.vlaanderen.be/subsidies/agromilieumaatregelen>

Agentschap Landbouw en Zeevisserij. (2023). *GLB 2023 – 2027 Actieve landbouwer en inkomenssteun*. Beschikbaar via: https://www.vlaamsruraalnetwerk.be/sites/vrn/files/2023-01/Actieve%20landbouwer%20en%20inkomenssteun_0.pdf

Agentschap Landbouw en Zeevisserij. (2024a). *Landbouwrapport 2024*. Beschikbaar via: <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/63498>

Agentschap Landbouw en Zeevisserij. (2024b). *Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027: algemeen kader*. Beschikbaar via: <https://lv.vlaanderen.be/beleid/landbouwbeleid-eu/gemeenschappelijk-landbouwbeleid-glb/2023-2027-algemeen-kader>

Agentschap Landbouw en Zeevisserij. (2024c). *Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2023 - 2027 (perceelsgebonden steun)*. Beschikbaar via: <https://lv.vlaanderen.be/subsidies/perceelsgebonden/gemeenschappelijk-landbouwbeleid-2023-2027>

Agentschap Landbouw en Zeevisserij. (2024d). *Standaardoutput en standaardverdiencapaciteit. Methodologisch achtergrondrapport*. Beschikbaar via: <https://www.vlaanderen.be/publicaties/standaardoutput-en-standaardverdiencapaciteit-methodologisch-achtergrondrapport>

Agentschap Landbouw en Zeevisserij. (2024e). *Duurzame zoogkoeienhouderij*. Beschikbaar via: <https://lv.vlaanderen.be/subsidies/diergebonden/premie-voor-het-behoud-van-de-gespecialiseerde-zoogkoeienhouderij>

Agentschap Landbouw en Zeevisserij. (2024f). *Actieve landbouwer*. Beschikbaar via: <https://lv.vlaanderen.be/bedrijfsvoering/bedrijfsgegevens/actieve-landbouwer>

Agentschap Landbouw en Zeevisserij. (2024g). *Bedrijfseconomische inkomensindicatoren*. Beschikbaar via: <https://landbouwcijfers.vlaanderen.be/landbouw/totale-landbouw/bedrijfseconomische-inkomensindicatoren>

Departement Omgeving. (2023a). *RUP Leievallei van Wielsbeke tot Deinze*. Beschikbaar via: <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/rup-leievallei-van-wielsbeke-tot-deinze>

Departement Omgeving. (2023b). Regio Leiestreek. Beschikbaar via: <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/ruimtelijk-beleid-en-planning/gebiedsontwikkeling/planningsprocessen-voor-landbouw-natuur-en-bos/regio-leiestreek>

De Vlaamse Waterweg (2023). Status Questionis, Rivierherstel Luik Natte Natuur, stand van zaken 31 december 2023. Intern beschikbaar.

Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking. (2024). *Prijsindicatie verwerking vloeibare mest*. Beschikbaar via: <https://www.vcm-mestverwerking.be/nl/faq#>

Vlaamse Landmaatschappij. (2015). *Kwetsbare gebieden volgens het Mestdecreet*. Beschikbaar via: https://www.vlm.be/nl/SiteCollectionDocuments/Publicaties/mestbank/Bijlage_kwetsbare_gebieden.pdf

Vlaamse Landmaatschappij. (2022). *Mestdecreet*. Beschikbaar via: <https://www.vlm.be/nl/themas/regelgeving/regelgeving-mestbank/besluiten/Mestdecreet>

Vlaamse Landmaatschappij. (2024a). *MAP 7: stand van zaken*. Beschikbaar via: <https://www.vlm.be/nl/themas/waterkwaliteit/MAP7/Paginas/default.aspx>

Vlaamse Landmaatschappij. (2024b). *Gebiedstypes*. Beschikbaar via: https://www.vlm.be/nl/themas/waterkwaliteit/Mestbank/gebiedsgerichte_aanpak/gebiedstypes/Paginas/default.aspx#4

Vlaamse Landmaatschappij. (2024c). *Het mestdecreet en het kwetsbaar gebied natuur: een overzicht*. Beschikbaar via: https://www.vlm.be/nl/themas/waterkwaliteit/Mestbank/Achtergrond/Brochures-Mestbank/het_mestdecreet_en_het_kwetsbaar_gebied/Paginas/default.aspx

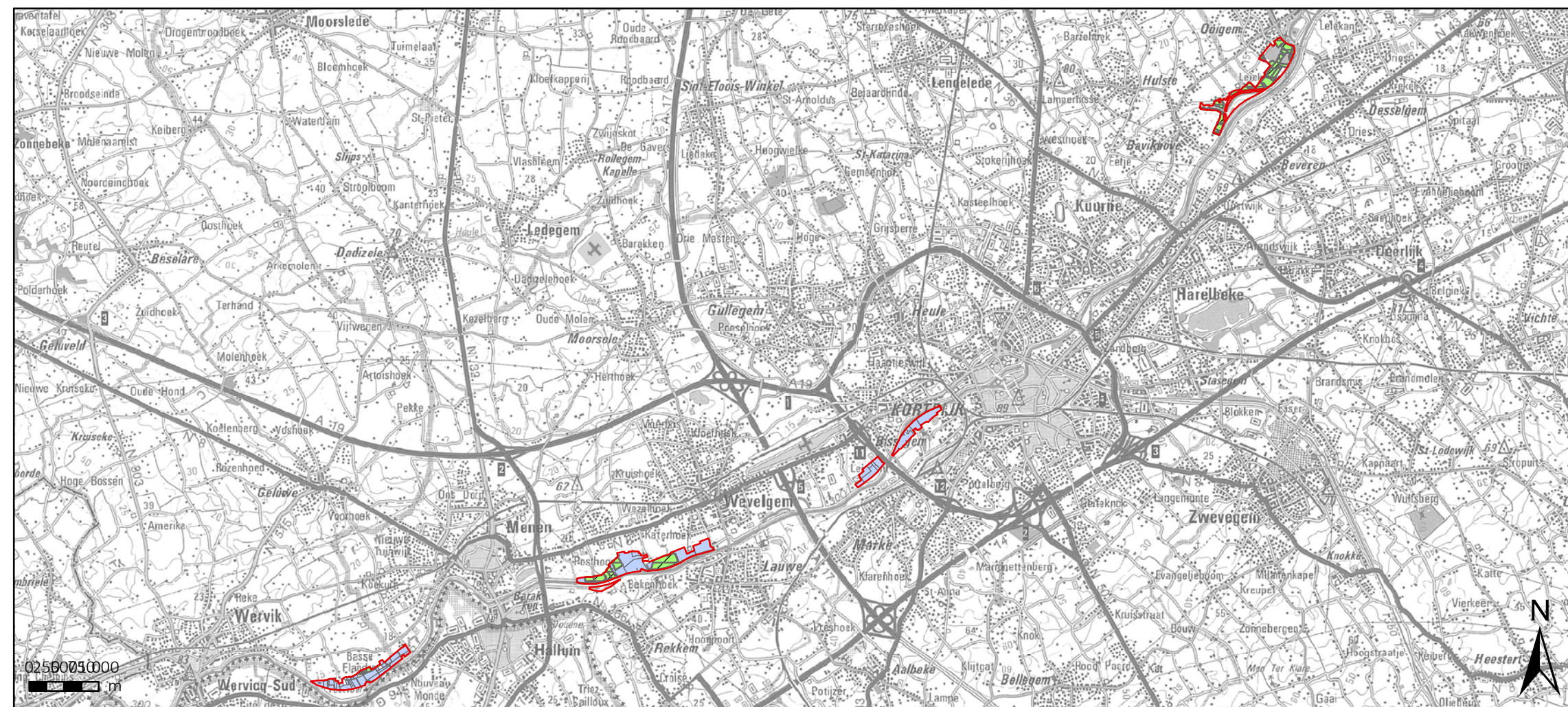
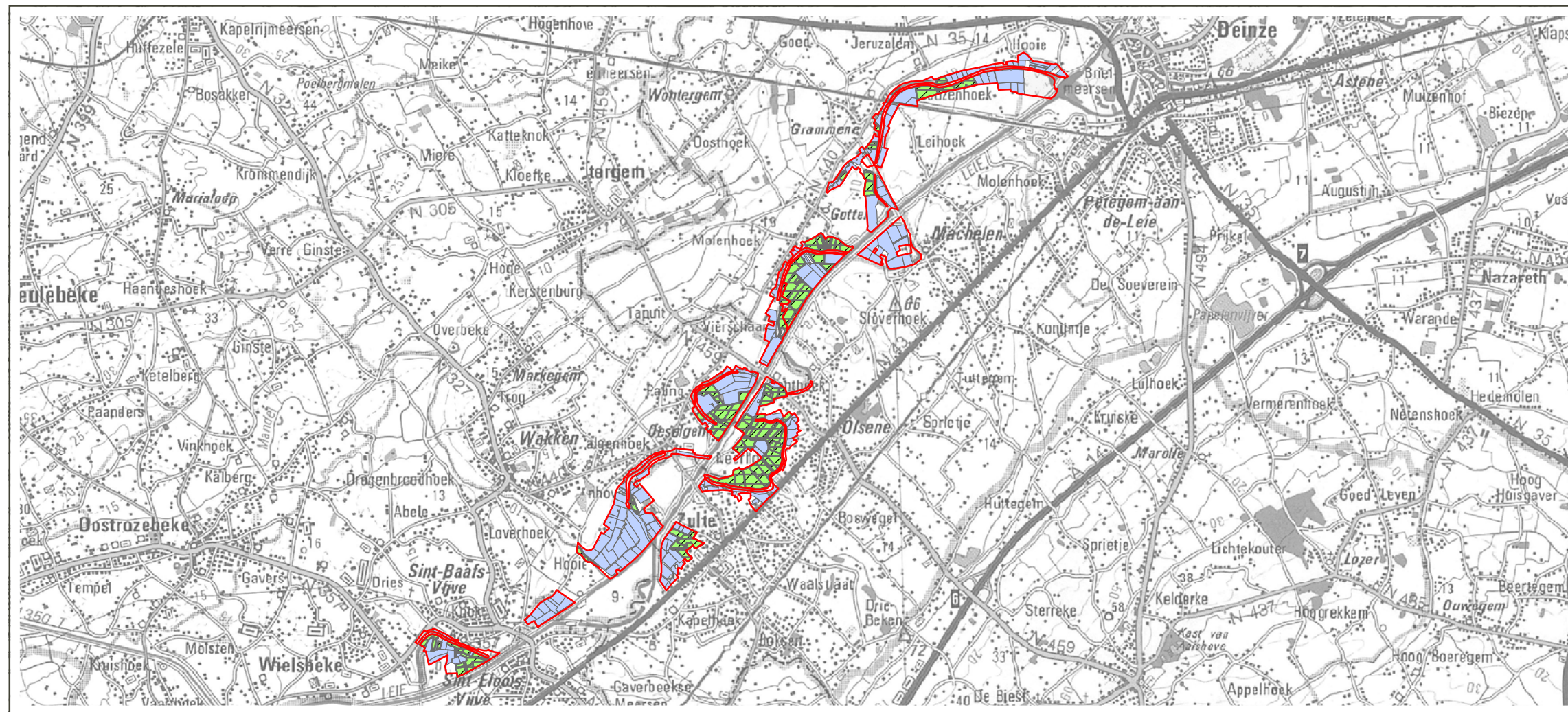
Vlaamse Landmaatschappij. (2024d). *Beheerovereenkomsten*. Beschikbaar via: <https://www.vlm.be/nl/themas/beheerovereenkomsten/Paginas/default.aspx>

9 KAARTMATERIAAL

pagina 66 van 84

LER 15 deelgebieden – rivierherstel Leie
Algemeen rapport

02/09/2024

Kaart 1: Situering 15 deelgebieden en landbouwgebruik

Legende

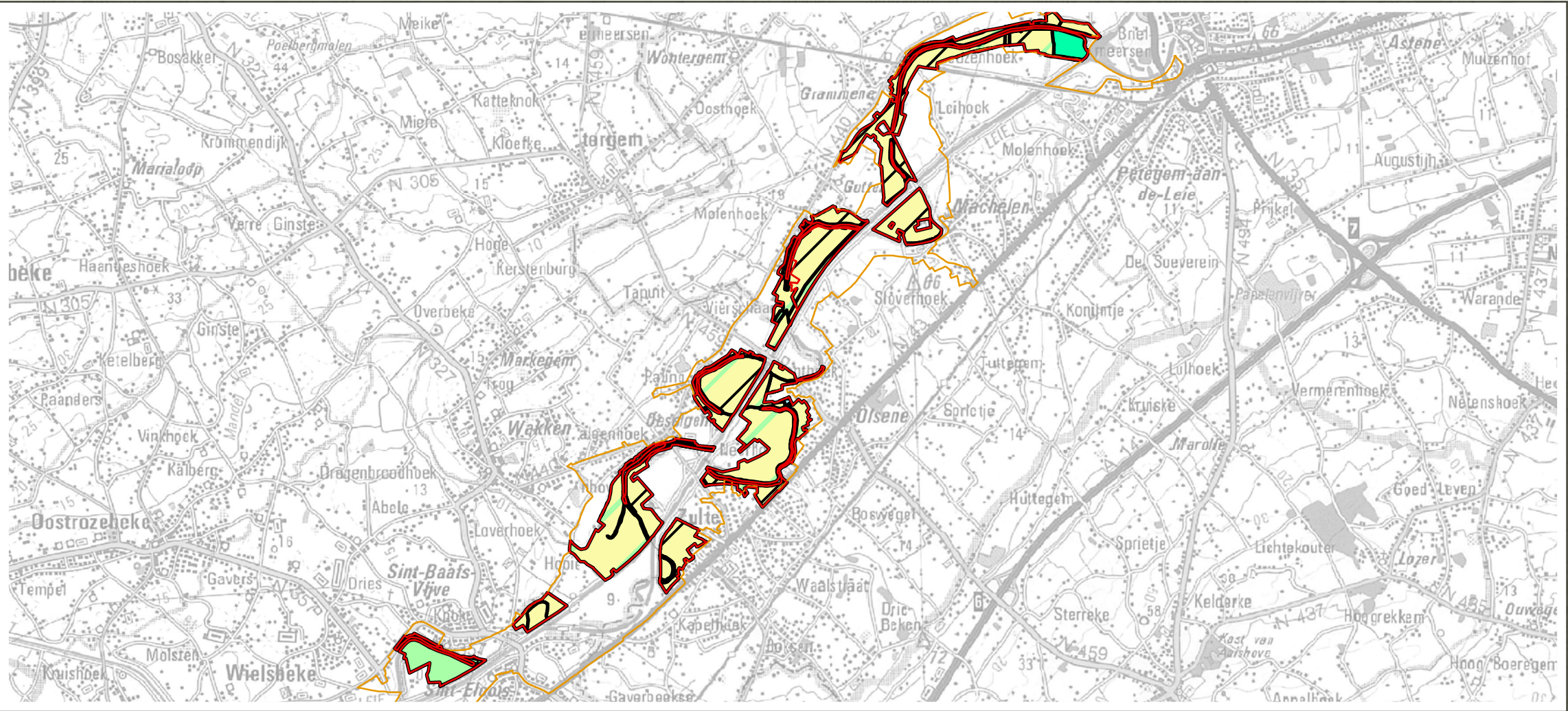
- 15_deelgebieden
- Eigendom overheid
- Landbouwgebruik betrokken landbouwers

bron:

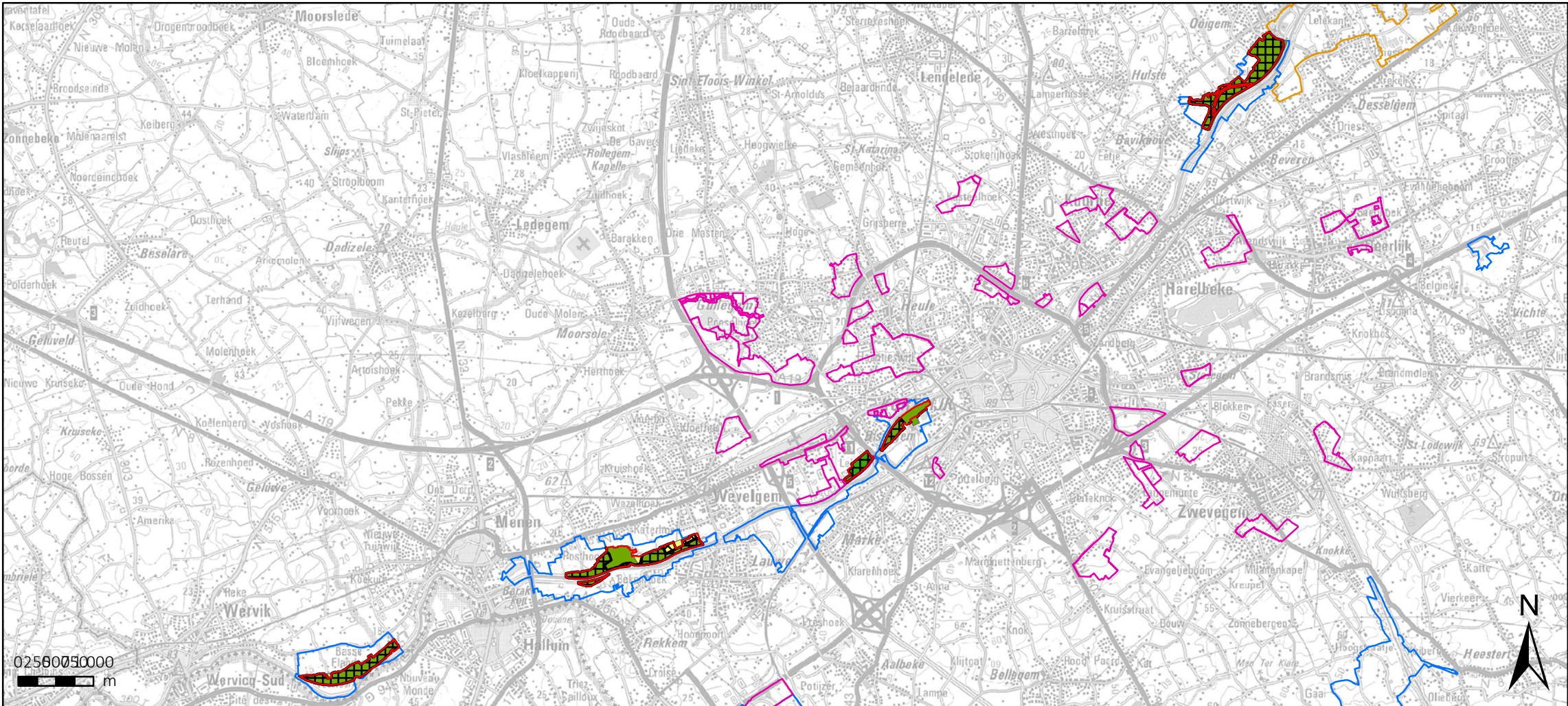
- Perceelsregistratie_2021_2022_2023
- Mestbankaangifte_2020-2021
- Topo100 zw Vlaanderen

aangemaakt op: 09/09/2024

Kaart 2: Juridisch kader

- Legende
- 15 deelgebieden
- VEN**
- CATEGORIE**
- Grote eenheid natuur
 - Grote eenheid natuur in ontwikkeling
 - Natuurverweingsgebied
 - GRUP Afbakening Regionaalstedelijkgebied Kortrijk
 - GRUP Leievallei Omgeving Kortrijk
 - GRUP Leievallei Wielsbeke tot Deinze
- GRUP**
- Ruimtelijke bestemming**
- Reservaat en natuur
 - Overig groen
 - Landbouw
 - Gemeenschapsvoorzieningen
 - Infrastructuur
 - Herbestemming deelgebied Leiekant naar natuurgebied door GRUP
- Gewestplanbestemming**
- CODE - VOORSCHRIFT**
- 0100 - woongebieden
 - 0101 - woongebieden met cultureel- historische en/of esthetische waarde
 - 0102 - woongebieden met landelijk karakter
 - 0105 - woonuitbreidingsgebieden
 - 0200 - gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut
 - 0500 - parkgebieden
 - 0701 - natuurgebieden
 - 0800 - bosgebieden
 - 0900 - agrarische gebieden
 - 0901 - landschappelijk waardevol agrarische gebieden
 - 0910 - agrarische gebieden met ecologisch belang
 - 0912 - agrarisch gebied met landschappelijke of bijzondere waarde (vallei- of brongebieden)
 - 1002 - milieubelastende gebieden
 - 1100 - ambachtelijke bedrijven en kmo's
 - 1504 - bestaande waterwegen

bron:
- Gewestelijk_RUP_GV
- Gewestplanbestemming
- Topo100_zw_Vlaanderen

aangemaakt op: 09/09/2024

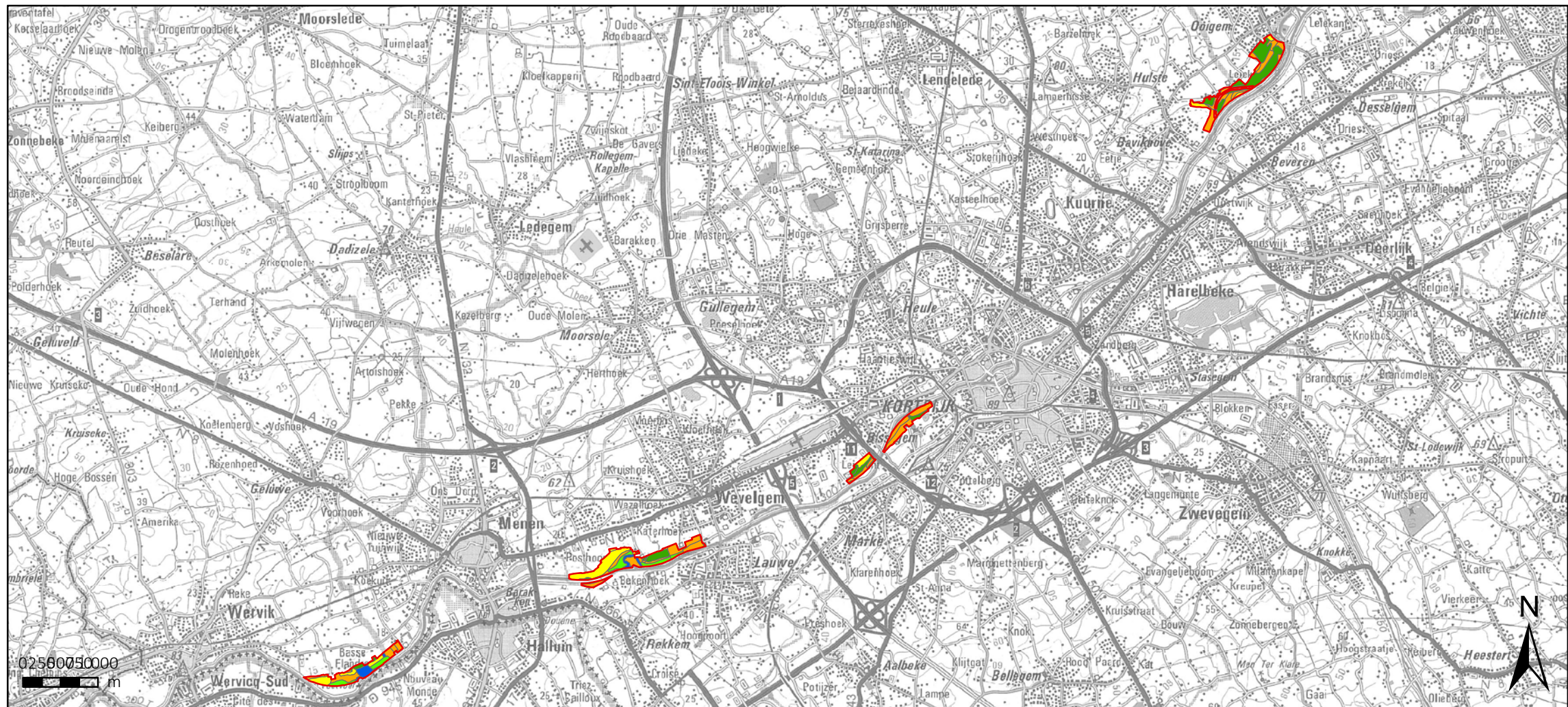
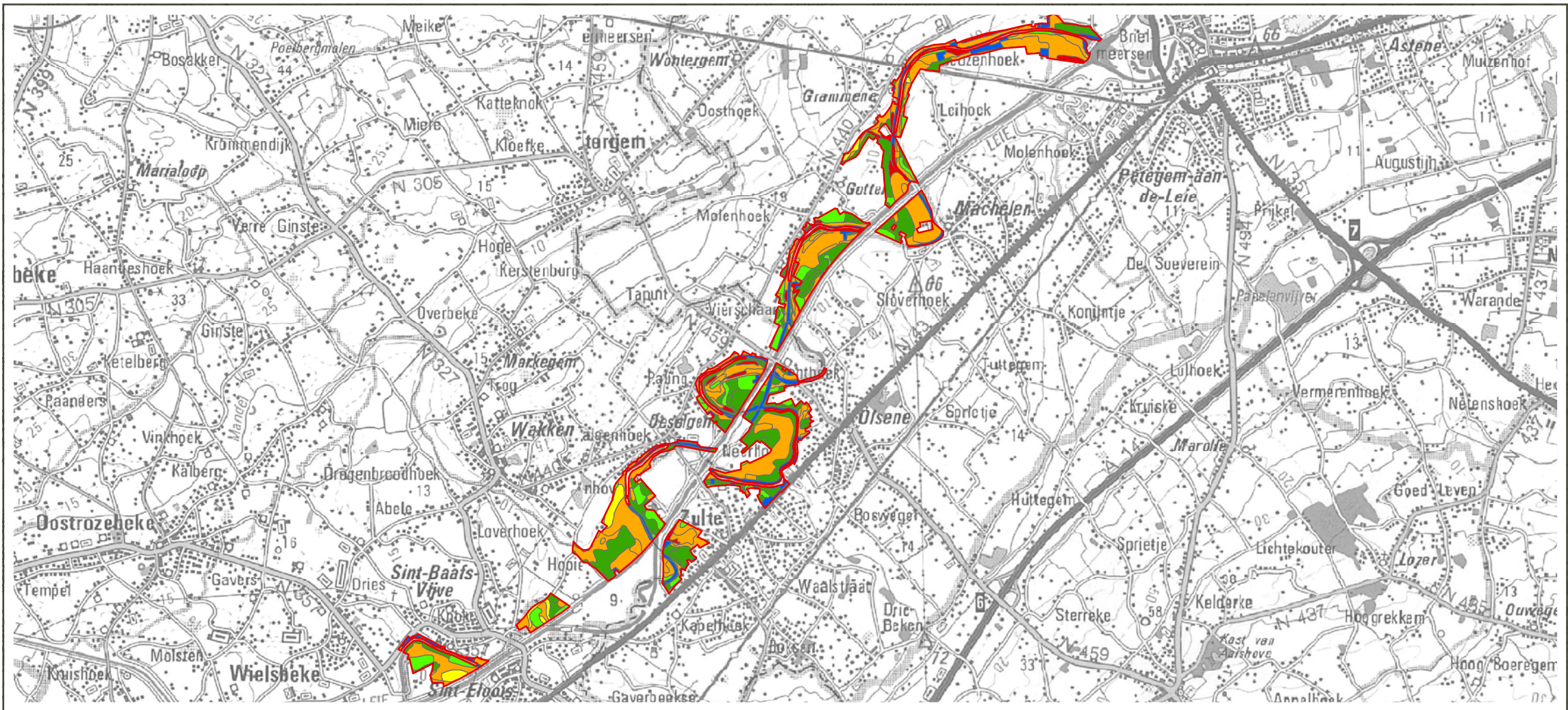
Kaart 3: Perceelskenmerken:
bodemgeschiktheid

Legende

15 deelgebieden

Bodemgeschiktheid

- zeer geschikt
- geschikt
- matig geschikt
- weinig geschikt
- niet geschikt
- geen gegevens

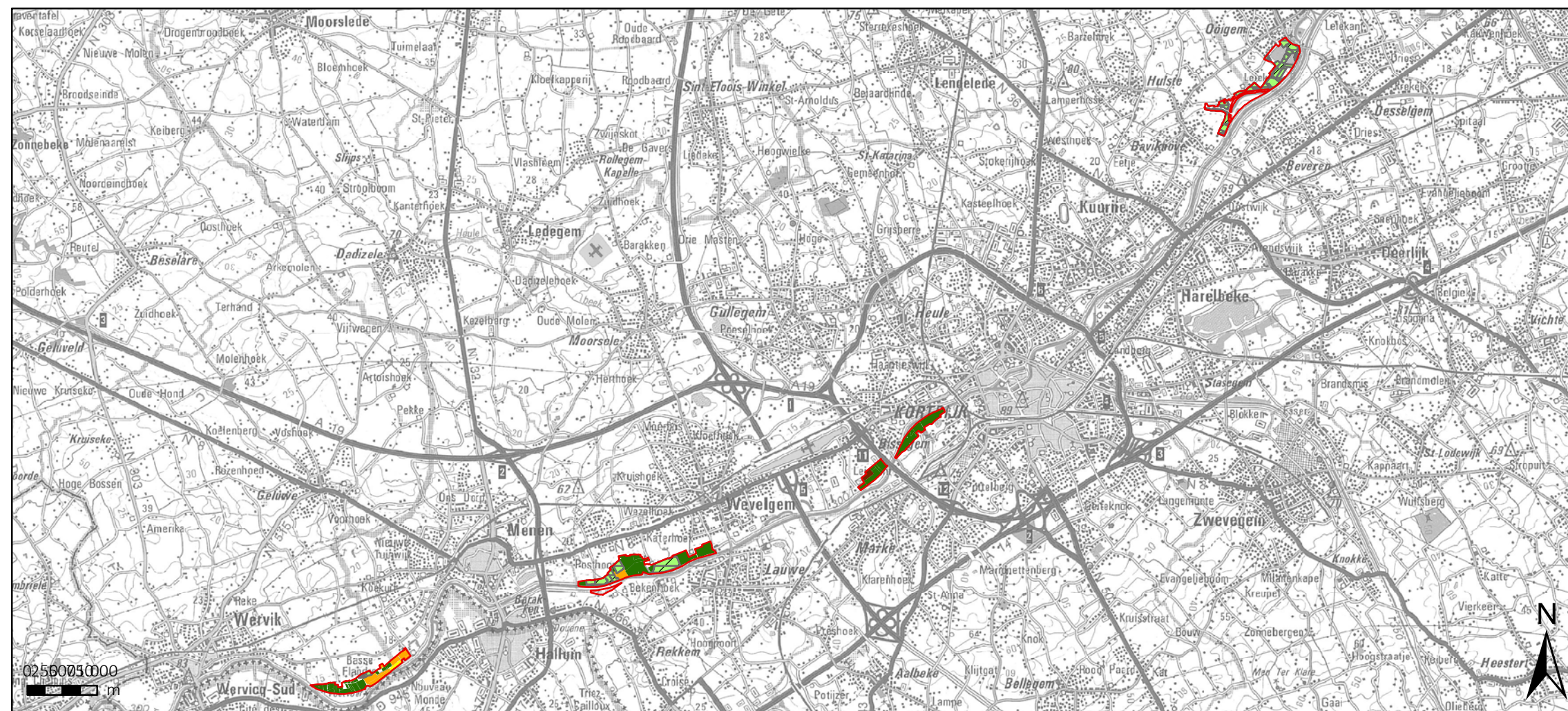
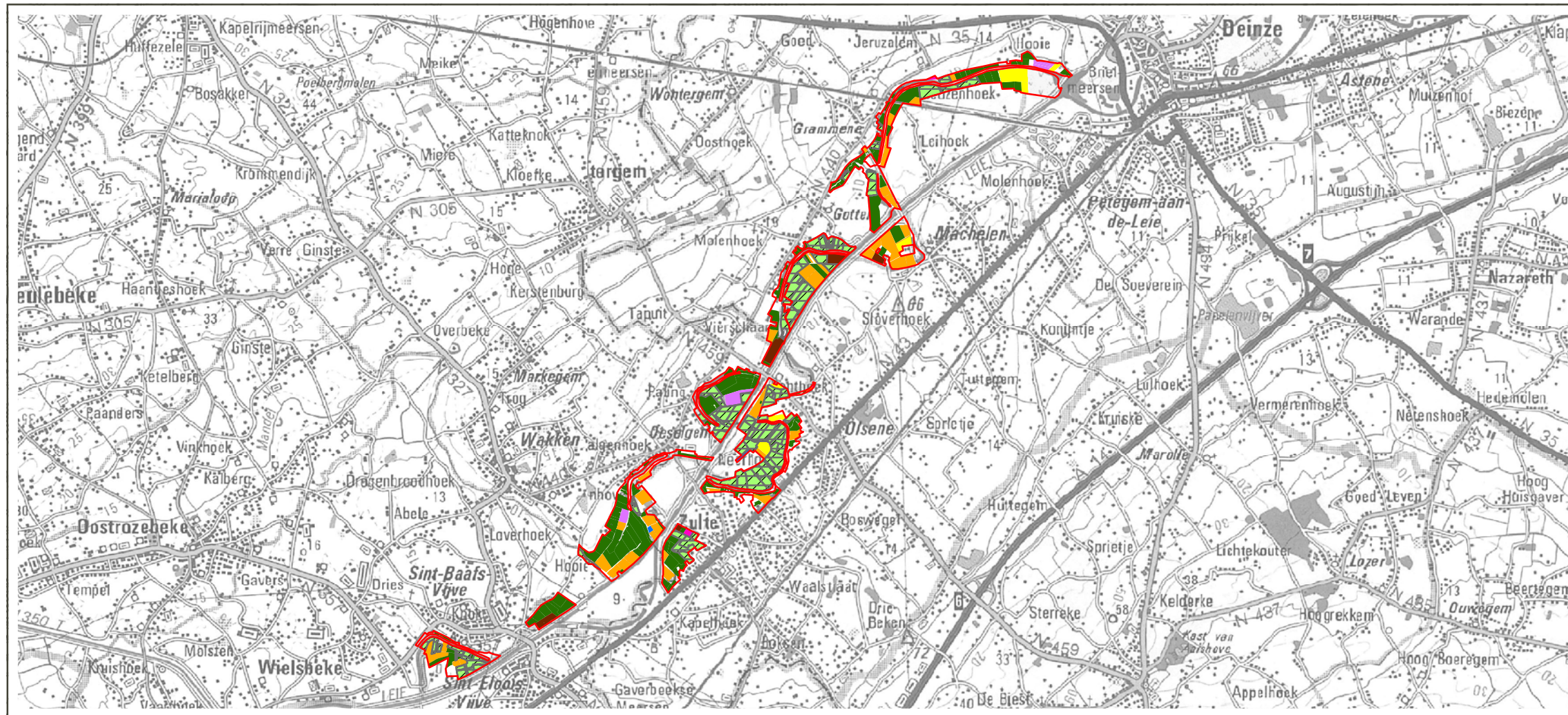
bron:
- Bodemgeschiktheidskaart_Vlaanderen
- Topo100_zw_Vlaanderen

aangemaakt op: 09/09/2024

Kaart 4: Perceelskenmerken
bodembebruik

Legende

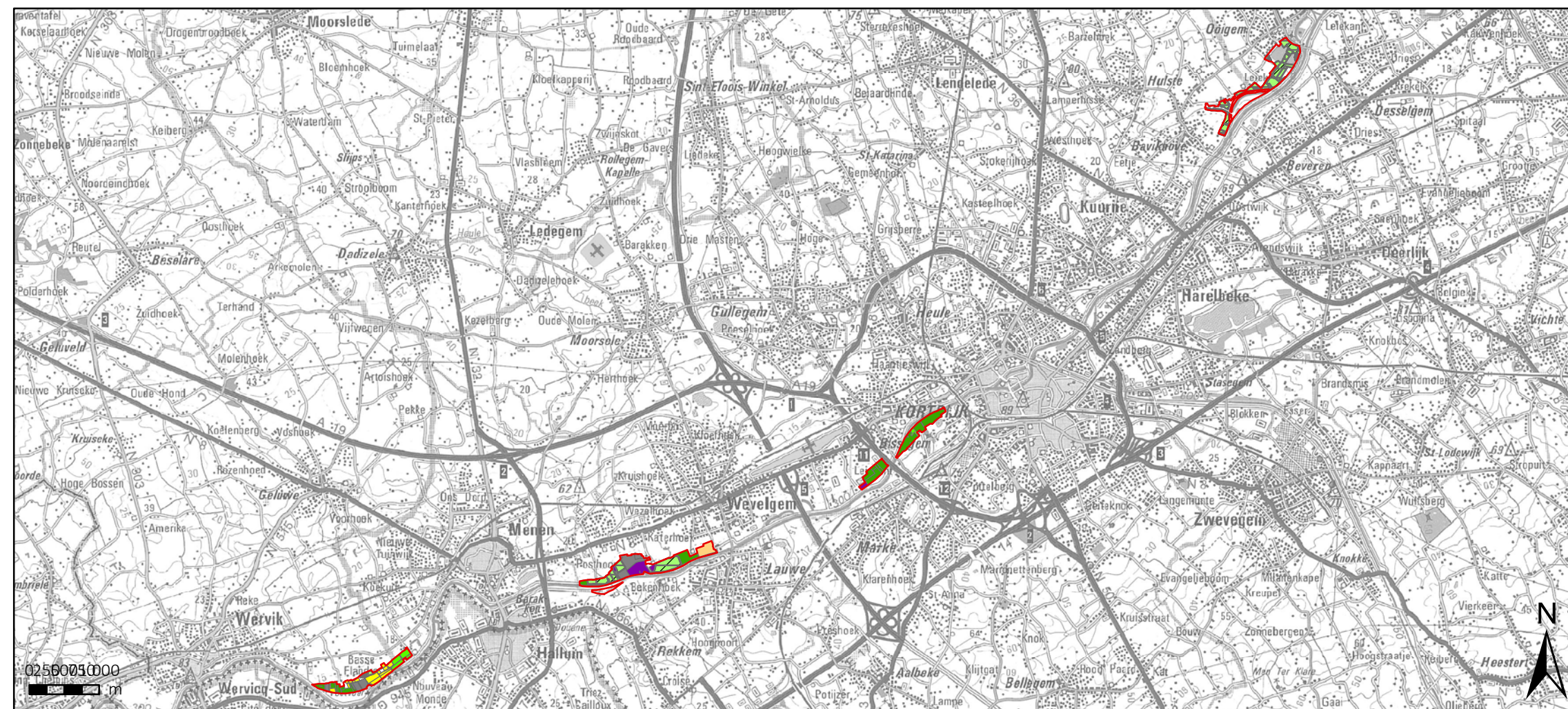
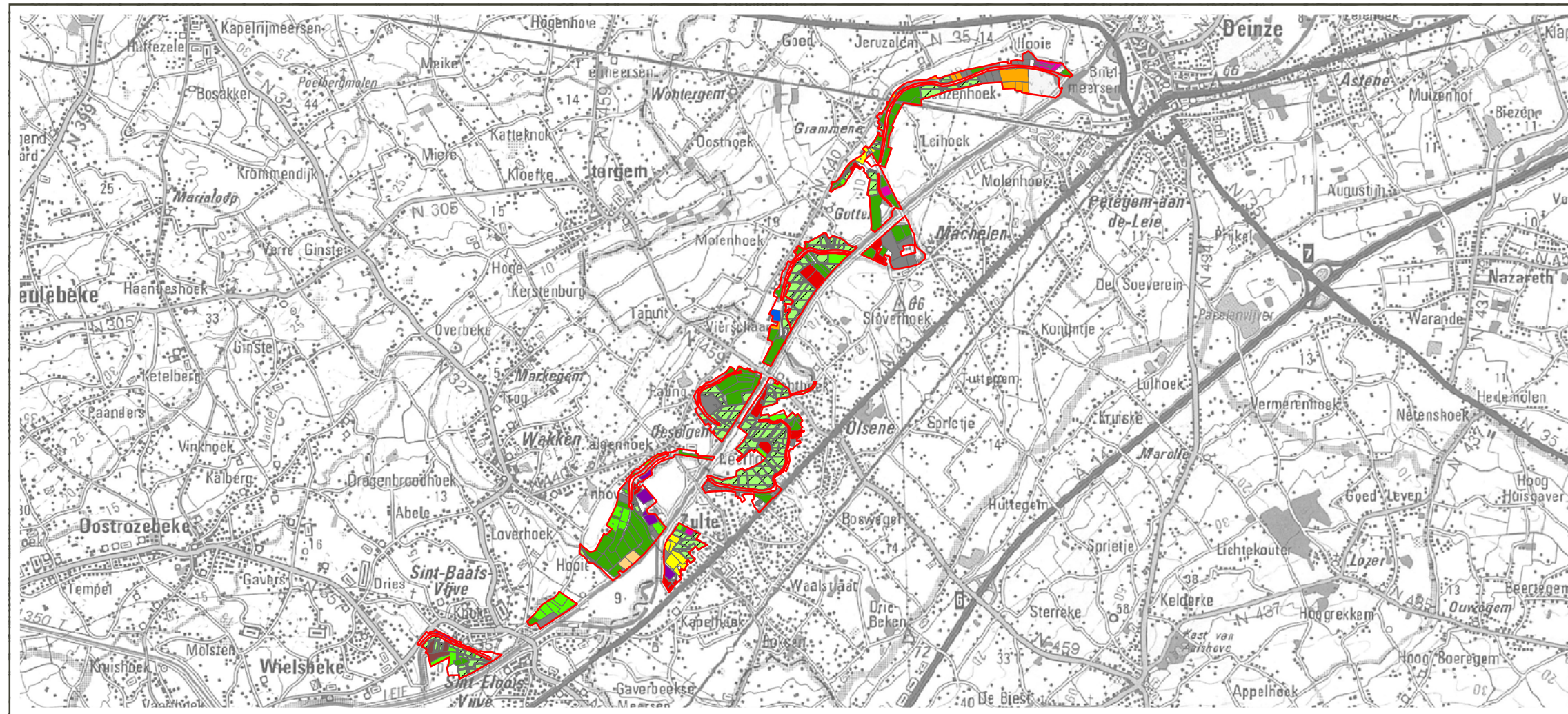
- 15 deelgebieden
- Eigendom overheid
- Aardappelen
- Grasland
- Graangewassen
- Maïs
- Voedergewas
- Groententeelt
- Fruit
- Infrastructuur
- Andere

bron:
- Perceelsregistratie_2021_2022_2023
- Mestbankaangifte_2020-2021
- Topo100_zw_Vlaanderen

aangemaakt op: 09/09/2024

Kaart 5: Gebruikerskenmerken
bedrijfstype

Legende

- 15 deelgebieden
- Eigendom overheid
- Rundveebedrijf
- Klein bedrijf
- Gemengd bedrijf met akkerbouw en rundvee
- Akkerbouwbedrijf
- Gemengd bedrijf met akkerbouw en varkens
- Varkensbedrijf
- Gemengd bedrijf met veeteeltcombinaties
- Gemengd bedrijf met akkerbouw en veeteelt
- Groentenbedrijf
- Fruitteeltbedrijf
- Pluimveebedrijf
- n.v.t.

bron:

- Perceelsregistratie_2021_2022_2023
- Mestbankaangifte_2020-2021
- Topo100 zw Vlaanderen

aangemaakt op: 09/09/2024

Kaart 6: Gebruikerskenmerken
economische bedrijfsomvang

Legende

15 deelgebieden

Eigendom overheid

Gebruikerskenmerken economische bedrijfsomvang

Zeer klein

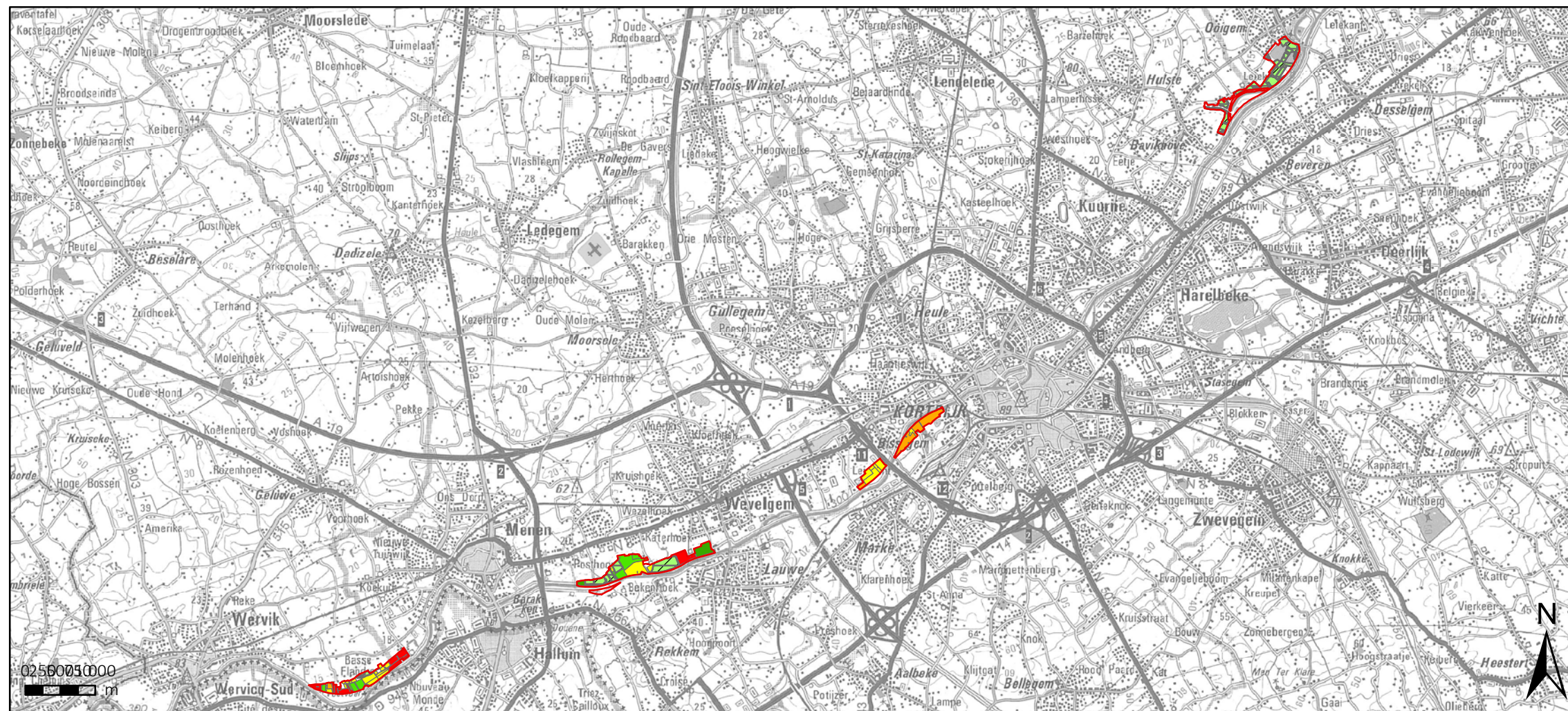
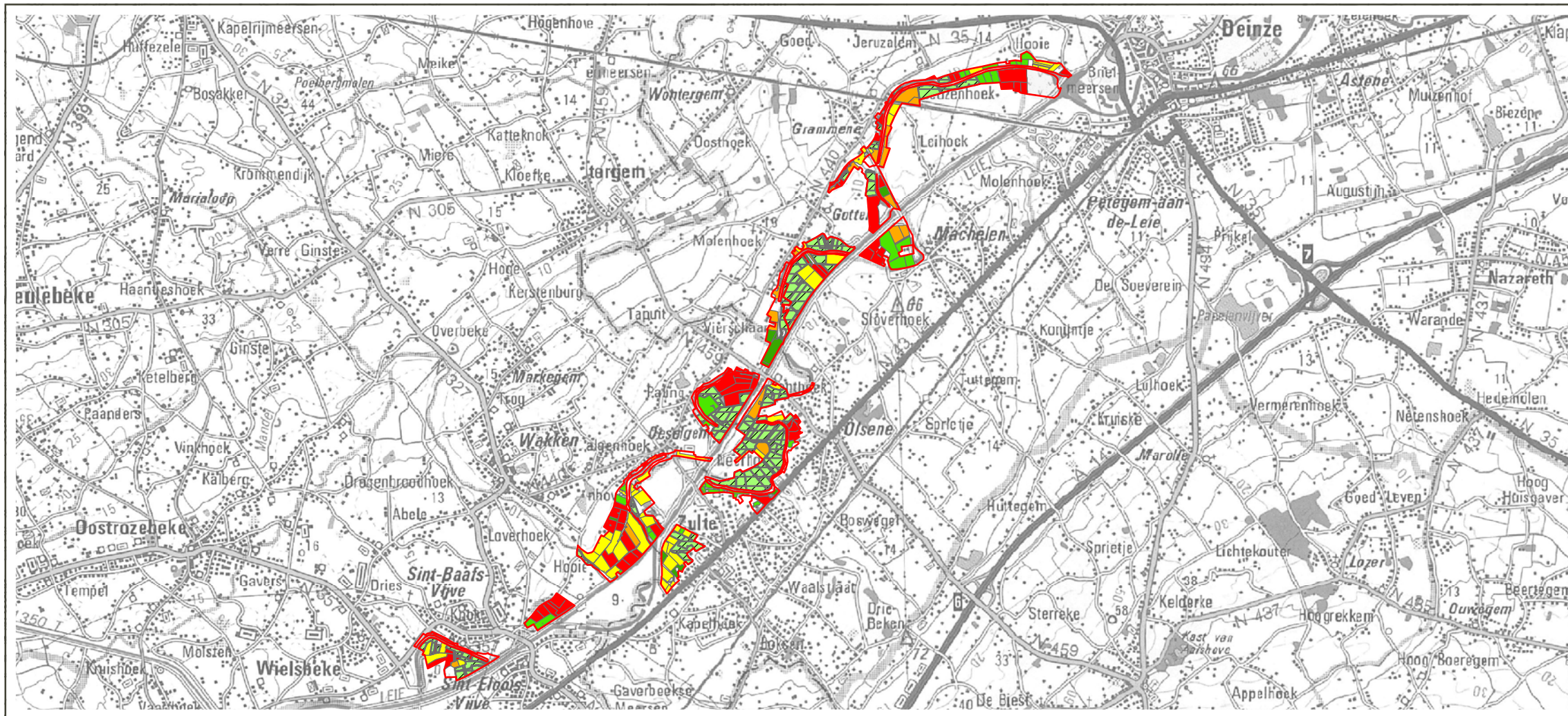
Klein

Matig

Groot

Zeer groot

n.v.t.

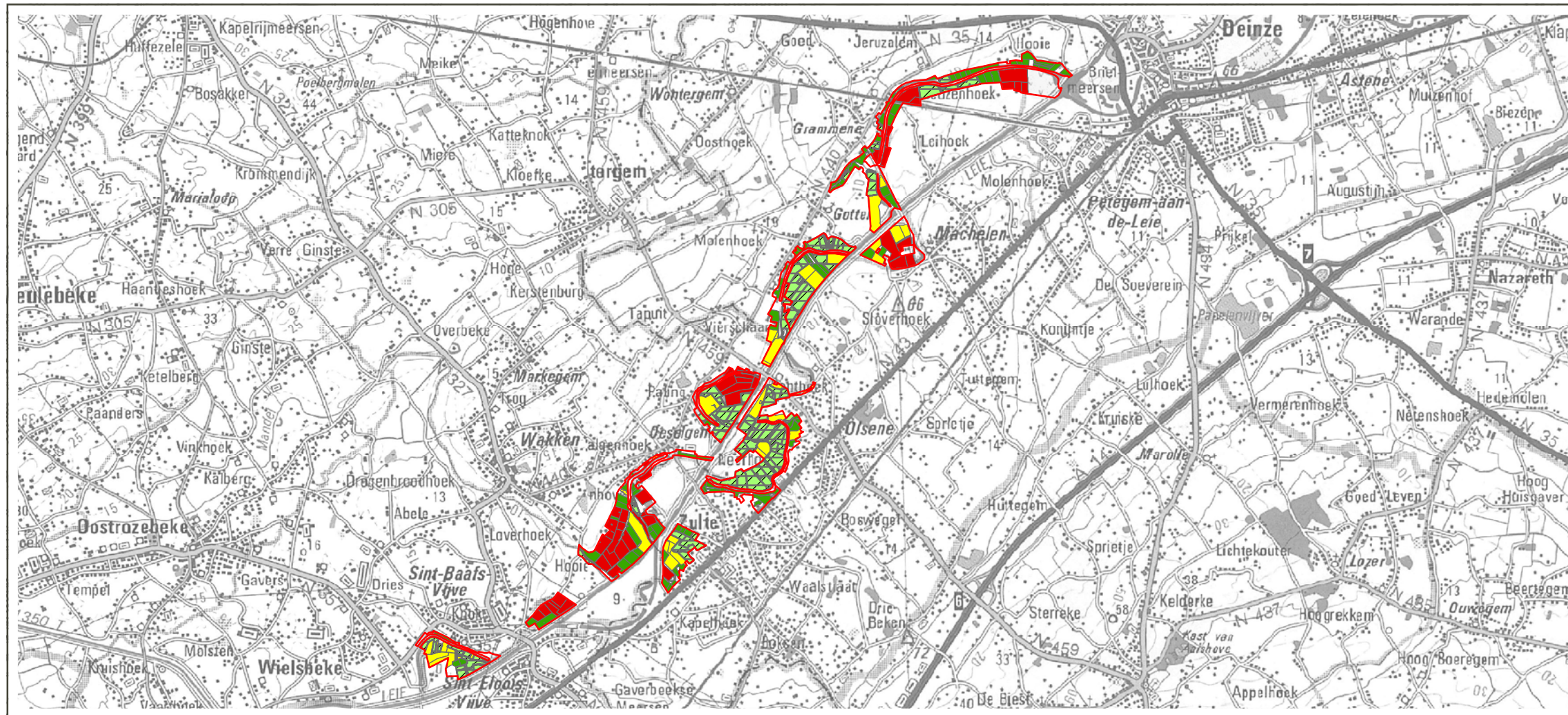
bron:
- Perceelsregistratie_2021_2022_2023
- Mestbankaangifte_2020-2021
- Topo100_zw_Vlaanderen

aangemaakt op: 09/09/2024

Kaart 7: Absolute oppervlakte inbreng

Legende

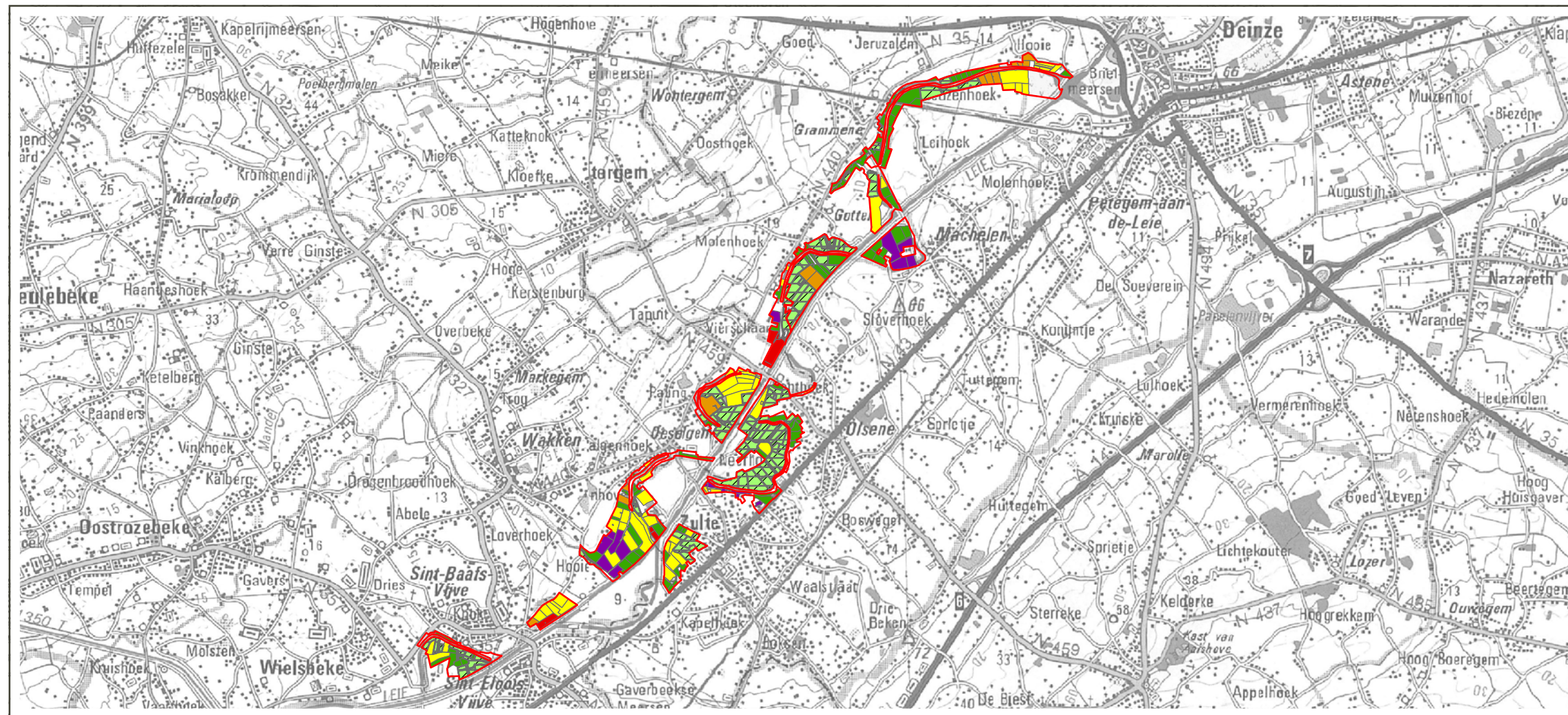
- 15 deelgebieden
- Eigendom overheid
- <5 ha
- 5-10 ha
- >10 ha

bron:
- Perceelsregistratie_2021_2022_2023
- Mestbankaangifte_2020-2021
- Topo100_zw_Vlaanderen

aangemaakt op: 09/09/2024

Kaart 8: Relatieve oppervlakte inbreng

Legende

- 15 deelgebieden
- Eigendom overheid
- <20 %
- 20-40 %
- 40-60 %
- 60-80 %
- >80 %

bron:

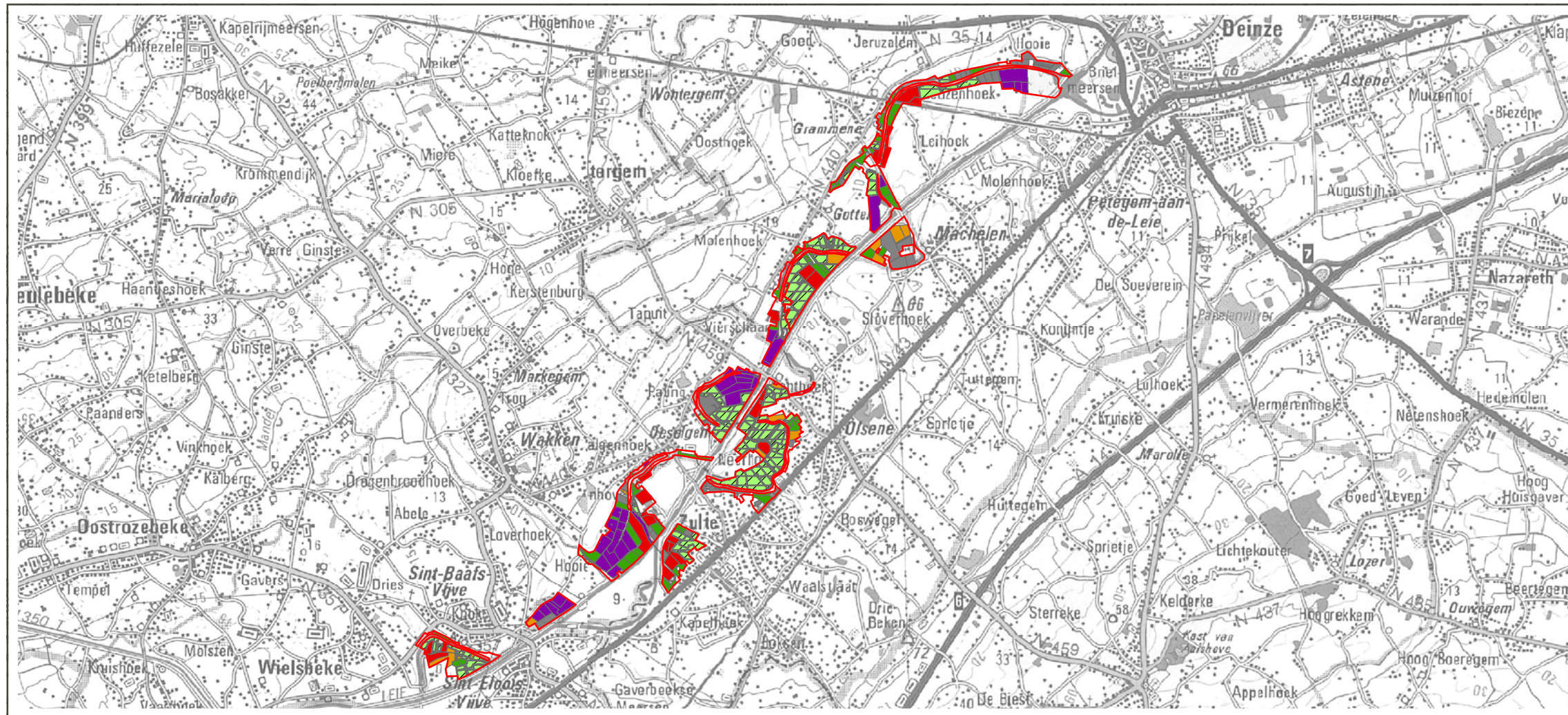
- Perceelsregistratie_2021_2022_2023
- Mestbankaangifte_2020-2021
- Topo100 zw Vlaanderen

aangemaakt op: 09/09/2024

Kaart 9: Effect op landbouw

Legende

- 15 deelgebieden
- Eigendom overheid
- Minimaal effect
- Beperkt effect
- Matig effect
- Groot effect
- Zeer groot effect

bron:
- Perceelsregistratie_2021_2022_2023
- Mestbankaangifte_2020-2021
- Topo100_zw_Vlaanderen

aangemaakt op: 09/09/2024

10 BIJLAGE: LANDBOUWENQUÊTE

Landbouwenquête RIVIERHERSTEL LEIE – DEELGEBIED XX

Deel 1: Persoonlijke gegevens

(1) Landbouwnummer:

*** *Bedrijfsvorm:***

(2) Persoonlijk / LV / BVBA / NV/ ...

*** *Gegevens bedrijfsleider:***

(3) Naam:

(4) Leeftijd: jaar (-1 is niet gekend):

(5) Geslacht: M/V

(6) Adres:,

Telefoon:,

*** (7) *Wanneer bent u op het bedrijf begonnen?***

- Overgenomen in:
- Nieuw begonnen in:

*** *Inkomensvorming bedrijfsleider:***

(8) Bedrijfsleider is landbouwer

- ☐ In hoofdberoep
- ☐ In nevenberoep
- ☐ Als hobby
- ☐ Gepensioneerde landbouwer

*** *Inkomensvorming gezin:***

(9) Samenstelling van het gezinsinkomen (bedrijfsleider + echtgeno(o)te)

- ☐ Inkomen enkel uit landbouwactiviteiten
- ☐ Landbouw vormt het hoofdaandeel, niet-landbouw aanvullend
- ☐ Niet-landbouw-activiteiten vormen het hoofdaandeel, landbouw aanvullend

(10) Andere gezinsleden met inkomen: J / N

Deel 2: Bedrijfsgegevens HUIDIGE SITUATIE

(zelf invullen met geg. database en te controleren!)

*** (11) Totale bedrijfsoppervlakte: ha**

*** (12) Bedrijfsareaal in/uit het projectgebied:**

- % (of ha) in het projectgebied
- % (of ha) buiten het projectgebied

*** (13) Bedrijfszetel in/uit/rand van het projectgebied**

Waarvan

- (14) Eigendom: ha
- (15) Pacht: ha
- (16) Seizoenspacht: ha

*** (17) Hoofdaandeel landbouwinkomen komt uit?**

- Akkerbouw
- Tuinbouw
- Melkvee
- Mestvee
- Varkens
- Pluimvee
- Ander:

*** (18) Is uw bedrijf gespecialiseerd?**

- ja, gespecialiseerd in:
- nee, gemengd in:

*** (19a) Bedrijfstype :***** (19b) VBO klasse:***** Grondbalansen**

	Grond over	Grond evenwicht	Grond tekort
(20) MTR			
(21) Blijvend grasland			
(22) Mest			
(23) Bedrijfseigen ruwvoeder			

*** (24a) melkquotum**

- liter

*** (24b) melksysteem? Conventioneel? Robot?**

*** (25) Overzicht van de teelten (en oppervlakte)**

[illegible]

*** (26) Veestapel**

Diersoort	aantal	extra info
Melkkoeien		
Jongvee melkkoeien		
Zoogvee		
Jongvee vleesvee		
Mestkalveren		
Zeugen		Gesloten/ half gesloten/open
Vleesvarkens		
Leghennen		
Slachtkuikens		
Schapen/geiten		Hobby/melk/vleesproductie
Paarden/pony's		Hobby/melk/vleesproductie
Ander		

Deel 3: Afzetmarkt en verbrede landbouw

(27) Afzetmarkt

- Vrije markt (bv. veiling, veemarkt...)
- Contractteelt (bv. groentenverwerkend bedrijf, melkerij...)

(28) Aanwezigheid of interesse in verbreding, projecten en niet landbouwactiviteiten

		J/N	Interesse J/N
Verbreding	Thuisverkoop		
	Thuisverwerking		
	Zorgboerderij		
	Bezoekboerderij		
	Hoevetoerisme		
	Biolandbouw		
	BHO groenbemesting		
	BHO mechanische onkruidbestrijding		
	BHO perceelsranden		
	BHO KLE (houtkant/poelen)		
	BHO botanisch beheer		
	BHO water		
	BHO natuur		

Projecten	Vb. Solabio		
	Gratis natuurbeheerwerken?		
	Andere (vrijwillige werken?)		
Niet landbouwactiviteiten	Loonwerk		
	Tuinaanleg		
	Manège		
Andere			

Deel 4: Perceelskenmerken

voor elk perceel worden een aantal kenmerken nagegaan (zie bijgaand gebruikskaartje en tabel)

- **Nr. (Perceelsnummer):**
- **Teelt:**
- **Belang perceel:**
- **Eigendom/pacht/seizoenspacht:** aanduiden welk aandeel (bij benadering) in eigendom/pacht/seizoenspacht is (E/P/S)
- **Huiskavel:** de huiskavel is een aaneengesloten blok van bij het bedrijf behorende percelen rond de bedrijfszetel (J/N)
- **Drainage:** J/N
- **Wateroverlast:** J/N, zo ja, wat is de oorzaak ?
- **Grondwaterwinning:** J/N, zo ja, hoe groot is het debiet?

- **Beheerovereenkomst:** J/N en soort
- **Gebruiksovereenkomst:** J/N
- **Bemestingsbeperking** J/N

Deel 5: toekomstperspectief

Verleden

*** (29) Zijn er belangrijke verschuivingen gebeurd wat betreft TEELTEN OF DIEREN de laatste 5 jaar?**

	JA	NEE
Nieuwe?		
Zo ja, welke?		
Uitbreiding?		
Zo ja, welke?		
Inkrimping?		
Zo ja, welke?		
Stopzetting		
Zo ja, welke?		
Overschakeling?		
Zo ja welke?		

*** (30) Hebt U in die periode geïnvesteerd?**

(kruis ieder onderdeel aan waarin meer dan 2.500 euro geïnvesteerd werd)

- 0 Ja, in grond
- 0 Ja, in gebouwen
- 0 Ja, in machines
- 0 Ja, in quota
- 0 Ja, in milieuzorg (bv. mestverwerking, waterzuivering, zonnepanelen...)
- 0 Nee

Toekomst

*** (31) In de komende vijf jaar wilt u de totale bedrijfsoppervlakte (inclusief seizoenspacht)**

- 0 vergroten
 0 gelijk laten
 0 verkleinen

*** (32) Voorziet U belangrijke verschuivingen wat betreft TEELTEN OF DIEREN de komende 5 jaar ?**

	JA	NEE
Nieuwe?		
Zo ja, welke?		
Uitbreiding?		
Zo ja, welke?		
Inkrimping?		
Zo ja, welke?		
Stopzetting		
Zo ja, welke?		
Overschakeling?		
Zo ja welke?		

*** (33) Bent U van plan om in de komende vijf jaar te investeren?**

- 0 Ja, in grond
 0 Ja, in gebouwen
 0 Ja, in machines
 0 Ja, in quota
 0 Ja, in milieuzorg (bv. mestverwerking, waterzuivering...)
 0 Nee

*** (34) Is er opvolging voor het bedrijf ?**

- Ja
- Nee
 - Ik weet het nog niet
 - Ik ben jonger dan 50 en heb er niet over nagedacht.

*** (35) Indien nee, wat gebeurt er dan met het bedrijf?**

- Ik verkoop het bedrijf of laat het over
- Ik blijf op het bedrijf wonen
- Ik weet het nog niet

*** (36) Indien ja, wat is de relatie met de opvolger**

- Eerste graad verwantschap (zoon-dochter)
- Tweede graad verwantschap (kleinzoon)
- Andere

*** (37) Indien ja, wat is de huidige activiteit van de opvolger**

- Is nog te jong
- Student
- Werkt reeds mee op bedrijf
- Andere

Deel 6: Impact en remediërende suggesties vanuit de landbouw

*** (38) Zijn de gronden binnen het project belangrijk voor uw bedrijf?**

- Zeer belangrijk
- Minder belangrijk
- Ik weet het niet

*** (39) Geldt dit voor alle gronden binnen het project?**

J/N

*** (40) Komt uw bedrijfsvoering in het gedrang zonder de percelen in het projectgebied?**

- Waarschijnlijk wel
- Waarschijnlijk niet
- Ik weet het niet

*** (41) Wat zou het inrichtingsproject tot gevolg kunnen hebben voor uw bedrijf?**

- Mestoverschot neemt toe
- Te kort aan akkerland
- Veebezetting te groot
- Ruwvoedertekort
- Aanzienlijk inkomensverlies
- Verlies aan premies/beheersvergoeding
- Problemen met toeslagrechten
- Toenemende vaste kosten
- Andere:.....

*** (42) Ziet u problemen naar afzet of toelevering van producten naar uw bedrijf**

- Perceel wordt te klein voor contractteelt (bv. groenten)
- Mijn bedrijf wordt slecht toegankelijk
- Andere...

*** (43) Is het mogelijk dat u uw toekomstplannen zal moeten aanpassen?**

- Ja
- Nee
- Geen antwoord

*** (44) Wat verkiest u indien het project op korte termijn uitgevoerd zou worden?**

- Gronden in projectgebied uitbetaald en verder boeren op gronden buiten project
- Gronden binnen project geruild met gronden buiten project en zo verder boeren
- Geheel uitbetaald worden en stoppen met boeren
- Ik weet het niet

*** (45) Is dit voor alle percelen gelijk?**

- Ja
- Nee

*** (46) Wat verkiest u indien het project pas op lange termijn (tegen 2031) zou uitgevoerd worden?**

- Gronden in projectgebied uitbetaald en verder boeren op gronden buiten project
- Gronden binnen project geruild met gronden buiten project en zo verder boeren
- Geheel uitbetaald worden en stoppen met boeren
- Ik weet het niet

*** (47) Bestaat de mogelijkheid dat u uw gronden binnen het projectgebied afstaat en uw bedrijfsvoering verder zet op resterende gronden? Op korte termijn?**

(verkoop = 20% extra, pachtafstand = 2.000 euro extra)

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

*** (48) En op lange termijn (tegen 2031)?**

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

*** (49) Bestaat de mogelijkheid dat u ook gronden buiten het projectgebied afstaat? (verkoop = 20% extra, pachtaanvaarding = 20% waarde perceel, pachtafstand = 2.000 euro extra)**

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

*** (50) En op lange termijn (tegen 2031)?**

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

*** (51) Bestaat de mogelijkheid dat u al uw gronden afstaat en stopt met boeren?**

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

*** (52) Bestaat er de mogelijkheid dat u uw bedrijfszetel afstaat en stopt met boeren?**

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

*** (53) Indien uw perceel zou uitgeruild worden, wat is uw prioriteit voor het nieuwe perceel?**

- Afstand tot de bedrijfszetel
- Bereikbaarheid/ ligging aan openbare weg
- Hellingsgraad van het perceel
- Bodemkwaliteit/geschiktheid voor zelfde teelt
- Behoud van zelfde oppervlakte huiskavel
- Vorm van het perceel
- Behoud oppervlakte perceel

*** (54) Bent u geïnteresseerd om in de toekomst in het projectgebied aan natuurbeheer te doen met een gebruiksovereenkomst? Dit betekent dat je gratis van de grond gebruik mag maken, maar wel de opgelegde beperkingen moet nakomen zodat de vastgelegde natuurdoelstellingen bereikt kunnen worden.**

- Ja
- Nee

*** (55) Heeft u specifieke voorwaarden voor het uitvoeren van natuurbeheerwerken?**

- De locatie mag niet te ver van mijn bedrijf verwijderd liggen
- Ik moet zelf beschikken over de machines
- Ik wil een machine ter beschikking krijgen
- Geen handenarbeid
- De opbrengst moet bruikbaar zijn in mijn bedrijf (bv. stroo)
- Geen extra kosten door afzet van de opbrengst
- Andere?

*** (56) Hebben de maatregelen van het krokusakkoord (pas regeling, maatregelen varkensbedrijf, ontheffing van bemesting, ...) effect op uw bedrijf?**

- Zo ja, aan welke effecten denkt u?

*** (57) Voorziet u naar de toekomst toe effect ten gevolg van het RUP Bavikhove-Deinze.**

- Zo ja, aan welke effecten denkt u?

Deel 7: Besluit

***(58) Besluit (impact, flankerende maatregelen korte en lange termijn, grondmobiliteit)**

***(59) Andere vragen of opmerkingen?**

Deel 8: Vertrouwelijkheid van de gegevens

Mogen deze gegevens worden doorgegeven aan de opdrachtgever namelijk de Vlaamse Regering?

Ja/neen

Mogen deze gegevens worden weergegeven in een rapport en presentatie voor derden?

Ja/neen

Handtekening landbouwer

Perceelskenmerken percelen in het gebied

[illegible]

